

ឯកសារគម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកស្កាននេះ
ត្រូវបានថតចេញពី ច្បាប់គម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកជប៉ុន ។

ឯកសារគម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកនេះ ចាប់ពីភាគ៥១ ដល់ ភាគ១១០
ត្រូវបានរៀបចំធ្វើឡើងដោយ គេហទំព័រ៥០០០ឆ្នាំ ឬជា
ចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនា សម្រាប់ជាធម្មទាន ។

ផ្តល់សេវាទំនាក់ទំនងគម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកសម្រាប់ការងារ
ដោយ ឧបាសិកា កាំង ហ៊ិចទ័ណ ។

គ្រប់គ្រងគម្រោង (ទូទៅ និងផ្នែកបច្ចេកទេស)
ដោយ ឧបាសក ស្រុង-ចាន់ណា ។

ត្រួតពិនិត្យឡើងវិញ
ដោយ ចន-ស្រីស្រស់ ។

ថតស្កានដោយ
ប៊ុនប្រុស ម៉ាន់ សាន់រ៉ត

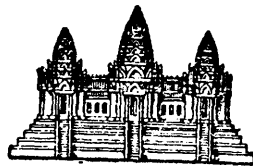
ក្រោមការឧបត្ថម្ភយ៉ាងច្រើនលែងអំពី៖

- ឧបាសិកា កាំង ហ្គិចទ័ណ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ជុត លីស្រុង និង ឧបាសិកា លី សុខា ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក សរ ចន និង ឧបាសិកា អ៊ូច សារ៉េង ព្រមទាំងបុត្រ (បាត់ដំបង)
- ឧបាសក ជា ស៊ីវត្តានា និងឧបាសិកា យុន ស៊ីម៉ា ព្រមទាំងបុត្រី ជា សុមេធាធីតា (ស.វ.អ)
- លោក ជីម-ដា និងលោកស្រី រតន៍ ស្រីម៉ុំ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ទីផង យេឡីន (កូរ៉េ)
- លោក ស៊ុក ចាន់សេរី (បន្ទាយមានជ័យ)
- ឧបាសិកា យ៉ា វ៉ានី (បន្ទាយមានជ័យ)
- ប្អូនស្រី យ៉ា សុភ័ក្ត្រ (បន្ទាយមានជ័យ)
- ឧបាសិកា កោ សេង (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ហ៊ាន សុគន្ធានីន និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ស្រុង ចាន់ណា និង ឧបាសិកា ចន ស្រីស្រស់ ព្រមទាំងបុត្រ ចាន់ណា សុធានីនាដ, ចាន់ណា សុធានីនាធរ (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ស្រុង ចាន់រស្មី និង ស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- កញ្ញា ស្រុង ចាន់រតនា (ភ្នំពេញ)
- លោក ស្រុង យូហេង (ភ្នំពេញ)
- លោក នង សុផល (កូរ៉េ)
- ប្អូនស្រី សុខ អេង (កំពង់ចាម)
- កញ្ញា ចន កក្កដា (បាត់ដំបង)
- លោកស្រី ចន សត្យា និងលោក ទួត សេរីស័ក ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- លោក ចន រចនា (បាត់ដំបង)
- កញ្ញា ទីស សុផានី (បាត់ដំបង)
- កញ្ញា យេឡីម សុផានី (បាត់ដំបង)
- លោក ម៉ៅ គន្ធា និងលោកស្រី ធៀង សេដ្ឋា (បាត់ដំបង)
- លោក សៅ សាន់ម (បាត់ដំបង)
- ព្រះតេជព្រះគុណ ជុំ សារៈ (ព្រះចៅអធិការវត្ត សម សាន្ត ខេត្តបាត់ដំបង)

ព្រះ
ព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី
និង
សេចក្តីព្រះបាទនាសាង
អង្គរវត្ត

បណ្ឌិត បណ្ឌិតសេដ្ឋកិច្ច

១០៨

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

ព. ស. ២៥១២

ឧទ្ទិសកថា

យើងខ្ញុំ សូមផ្តល់ស្មារតីសូត្រព្រះធម៌ឧទ្ទិសជូនជនជាតិខ្មែរ ។

ឥឡូវ យើងខ្ញុំអាចជូនគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកនេះ ទៅអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាជនជាតិខ្មែរបានហើយ ។

ព្រះធម៌នៃព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់នេះ ត្រូវបានសូត្រចេញពីជម្រៅដួងចិត្តនៃអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា
ជនជាតិជប៉ុន ។

このカンボジア版南伝大蔵経を
カンボジアの佛教徒へ
贈ることができることに感謝します。
これが日本の佛教徒の心です。

**It is with a deep sense of gratitude that I present the translation
of the complete collection of " TRIPITAKA " to the Cambodian
Buddhists on behalf of the Japanese Buddhist community.**

ការម្នាក់ថា

ជូនចំពោះជនជាតិខ្មែរ ជាទីរាប់អាន !

ជូនចំពោះជនជាតិខ្មែរដែលកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា ជាទីគោរព !

គម្ពីរព្រះត្រៃបិដកខ្មែរនេះ ត្រូវបាន " ក្រុមជំនុំព្រះត្រៃបិដក " នៃពុទ្ធសាសនាបណ្ឌិត្យ នៅភ្នំពេញ ចក្រប្រតិភាសាបាលីមកជាភាសាខ្មែរ តាំងពីឆ្នាំ ១៩៣០ ទៅឆ្នាំ ១៩៦៨ គឺត្រូវចំណាយ ពេល ៣៩ ឆ្នាំ ទើបបានសម្រេចហើយសព្វគ្រប់ ។ នេះពិតជាកំណប់ព្រះធម៌របស់ព្រះពុទ្ធសាសនា ខ្មែរ ហើយក៏ជាកំណប់វប្បធម៌ខាងផ្នែកបោះពុម្ពរបស់ជនជាតិខ្មែរផងដែរ ។ យើងខ្ញុំ ពុទ្ធសាសនិក ជាតិជប៉ុន មានសន្តានចិត្តរីករាយនឹងបោះពុម្ពជាថ្មីឡើងវិញ ដោយសង្ឃឹមថា ព្រះពុទ្ធសាសនាខ្មែរ ក៏នឹងរុងរឿងឡើងវិញដែរ ។

នេះគឺជាអំណោយពីជម្រកដួងចិត្ត ជូនទៅដល់ជនជាតិខ្មែរទាំងអស់ ព្រមទាំង មនុស្សជាតិទូទៅ នៅក្នុងពិភពលោកនេះ ដែលមានចិត្តស្រឡាញ់សន្តិភាព ។

ខ្មែរបានរងសោកនាដកម្មដែលមិនធ្លាប់មានពីមុនមក ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រះពុទ្ធសាសនា ខ្មែរ ក៏ត្រូវអន្តរាយយ៉ាងខ្លាំង ក៏ប៉ុន្តែឥឡូវនេះ យើងទាំងអស់គ្នា បានឃានជើងកន្លងផុតពីសេចក្តី ទុក្ខសោកដ៏ធ្ងន់ធ្ងរនេះ ចាកផុតពីអំពើឃោរឃៅ បញ្ចប់គំនុំគុំគួន ដើរតាមពុទ្ធដីកាព្រះបរមគ្រូ មិត្តមិត្តាមាមធ្វើឱ្យមានសន្តិភាពក្នុងពិភពលោក ។

ការណ៍ដែលយើងខ្ញុំជូនគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកពេលនេះ គឺជាទិដ្ឋភាពនៃការប្តេជ្ញាចិត្ត របស់អ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាជនជាតិជប៉ុនថា យើងខ្ញុំធ្វើសហប្រតិបត្តិការដើម្បីសន្តិភាព ក្នុងពិភពលោក ដើម្បីទុកជាភស្តុតាងនៃចំណងមេត្រីភាព និងមិត្តភាពរវាងប្រជាជាតិជប៉ុន និង ប្រជាជាតិខ្មែរ ។

ថ្ងៃនក្ខត្តបុក្ស កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤

សមាគមជំនួយដល់ការបោះពុម្ពព្រះត្រៃបិដកឡើងវិញ

អ្នកតំណាងចាត់ការ Rev. Muchaku Seikyo

ប្រធានការិយាល័យ Rev. Sinohara Eiichi

អ្នកចាត់ការ Rev. Matunaga Zendo Rev. Arima Jitsujo Rev. Ito Yoshimichi
Rev. Watai Keiichi Rev. Sugiya Yoshizumi Rev. Sigeta Shincyo
Rev. Maeda Risyo Rev. Nakajima Kyoshi Mr. Ei Rokusuke

『トリピタカ』復刻進呈にあたって

親愛なるカンボジアの皆さん！
敬愛するカンボジアの仏教徒の皆さん！

カンボジア版『トリピタカ』は、プノンペンの仏教研究所が、仏教界の英知を集め、1930年から1968年まで、39年の歳月をかけて翻訳し、分類し、集大成して完成されました。まさにカンボジア仏教の法宝であると共に、カンボジア出版文化の至宝です。日本仏教徒の有志は、カンボジア仏教の復興再生を願いつつ、これを復刻刊行し、贈らせていただきます。

これはカンボジア仏教徒のみならず、カンボジア全人民、否、平和を愛する地球上のすべての人々への、心からの贈り物です。

カンボジアは、古今未曽有の悲劇を体験しました。カンボジア仏教もこの受難の時代に壊滅的な打撃を受けました。しかし、今はその悲しみを乗り越え、瞋りを離れ、怨みを恕し、ブッダの教えに従い、世界平和の実現に努力するときです。

この本の贈呈は、日本の仏教徒も共に、世界平和のために努力することを誓うしるしであり、相互の連帯と友情の証なのです。

合掌

1994年7月吉日

カンボジア版トリピタカ（南伝大蔵経）復刻救援委員会

世話人代表	無着	成恭	世話人	松永	然道	有馬	実成
事務局長	篠原	鋭一		伊藤	佳通	渡井	奎一
				杉谷	義純	茂田	真澄
				前田	利勝	中島	教之
				永	六輔		

Acknowledgment

My dear Cambodian friends and respected members of the Cambodian Buddhist community.

It gives me a great pleasure to learn that the translation of the " Pali Tripitaka " into Cambodian by the " Tripitaka Commission " of the Buddhist Institute, Phnom Penh has been successfully achieved. The project to translate the Tripitaka was launched in 1930 and took 39 years to complete the whole work only in 1968.

The Cambodian translation of this great work will not only become a cherished treasure of the Cambodian Buddhist community but is also an important milestone in the history of publication in Cambodia.

Revival and prosperity of Buddhism in Cambodia is the ardent desire of the Japanese Buddhist Community. It is with this spirit that we have completed this important project and want to present the complete work to the Cambodian Buddhist community. It is a present not only to the Buddhist community in Cambodia but also to the Cambodian people and all the peace loving people in the world.

Cambodia experienced the greatest tragedies of modern times and the Cambodian Buddhist community also underwent severe trials and suffered crushing blows during this period. But now a time has come to surmount this grief and anger, and to forgive and start working again for world peace.

This great work is a symbol of Japanese Buddhist communities resolve to work with our Cambodian brothers and sisters toward world peace and a testimony to the friendship between the people.

Join hands in prayer...
July 1994

TRIPITAKA PUBLISHING SUPPORT COMMITTEE

Project Manager: Rev. Seikyo Muchaku

Secretary General: Rev. Eiichi Sinohara

Management Team:

Rev. Zendo Matunage Rev. Jitsujo Arima Rev. Yoshimichi Ito
Rev. Keiichi Watai Rev. Yoshizumi Sugiyama Rev. Shincyo Sigeta
Rev. Risyo Maeda Rev. Kyoshi Nakajima Mr. Rokusuke Ei

អភិធម្មប្រជក

បដ្ឋាន បណ្ឌិតសមភាគ

១០៨

ព.ស. ២៥១២

អភិធម្មបិដកេ

បដ្ឋានស្ស បណ្ណាវសមោ ភាគោ

បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

នមោ តស្ស ភកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

បច្ចនីយតិកប្បដ្ឋានំ

នកុសលតិកំ

[១] នកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា អកុសលំ អព្យាកតំ ឯកំ
 ខន្ធំ បដិច្ច អកុសលោ អព្យាកតោ តយោ ខន្ធោ
 ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធោ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធោ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានញ រូបំ ។ នកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុ-
 សលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នកុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា នកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ច
 ន អព្យាកតោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ន-
 កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ច ន អកុសលោ
 ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។

អភិធម្មបិដក
បដ្ឋាន បណ្ណសមភាគ
បច្ចុដ្ឋាយប្បដ្ឋាន

សូមមេស្តាវ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ អវហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ។

បច្ចុដ្ឋាយតិកប្បដ្ឋាន
នក្កសលតិកៈ

[១] ធមិ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធមិ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភ ជាកុសល ជាអព្យាកតៈក្តី ចិត្តសមុជ្ជានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធទ ជាកុសល ជាអព្យាកតៈ ខន្ធល ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធល ។ ធមិ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធមិ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធមិ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យ នូវធមិ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធមិ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធមិ មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី អាស្រ័យ នូវធមិ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធមិ មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី អាស្រ័យ នូវធមិ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

(២) ន អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អកុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ន អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 អកុសលោ ច ន អព្យាកតោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ន អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុស-
 លោ ច ន អកុសលោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្ប-
 ដ្ឋយា បញ្ច ។

(៣) ន អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ន អព្យាកតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អព្យាកតំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ន អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន កុសលោ ច ន អព្យាកតោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ន អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុ-
 សលោ ច ន អព្យាកតោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ

អភិធម្មបិដក បច្ចនីយប្បវដ្តាន

[២] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
អកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសលក្តី មិនមែន
ជាអព្យាកតៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

[៣] ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុ-
សល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
អព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសលក្តី
មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសលក្តី មិនមែនជា
អព្យាកតៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង

បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បដ្ឋយា ន អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុស-
លោ ច ន អកុសលោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ន ។

[៤] ន កុសលញ្ច ន អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
ន កុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុ-
សលញ្ច ន អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ
ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុសលញ្ច ន អ-
ព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អព្យាកតោ ធម្មា ឧប្ប-
ជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុសលញ្ច ន អព្យាកតញ្ច
ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ច ន អព្យាកតោ ច ធម្មា
ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុសលញ្ច ន អព្យាក-
តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ច ន អកុសលោ
ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា បញ្ច ។

[៥] ន អកុសលញ្ច ន អព្យាកតញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច ន កុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋ-
យា ន អកុសលញ្ច ន អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
ន អកុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា
ន អកុសលញ្ច ន អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
ន អព្យាកតោ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា

បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

(៤) ធម៌ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
កុសលផង មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
ផង មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសលផង មិនមែន
ជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជា
កុសលក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
ផង មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាកុសលផង មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

(៥) ធម៌ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាអកុសលផង មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
អកុសលផង មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល
ផង មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អភិធម្មបំណែក បច្ចុន័យប្បដ្ឋានំ

ន អកុសលញ្ច ន អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ច ន អព្យាកតោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អកុសលញ្ច ន អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ច ន អកុសលោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា បញ្ច ។

[៦] ន កុសលញ្ច ន អកុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុសលញ្ច ន អកុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុសលញ្ច ន អកុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ច ន អកុសលោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។

[៧] ន អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ អារម្មណប្បដ្ឋយា ។

[៨] ហេតុយា ឯក្ខនត្តិស អារម្មណោ ចតុត្ថិស អវិគតេ ឯក្ខនត្តិស ។

សហជាតវារម្មំ បច្ចុយវារម្មំ និស្សយវារម្មំ សំសជ្ឈវារម្មំ សម្មយុត្តវារម្មំ បដិច្ចវារសទិសំ ។

[៩] ន កុសលោ ធម្មា ន កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ ។

អភិធម្មបំណែក បច្ចុន័យប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាអកុសលក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនជាអកុសលផង មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសលផង មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

(៦) ធម៌ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
អកុសលផង មិនមែនជាអកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
ធម៌ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសលផង មិន
មែនជាអកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែន
ជាអកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
អកុសលផង មិនមែនជាអកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

(៧) ធម៌ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
អកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ ។

(៨) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៧ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៧ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសជ្ជវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

(៩) ធម៌ មិនមែនជាអកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជា
អកុសល ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋាន

(១០) ធម៌ មិនមែនជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជា
 កុសល ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ មិនមែនជាអកុសល ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជា
 កុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ដោយការម្មណប្ប-
 ច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាកុសលផង
 មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល
 ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាអកុសលផង មិនមែនជាអព្យាកតៈផង
 ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាអកុសលផង ដោយការម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែន
 ជាអកុសល ដោយការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនជា
 អព្យាកតៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ដោយការម្មណប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី
 ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាកុសល ដោយការម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនជាអកុសលក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាកុសល ដោយការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុនីយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាកុសល ដោយការម្សុណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

(១១) ធម៌ មិនមែនជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាកុសល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ សមនន្តរាប្បច្ច័យ . . . សហជាតប្បច្ច័យ . . . អញ្ញាមញ្ញាប្បច្ច័យ . . . និស្សយប្បច្ច័យ . . . ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ . . . ។

(១២) . . . ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាអកុសល ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាអកុសលផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាអកុសល ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាកុសល ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាអកុសលផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាកុសល ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាកុសល ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាកុសល ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ

បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋានំ

នក្កសលោ ច នអក្កសលោ ច ធម្មា នក្កស-
លស្ស ច នអក្កសលស្ស ច ធម្មស្ស បុរេជាតប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៣] ហេតុយា ឯក្ខនត្តិស អារម្មណោ ធន្តិ-
ស អធិបតិយា បញ្ចត្តិស អនន្តរេ ចតុត្តិស សម-
នន្តរេ ចតុត្តិស សហជាតេ ឯក្ខនត្តិស អញ្ញមញ្ញ
ចតុត្ថិស និស្សយេ ចតុត្តិស ឧបនិស្សយេ ធន្តិស
បុរេជាតេ អដ្ឋាស បច្ឆាជាតេ អដ្ឋាស អាសេវនេ
ចតុត្ថិស កម្មេ ឯក្ខនត្តិស វិចារកេ នវ អាហារេ
ឯក្ខនត្តិស អវិគតេ ចតុត្តិស ។

យថា ក្កសលតិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មម្បិ បច្ចនីយម្បិ អនុលោមប្បច្ចនីយម្បិ
បច្ចនីយានុលោមម្បិ កណ៌តំ ឯវំ កណោតតំ ។

និវេទិតិកំ

[១៤] នស្កខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
នស្កខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា នស្កខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ ប-
ដិច្ច នទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

បច្ចនីយត្ថកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិន
មែនជាកុសលផង មិនមែនជាអកុសលផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(១៣) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៧ ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣៦ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣៥ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣៤ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣៤ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២៧ ក្នុងអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៤ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣៤ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣៦ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១៨ ក្នុងបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៨ ក្នុងការសេវនប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២៤ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៧ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣៤ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយា-
នុលោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ដែលយើងរាប់ហើយ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ
យ៉ាងណា បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនោះចុះ ។

នវេទនាត្ថិកៈ

(១៤) ធម៌ ដែលមិនមែនសម្បយុត្តដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ
នូវធម៌ ដែលមិនមែនសម្បយុត្តដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនមែនសម្បយុត្តដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យ
នូវធម៌ ដែលមិនមែនសម្បយុត្តដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបំណែក បច្ចុទ្ទយប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បដ្ឋយា ន សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ ប-
 ដិច្ច ន អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន សុខាយ វេទនាយ សម្ប-
 យុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
 ច ន អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន សុខាយ វេទនាយ សម្ប-
 យុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច
 ន អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន សុខាយ វេទនាយ សម្ប-
 យុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច
 ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជនិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ន សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច ន ទុក្ខាយ-
 វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច ន អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ-
 សម្បយុត្តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន ទុ-
 ក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន ទុក្ខាយ វេទ-
 នាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា សត្ត ។

អភិធម្មបិដក បច្ចនីយប្បវិស័យ

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ ដែលមិនមែនសម្បយុត្តដោយអទុក្ខមសុខវេទនា
 អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនសម្បយុត្តដោយសុខវេទនា ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ ដែលមិនមែនសម្បយុត្តដោយសុខវេទ-
 នាក្តី មិនមែនសម្បយុត្តដោយអទុក្ខមសុខវេទនាក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌
 ដែលមិនមែនសម្បយុត្តដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ ធម៌ ដែលមិនមែនសម្បយុត្តដោយទុក្ខវេទនាក្តី មិនមែន
 សម្បយុត្តដោយអទុក្ខមសុខវេទនាក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែន
 សម្បយុត្តដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
 ដែលមិនមែនសម្បយុត្តដោយសុខវេទនាក្តី មិនមែនសម្បយុត្តដោយទុក្ខ-
 វេទនាក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនសម្បយុត្តដោយសុខវេទនា
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ ដែលមិនមែនសម្បយុត្តដោយ
 សុខវេទនាក្តី មិនមែនសម្បយុត្តដោយទុក្ខវេទនាក្តី មិនមែនសម្បយុត្ត
 ដោយអទុក្ខមសុខវេទនាក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនសម្បយុត្ត
 ដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ ដែលមិន
 មែនសម្បយុត្តដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនសម្ប-
 យុត្តដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

បច្ច័យត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ន អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុតំ ធម្មំ បដិច្ច
ន អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សត្ត ។

នវីហាកត្ថិកំ

[១៥] នវីហាកំ ធម្មំ បដិច្ច នវីហាកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ នវីហាកធម្មធម្មំ បដិច្ច
នវីហាកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ន
នេវីហាកនវីហាកធម្មធម្មំ បដិច្ច ននេវីហាកនវីហា-
កធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

នឧបាទិណ្ណបាទានិយត្ថិកំ

[១៦] ន ឧបាទិណ្ណបាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន ឧ-
បាទិណ្ណបាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។
ន អនុបាទិណ្ណបាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនុបាទិណ្ណបា-
ទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ន អ-
នុបាទិណ្ណអនុបាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនុបាទិណ្ណអនុ-
បាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

បច្ច័យត្ថិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលមិនមែនសម្បយុត្តដោយអនុក្ខមសុខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌
ដែលមិនមែនសម្បយុត្តដោយអនុក្ខមសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ។

នវិបាកត្ថិកៈ

[១៥] ធម៌ មិនមែនជាវិបាក អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
វិបាក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនមានវិបាកជា
ប្រក្រតី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាកទាំងមិនមែនមាន
វិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាកទាំងមិន
មែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

នឌុបាទិន្នបាទានិយត្ថិកៈ

[១៦] ធម៌ មិនមែនជាឌុបាទិន្នបាទានិយៈ អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនជាឌុបាទិន្នបាទានិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
ធម៌ មិនមែនជាអនុបាទិន្នបាទានិយៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអនុ-
បាទិន្នបាទានិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែន
ជាអនុបាទិន្នអនុបាទានិយៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអនុបាទិន្នអនុ-
បាទានិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

និសង្កិលិដ្ឋនិសង្កិលេសិកតិកំ

[១៧] ន សង្កិលិដ្ឋនិសង្កិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន សង្កិលិដ្ឋនិសង្កិលេសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា ។ ន អសង្កិលិដ្ឋនិសង្កិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន អសង្កិលិដ្ឋនិសង្កិលេសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា ។ ន អសង្កិលិដ្ឋនិសង្កិលេសិកំ ធម្មំ ប-
 ដិច្ច ន អសង្កិលិដ្ឋនិសង្កិលេសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ។

និវតិកតិកំ

[១៨] ន សវិតក្កសវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច ន សវិ-
 តក្កសវិចារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។
 ន អវិតក្កវិចារមត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន អវិតក្កវិចារមត្តោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ន អវិតក្កអវិចារំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន អវិតក្កអវិចារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបំជក បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

និសង្ខិលិដ្ឋិសង្ខិលេសិកតិកៈ

(១៧) ធម៌ ដែលមិនមែនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង
 អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មង
 តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនសៅ-
 ហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
 ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅ-
 ហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

និវិតក្កតិកៈ

(១៨) ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈទាំងប្រព្រឹត្ត
 ទៅជាមួយនឹងវិចារៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
 វិតក្កៈទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
 ដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

បច្ច័យត្រិកប្បដ្ឋានំ

និរ្មិតិកំ

(១៧) ន បីតិសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ន បីតិសហគ-
តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន សុខសហគតំ
ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និទស្សនតិកំ

(២០) ន និទស្សនេន បហាតត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន នេវនិទស្ស-
នេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និទស្សនេនិបហាតត្ថហេតុកំ

(២១) ន និទស្សនេន បហាតត្ថហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
ន នេវនិទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ។

និអាបយគាមិកំ

(២២) ន អាចយគាមី ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អបច-
យគាមី ធម្មំ បដិច្ច . . . ន នេវាចយគាមីនាបចយ-
គាមី ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បច្ចុន័យត្តិកប្បដ្ឋាន

នីប៊ីតិវិញ្ញាណៈ

[១៧] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយចីតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ប្រកបដោយចីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនប្រកបដោយសុខ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
ឧបេក្ខា ... ។

និទស្សន្តិកៈ

[២០] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ...
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា ... អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ និងមិនមែនត្រូវលះដោយ
ការវិនា ... ។

និទស្សនេនបហាតព្វហេតុក្តិកៈ

[២១] អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយ
ការវិនា ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវ
លះដោយទស្សនៈ និងមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា ... ។

និរោធិយកិច្ចកៈ

[២២] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង
... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង ...
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើងនិងមិន
មែនជាមិនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង ... ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

និសេក្ខតិកំ

[២៣] ន សេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និបរិវត្តតិកំ

[២៤] ន បរិវត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន មហាគ្គតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និបរិវាទមណតិកំ

[២៥] ន បរិវាទមណំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន មហាគ្គវាទមណំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អប្បមាណាវមណំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និហិន្ទតិកំ

[២៦] ន ហិន្ទំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន មជ្ឈិមំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន បណ៌តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និមិប្បត្តតិកំ

[២៧] ន មិប្បត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សម្មត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុដ្ឋយប្បដ្ឋាន

និសេវក្ខតិកៈ

[២៣] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសេក្ខៈ . . . អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាអសេក្ខៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជានេវ-
សេក្ខានសេក្ខៈ . . . ។

និបរិវត្តិកៈ

[២៤] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានសភាពតូចផ្ទាវ . . .
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនដល់នូវសភាពធំ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនមានប្រមាណមិនបាន . . . ។

និបរិវត្តិវម្មណ៍កៈ

[២៥] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានការម្មណ៍តូចផ្ទាវ . . .
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានការម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ . . . អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនមានការម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន . . . ។

និហ័និកៈ

[២៦] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនថោកទាប . . . អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាកណ្តាល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនឧត្តម . . . ។

និមិប្បត្តិកៈ

[២៧] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានសភាពខុសនឹងទៀង . . .
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានសភាពត្រូវនឹងទៀង . . . អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនជាមិនទៀង . . . ។

បច្ចុនីយត្តិកប្បដ្ឋានំ

និមគ្គារម្មណាតិកំ

(២៨) ន មគ្គារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន មគ្គហេ-
តុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន មគ្គាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និឌឌប្បន្តិកំ

(២៩) ន អនុប្បន្នំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនុប្បន្តោ ធម្មោ
ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា ន អនុប្បន្នំ ធម្មំ បដិច្ច ន ឧ-
ប្បន្នំ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា ន អនុប្បន្នំ ធម្មំ
បដិច្ច ន អនុប្បន្តោ ច ន ឧប្បន្នំ ច ធម្មោ ឧប្បន្នតិ
ហេតុប្បន្នយា ។ ន ឧប្បន្នំ ធម្មំ បដិច្ច ន ឧប្បន្នំ
ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា ន ឧប្បន្នំ ធម្មំ បដិច្ច
ន អនុប្បន្តោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា ន ឧប្បន្នំ
ធម្មំ បដិច្ច ន អនុប្បន្តោ ច ន ឧប្បន្នំ ច ធម្មោ ឧប្បន្នតិ
ហេតុប្បន្នយា ។ ន អនុប្បន្តញ្ច ន ឧប្បន្នញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច ន អនុប្បន្តោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា

បច្ចុដ្ឋយត្តិកប្បដ្ឋាន

នមគ្គារម្មណតិកៈ

(២៨) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានមគ្គជាអាម្មណ៍ . . .
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានមគ្គជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនមានមគ្គជាអធិបតិ . . . ។

នឧប្បន្នតិកៈ

(២៩) ធម៌ មិនមែនជាមិនទាន់កើតឡើងហើយ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាមិនទាន់កើតឡើងហើយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនកើតឡើង អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនទាន់
កើតឡើងហើយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិន
ទាន់កើតឡើងហើយក្តី មិនមែនកើតឡើងក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាមិនទាន់កើតឡើងហើយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌
មិនមែនកើតឡើង អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនកើតឡើង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនទាន់កើតឡើងហើយ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនកើតឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិន
មែនជាមិនទាន់កើតឡើងហើយក្តី មិនមែនកើតឡើងក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនកើតឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនជា
មិនទាន់កើតឡើងហើយ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនទាន់កើតឡើង
ហើយផង មិនមែនកើតឡើងផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

ន អនុប្បន្នញ្ច ន ឧប្បាទិញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន ឧប្បាទិ
ធម្មា ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា ន អនុប្បន្នញ្ច ន ឧប្បា-
ទិញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អនុប្បន្នោ ច ន ឧប្បាទិ ច ធម្មា
ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា ។

និអតីតិកំ

[៣០] ន អតីតំ ធម្មំ បដិច្ច ន អតីតោ ធម្មា
ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា ។

[៣១] ន អតីតោ ធម្មា ន អតីតស្ស ធម្មស្ស
ហេតុប្បន្នយេន បច្ចុយោ ន អតីតោ ធម្មា ន អនា-
កតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បន្នយេន បច្ចុយោ ន អតីតោ
ធម្មា ន អតីតស្ស ច ន អនាកតស្ស ច ធម្មស្ស ហេ-
តុប្បន្នយេន បច្ចុយោ ។ ន អនាកតោ ធម្មា ន អនា-
កតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បន្នយេន បច្ចុយោ ន អនាក-
តោ ធម្មា ន អតីតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បន្នយេន បច្ចុ-
យោ ន អនាកតោ ធម្មា ន អតីតស្ស ច ន អនាក-
តស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បន្នយេន បច្ចុយោ ។ ន អតី-
តោ ច ន អនាកតោ ច ធម្មា ន អតីតស្ស ធម្មស្ស ហេ-
តុប្បន្នយេន បច្ចុយោ ន អតីតោ ច ន អនាកតោ ច
ធម្មា ន អនាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បន្នយេន បច្ចុយោ

អភិធម្មបិណ្ឌ បច្ចុដ្ឋយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនកើតឡើង អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនទាន់កើត
ឡើងហើយផង មិនមែនកើតឡើងផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនទាន់កើតឡើងហើយក្តី មិនមែនកើតឡើងក្តី
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនទាន់កើតឡើងហើយផង មិនមែនកើត
ឡើងផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

សំណើចិត្តិកៈ

[៣០] ធម៌ មិនមែនជាអតីត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
អតីត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣១] ធម៌ មិនមែនជាអតីត ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជា
អតីត ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអតីត ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មិនមែនជាអនាគត ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអតីត ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ មិនមែនជាអតីតផង មិនមែនជាអនាគតផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។
ធម៌ មិនមែនជាអនាគត ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាអនាគត ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអនាគត ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជា
អតីត ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអនាគត ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មិនមែនជាអតីតផង មិនមែនជាអនាគតផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌
មិនមែនជាអតីតផង មិនមែនជាអនាគតផង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែន
ជាអតីត ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអតីតផង មិនមែនជាអ-
នាគតផង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាអនាគត ដោយហេតុប្បច្ច័យ

បច្ចុប្បន្នកប្បដ្ឋានំ

ន អតីតោ ច ន អនាគតោ ច ធម្មា ន អតីតស្ស ច
ន អនាគតស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

និអតីតារម្មណតិកំ

[៣២] ន អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អនា-
គតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន បច្ចុប្បន្នារម្មណំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ។

និអជ្ឈិតតិកំ

[៣៣] ន អជ្ឈិតំ ធម្មំ បដិច្ច ន អជ្ឈិត្តោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន ពហិទ្ធា ធម្មំ
បដិច្ច ន ពហិទ្ធា ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

និអជ្ឈិតារម្មណតិកំ

[៣៤] ន អជ្ឈិតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ន អជ្ឈិតា-
រម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អជ្ឈិតា-
រម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ន ពហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន ពហិទ្ធារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
ន ពហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា

បច្ច័យត្រីកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាអតីតផង មិនមែនជាអនាគតផង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិន
មែនជាអតីតផង មិនមែនជាអនាគតផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

និរតិវិញ្ញាណតិកៈ

[៣២] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានការម្នាក់ជាអតីត ...
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានការម្នាក់ជាអនាគត ... អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនមានការម្នាក់ជាបច្ចុប្បន្ន ... ។

និរតិវិញ្ញាណតិកៈ

[៣៣] ធម៌ មិនមែនជាខាងក្នុង អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនជាខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែន
ជាខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

និរតិវិញ្ញាណតិកៈ

[៣៤] ធម៌ មិនមែនមានការម្នាក់ជាខាងក្នុង អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនមានការម្នាក់ជាខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនមានការម្នាក់ជាខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនមានការម្នាក់ជាខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
ធម៌ មិនមែនមានការម្នាក់ជាខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនមានការម្នាក់ជាខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

ន តហិទ្ធារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ន អន្លៀតារម្មណោ ធម្មោ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

សិលនិទិស្សនតិកំ

[៣៥] ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច

ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-

ច្ចយា ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិ-

ទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិទស្សន-

សប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន សនិ-

ទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សនសប្បដិ-

យោ ថ ន អនិទស្សនសប្បដិយោ ថ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អភិធម្មបំណិក បច្ចុន័យប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្នុង អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមាន
អារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ។

និសនិទស្សនត្ថិកៈ

[៣៥] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែន
ជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការ
ប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិន
មែនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាមិន
មានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង

បច្ចុប្បន្និកប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បដ្ឋយា ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន អនិទស្សនសប្បដិយោ ច ន អនិទស្សនអប្បដិ-
 យោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន សនិ-
 ទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សនសប្បដិ-
 យោ ច ន អនិទស្សនសប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៣ ៦) ន អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ន អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សន-
 សប្បដិយោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អនិទ-
 ស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិទស្សនអប្បដិយោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អនិទស្សនសប្ប-
 ដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ច ន អនិ-
 ទស្សនអប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា

បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ក្តី
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញទាំងប្រកបដោយការ
 ប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញទាំងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាមិនមានការ
 ឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញទាំងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។

(៣៦) ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះ-
 ពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញទាំងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះ-
 ពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
 ការឃើញទាំងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
 ទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានការ
 ឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុស្សញ្ញាតំ

ន អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិទស្សន-
សប្បដិយោ ច ន អនិទស្សនអប្បដិយោ ច ធម្មា
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ
បដិច្ច ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ច ន អនិទស្សន-
អប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៣៧] ន អនិទស្សនអប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អ-
និទស្សនអប្បដិយោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
ន អនិទស្សនអប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សន-
សប្បដិយោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន អនិ-
ទស្សនអប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិទស្សនសប្បដិ-
យោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ឆ ។

[៣៨] ន សនិទស្សនសប្បដិយញ្ច ន អនិទស្ស-
នអប្បដិយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សនសប្បដិយោ
ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ឆ ។

អភិធម្មប័ណ្ណិក បច្ចុដ្ឋយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិន
 មែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញទាំងប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ក្តី
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះ-
 ពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៣៧) ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះ-
 ពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការ
 ប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
 ការឃើញទាំងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
 មិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៦ ។

(៣៨) ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញទាំងប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញទាំងប្រ-
 កបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការ
 ប៉ះពាល់ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៦ ។

បច្ច័យត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៣៧] ន ស និទនស្សនសប្បដិយត្ថា ន អនិទនស្ស-
នសប្បដិយត្ថា ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទនស្សនសប្បដិយោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ធ ។

[៤០] ហេតុយា តីស អវិគតេ តីស ។

យថា កុសលត្ថិកេ សហជាតវារម្មំ បច្ចុយ-
វារម្មំ និស្សយវារម្មំ សំសជ្ជវារម្មំ សម្បយុត្ត-
វារម្មំ បញ្ញាវារម្មំ កណ៌តំ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ច័យត្ថិកប្បដ្ឋានំ និដ្ឋិតំ ។

បច្ចុនីយត្តិកប្បដ្ឋាន

[៣៧] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញទាំងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញទាំងប្រ-
កបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៤០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣០ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣០ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី ដែលយើងរាប់ហើយ ក្នុង
កុសលត្តិកៈ យ៉ាងណា បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះចុះ ។

ចប់ បច្ចុនីយត្តិកប្បដ្ឋាន ។

បច្ចុន័យទុកប្បដ្ឋានំ

នហេតុទុកំ

(៤០) នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ ធម្មោ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នហេតុំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច

តយោ ខន្ធា ចិត្តសម្មជានន្ធា រូបំ ទ្រេ ខន្ធធ្ធេ បដិច្ច

. . . បដិសន្ធិក្ខណោ . . . យាវ មហាក្កតា ។

នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

ហេតុប្បច្ចយា នហេតុ ខន្ធធ្ធេ បដិច្ច . . . ហេតុ-

ប្បដិសន្ធិ ។ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ ច ន-

នហេតុ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ន-

នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

ហេតុប្បច្ចយា ននហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ ធម្មោ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ននហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ

ច ននហេតុ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។

បច្ចុដ្ឋិយទុកប្បដ្ឋាន

នហោតទុកៈ

(៤១) ធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
 ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពក្កិ ចិត្តសមុជ្ជានុប
 ក្កិ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ២ . . . ក្នុង
 ខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ដរាបដល់ពួកមហាក្ខត ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែន
 ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ មិនមែនជាហេតុ . . . ហេតុប្បដិសន្ធិ ។
 ធម៌ មិនមែនជាហេតុក្កិ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្កិ អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិន
 មែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌ មិនមែនជាហេតុក្កិ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្កិ អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

បច្ច័យទុកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុផង មិនមែន
 ជាមិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិន
 មែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុផង មិន
 មែនជាមិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
 មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាហេតុផង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណាប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី

ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនោះផងចុះ ។

[៤៣] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិន
 មែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុផង
 មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៤] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិន
 មែនជាហេតុ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិណ្ឌក បច្ចុដ្ឋយប្បវឌ្ឍន

ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុផល មិនមែន
 ជាមិនមែនជាហេតុផល ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិន
 មែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ដោយ
 ការម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 មិនមែនជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
 ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុផល មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុផល
 ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមែន
 ជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ
 ធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជា
 ហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជា
 ហេតុផល មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុផល ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

(៤៥) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

បញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលគ្គិកៈ យ៉ាងណា
 បណ្ឌិត គប្បីឱ្យពិស្តារ យ៉ាងនោះចុះ ។

បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋានំ

និសហេតុកិទុកិ

[៤៦] និសហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច និសហេតុ-
 កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា វិចីកិញ្ញាសហា-
 កតំ ឧទ្ធច្ចុសហាកតំ មោហំ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច ភយោ មហាក្កតា ទ្វេ
 មហាក្កតេ បដិច្ច ទ្វេ មហាក្កតា មហាក្កតេ បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ និសហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច និ-
 អហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា វិចីកិ-
 ញ្ញាសហាកតំ ឧទ្ធច្ចុសហាកតំ មោហំ បដិច្ច សម្ម-
 យុត្តកា ខន្ធា បដិសន្ធិត្តិណោ វត្ថុំ បដិច្ច សហេ-
 តុកា ខន្ធា ។ និសហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច និសហេ-
 តុកោ ច និអហេតុកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ។ និអហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច និ-
 អហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។
 និសហេតុកញ្ច និអហេតុកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 និសហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
 និសហេតុកញ្ច និអហេតុកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 និអហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា

បច្ច័យទុក្ខប្បដ្ឋាន

និសហោតិកិទិកិៈ

[៤៦] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យ នូវមោហាៈ ដែលប្រកបដោយ
វិចិកិញ្ចា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ មហាក្ខត ៣ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ១
មហាក្ខត ២ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ២ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យ
នូវពួកមហាក្ខត ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យ នូវមោហាៈ ដែលប្រកបដោយវិចិកិញ្ចា
ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ពួកសហេតុកក្ខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃ
បដិសន្ធិ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី មិនមែនជាមិន
មានហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផង មិនមែនជា
មិនមានហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជា
មិនមានហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
ផង មិនមែនជាមិនមានហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុស្តយប្បដ្ឋានំ

ន សហេតុកត្តា ន អហេតុកត្តា ធម្មំ បដិច្ច ន-
សហេតុកោ ច ន អហេតុកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ
ហេតុប្បច្ចយា ។

[៤៧] ហេតុយា នវ អារម្មណេ ន អវិគតេ នវ ។

សហជាតវារម្បិ សម្បយុត្តវារម្បិ បដិច្ច-

វារសនិសំ ឃំ វិត្តារេតតំ ។

[៤៨] ន សហេតុកោ ធម្មា ន សហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ន សហេតុកោ
ធម្មា ន អហេតុកស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ន សហេតុកោ ធម្មា ន សហេតុកស្ស
ច ន អហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។ ន អហេតុកោ ធម្មា ន អហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[៤៩] ន សហេតុកោ ធម្មា ន សហេតុកស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥០] ហេតុយា ន អារម្មណេ នវ អវិគតេ នវ ។

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវារំ

ឃំ វិត្តារេតតំ ។

អភិធម្មបំណែក បច្ចុន័យប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផល មិនមែនជា
មិនមានហេតុផល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៦ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ច-

វារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនោះផងចុះ ។

[៤៨] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែន
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ
ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផល មិនមែនជាមិនមានហេតុ
ផល ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៤៩] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

[៥០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

បញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ យ៉ាងណា

បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនោះចុះ ។

បច្ចុប្បន្នយុគប្បដ្ឋានំ

និហោតុសម្បយុត្តទុកំ

(៥០) ន ហេតុសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ-
 សម្បយុត្តោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ហេតុ-
 សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុវិប្បយុត្តោ ធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ហេតុសម្បយុត្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន ហេតុសម្បយុត្តោ ច ន ហេតុវិប្បយុត្តោ ច
 ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ន ហេតុវិប្បយុត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុវិប្បយុត្តោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា ន ហេតុវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ-
 សម្បយុត្តោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ហេ-
 តុវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុសម្បយុត្តោ ច ន-
 ហេតុវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៥២) ហេតុយា នវ ការម្មណោ ធ អវិគតេ នវ ។

សហជាតវារេថិ បញ្ញាវារេថិ សព្វត្ថ វិត្តារេតត្ថំ ។

និហោតុសហោតុកុទុកំ

(៥៣) ន ហេតុញ្ញេវ ន អហេតុកញ្ញ ធម្មំ
 បដិច្ច ន ហេតុចេវ ន អហេតុកោច ធម្មា

បច្ចុនីយទុកប្បដ្ឋាន

និហោតិសម្បយ្យតិទិកៈ

[៥១] ធមិ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវធមិ មិន
 មែនប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែន
 ប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យ នូវធមិ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែនប្រកបដោយហេតុក្តី មិន
 មែនប្រាសចាកហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធមិ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធមិ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ
 អាស្រ័យ នូវធមិ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវធមិ មិនមែន
 ប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែន
 ប្រកបដោយហេតុក្តី មិនមែនប្រាសចាកហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធមិ មិន
 មែនប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៦ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត
 គប្បីឱ្យពិស្តារ គ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ចុះ ។

និហោតិសហោតិកិទិកៈ

[៥៣] ធមិ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ
 អាស្រ័យ នូវធមិ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ

អភិធម្មបិដកេ បច្ឆន្តិយប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ហេតុញ្ចេវ ន អហេតុកកញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច ន អហេតុកោចេវ ន នហេតុច ធម្មា ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ហេតុញ្ចេវ ន អហេតុកកញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច ន ហេតុចេវ ន អហេតុកោច ន អហេតុកោ-
 ចេវ ន នហេតុច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
 ន អហេតុកកញ្ចេវ ន នហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អហេតុ
 កោចេវ ន នហេតុច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា-
 ន អហេតុកកញ្ចេវ ន នហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ-
 ចេវ ន អហេតុកោច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ន អហេតុកកញ្ចេវ ន នហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ-
 ចេវ ន អហេតុកោច ន អហេតុកោចេវ ន នហេតុច
 ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន ហេតុញ្ចេវ ន អ-
 ហេតុកកញ្ច ន អហេតុកកញ្ចេវ ន នហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 ន ហេតុចេវ ន អហេតុកោច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា តីណំ ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុដ្ឋយប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំង
 មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំង
 មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិន
 មែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមានហេតុ
 ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
 ធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជា
 មិនមានហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិន
 មែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិន
 មែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមានហេតុ
 ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិន
 មានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុផង
 មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៣ ។

បច្ចុប្បន្នប្បដ្ឋានំ

[៥៤] ហេតុយា នវ អាវម្មណោ នវ អវិភតេ នវ ។

សហដាតវេបិ បញ្ញាវេបិ សត្វត្ថ វិត្តារោ ។

និហោតិហោតិសម្បយត្ថទកំ

[៥៥] ន ហេតុញ្ចវ ន ហេតុវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ

បដិច្ច ន ហេតុថេវ ន ហេតុវិប្បយុត្តោច ធម្មោ ឧប្ប-

ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ហេតុញ្ចវ ន ហេតុវិប្បយុត្តញ្ច

ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុវិប្បយុត្តោថេវ ន ន ហេតុច

ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ហេតុញ្ចវ ន ហេតុ-

វិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុថេវ ន ហេតុវិប្ប-

យុត្តោច ន ហេតុវិប្បយុត្តោថេវ ន ន ហេតុច ធម្មោ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ន ហេតុវិប្បយុត្តញ្ចវ ន-

ន ហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុវិប្បយុត្តោថេវ ន-

ន ហេតុច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ហេតុ-

វិប្បយុត្តញ្ចវ ន ន ហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុថេវ-

ន ហេតុវិប្បយុត្តោច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន

[៥៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអវិភតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី មាន
សេចក្តីពិស្តារ គ្រប់ប្បដ្ឋយទាំងអស់ ។

និហោតុហោតុសម្បយតិទុក្ខិ :

[៥៥] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ
ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
ទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុក្តី មិនមែនប្រាសចាក
ហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជា
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំង
មិនមែនប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ
ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

ន ហេតុវិប្បយុត្តោ ធម្មំ បដិច្ច ន-
ហេតុចេវ ន ហេតុវិប្បយុត្តោ ធម្មំ ហេតុវិប្បយុត្តោ ចេវ-
ន នហេតុច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥៦] ហេតុយា នវ អវិគតេ នវ សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

និហោតុនិសហោតុកិ

[៥៧] នហេតុំ ន សហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
ហេតុំ ន សហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ច-
យា ឯកំ មហាក្ខនំ បដិច្ច តយោ មហាក្ខតា ។
នហេតុំ ន សហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុំ ន អហេតុ-
កោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ
វត្ថុំ បដិច្ច ន ហេតុំ ន សហេតុកោ ឧប្បា ។ ន ហេតុំ-
ន សហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុំ ន សហេតុកោ
ច ន ហេតុំ ន អហេតុកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេ-
តុប្បច្ចយា ។ ន ហេតុំ ន អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
ន ហេតុំ ន អហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា

អភិធម្មបិណ្ឌក បច្ចុដ្ឋយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុក្តី មិនមែនប្រាស
ចាកហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនប្រាសចាកហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

និហោតនិសហោតិកុទ្ធិកៈ

[៥៧] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ
ជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មហាកូត ៣
អាស្រ័យ នូវមហាកូត ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជា
មិនមានហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកខន្ធ
មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ អាស្រ័យ នូវ
វត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែន
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមាន
ហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជា
មួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែន
ជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
ហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

បច្ចនីយទុក្ខប្បដ្ឋានំ

ន ហេតុំ ន អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន សហេតុកោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បច្ចយា ន ហេតុំ-
 ន អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន សហេតុកោ
 ច ន ហេតុ ន អហេតុកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈនិ
 ហេតុប្បច្ចយា ។ ន ហេតុំ ន សហេតុកកញ្ច ន ហេតុំ-
 ន អហេតុកកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន សហេតុកោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បច្ចយា ន ហេតុំ ន សហេតុ-
 កកញ្ច ន ហេតុំ ន អហេតុកកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ-
 ន អហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បច្ចយា ន-
 ហេតុំ ន សហេតុកកញ្ច ន ហេតុំ ន អហេតុកកញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច ន ហេតុ ន សហេតុកោ ច ន ហេតុ ន អហេតុ-
 កោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥៨] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អវិភតេ នវ ។

សហជាតវាវម្បិ សស្សយុត្តវាវម្បិ

បដិច្ចវាវសទិសំ ។

បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
 នឹងហេតុក្តី មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ
 ជាមួយនឹងហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែន
 ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផង មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមាន
 ហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំង
 មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផង មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែន
 ជាមិនមានហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែន
 ជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី មិនមែនជាហេតុ
 ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផង មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិន
 មែនជាមិនមានហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៥៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៧ ក្នុងការម្សណប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈ

ក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុទ្ទយប្បដ្ឋានំ

[៥៧] នហេតុ ន សហេតុកោ ធម្មោ នហេតុស្ស ន សហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នហេតុ ន សហេតុកោ ធម្មោ នហេតុស្ស ន អហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ទ្វេ ។ នហេតុ ន អហេតុកោ ធម្មោ នហេតុស្ស ន អហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នហេតុ ន អហេតុកោ ធម្មោ នហេតុស្ស ន សហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ទ្វេ ។

[៦០] អារម្មណោ ចត្តារិ អវិគតេ ចត្តារិ ។

បញ្ញាវារម្មំ ឯវំ វិត្តារេតតំ ។

និសប្បប្បយទកំ

[៦១] ន អប្បដ្ឋយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អប្បដ្ឋយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ។

[៦២] ហេតុយា ឯកំ សព្វត្ត វិត្តារោ ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុនីយប្បវត្តន

[៥៧] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ
ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែន
ជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ ដោយ
ការម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
ហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

[៦០] ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៤ ។

បញ្ញាវារៈ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនេះផងចុះ ។

និសប្បប្បយទុក្ខៈ

[៦១] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនជាមិនមានបច្ច័យ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ សេចក្តីពិស្តារ មានក្នុង
បច្ច័យទាំងអស់ ។

បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋានំ

[៦៣] ន អប្បច្ចយោ ធម្មោ ន អប្បច្ចយស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦៤] ន សប្បច្ចយោ ធម្មោ ន អប្បច្ចយស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦៥] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណោ ទ្វេ សព្វត្ត
វិត្តារោ ។

និសង្កតទកំ

[៦៦] ន អសង្កតំ ធម្មំ បដិច្ច ន អសង្កតោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៦៧] ហេតុយា ឯកំ សប្បច្ចយេនុកកសង្កតំ ។

និសនិទស្សនទកំ

[៦៨] ន សនិទស្សនំ ធម្មំ បដិច្ច ន សនិ-
ទស្សនោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន សនិ-
ទស្សនំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិទស្សនោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បច្ចយា ន សនិទស្សនំ ធម្មំ បដិច្ច ន សនិ-
ទស្សនោ ច ន អនិទស្សនោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន

[៦៣] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៤] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបច្ច័យ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

[៦៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ សេចក្តីពិស្តារ មានក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ។

និសង្ខតទុកៈ

[៦៦] ធម៌ ដែលមិនមែនបច្ច័យមិនប្រជុំគ្នាក៏តែង អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែនបច្ច័យមិនប្រជុំគ្នាក៏តែង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ដូចគ្នានឹងសប្បច្ច័យទុកៈ ។

និសនិទស្សនិទុកៈ

[៦៨] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

និសប្បជីយទុកំ

[៦៧] ន សប្បជីយំ ធម្មំ បដិច្ច ន សប្បជីយោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន សប្បជីយំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន អប្បជីយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន សប្ប-
 ជីយំ ធម្មំ បដិច្ច ន សប្បជីយោ ច ន អប្បជីយោ ច
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧០] ហេតុយា នវ អារម្មណោ ឯកំ ។

សហជាតវាវច្ឆិ សម្បយុត្តវាវច្ឆិ បដិច្ចវាវចិសំ ។

[៧១] ន សប្បជីយោ ធម្មោ ន សប្បជីយស្ស
 ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ន សប្បជីយោ ធម្មោ
 ន អប្បជីយស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
 ន សប្បជីយោ ធម្មោ ន សប្បជីយស្ស ច ន អប្បជី-
 យស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[៧២] ន សប្បជីយោ ធម្មោ ន សប្បជី-
 យស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក បច្ចនីយប្បវដ្តាន

និស្សយ្យដ៏យទុក្ខៈ

[៦៩] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ ការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនប្រកប ដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាមិនមានការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ។

[៧០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ១ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

[៧១] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យ នៃ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដោយហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិន មែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាមិនមានការ ប៉ះពាល់ ដោយហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាមិន មានការប៉ះពាល់ផង ដោយហេតុប្បដ្ឋ័យ ។

[៧២] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យ នៃ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដោយការម្មណប្បដ្ឋ័យ ។

បច្ចុប្បន្នកិច្ចការ

ន អប្បដិយោ ធម្មោ ន អប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អា-
រម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៧៣] ហេតុយា តីណិ អារម្មណោ ទ្វេ អធិប-
តិយា ចត្តារិ អវិគតេ នវ ។

បញ្ញាវារម្បិ វិត្តារេតតំ ។

ជនបីទុក្ខំ

[៧៤] ន រូបំ ធម្មំ បដិច្ច ន រូបំ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ន រូបំ ធម្មំ បដិច្ច ន អរូបំ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន រូបំ ធម្មំ បដិច្ច ន រូបំ ច ន អ-
រូបំ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន អរូបំ ធម្មំ
បដិច្ច ន អរូបំ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អរូបំ
ធម្មំ បដិច្ច ន រូបំ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន-
អរូបំ ធម្មំ បដិច្ច ន រូបំ ច ន អរូបំ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន រូបំញា ន អរូបំញា ធម្មំ បដិច្ច ន-
រូបំ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន រូបំញា ន អរូបំញា
ធម្មំ បដិច្ច ន រូបំ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា

បច្ច័យទុកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាមិន
មានការប៉ះពាល់ ដោយការមូលប្បដ្ឋាន ។

(៧៣) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៣ ក្នុងការមូលប្បដ្ឋាន មាន
វារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៤ ក្នុងអវិភតប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៧ ។
បណ្ឌិត គប្បញ្ញាំងបញ្ជាវារៈ ឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

ស្រីប្បិទ្ធកិ:

(៧៤) ធម៌ មិនមែនមានរូប អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានរូប
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ធម៌ មិនមែនជាមិនមានរូប អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនមានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ធម៌ មិន
មែនមានរូបក្តី មិនមែនជាមិនមានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
មានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ។ ធម៌ មិនមែនជាមិន
មានរូប អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋាន ធម៌ មិនមែនមានរូប អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិន
មានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ធម៌ មិនមែនមានរូបក្តី
មិនមែនជាមិនមានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានរូប ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ។ ធម៌ មិនមែនមានរូប អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនមានរូបផង មិនមែនជាមិនមានរូបផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ធម៌ មិនមែនមានរូប អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
មានរូបផង មិនមែនជាមិនមានរូបផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

ន រូបំញា ន អរូបំញា ធម្មំ បដិច្ច ន រូបំ ច ន អរូបំ ច
ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧៥] ហេតុយា នវ អារម្មណោ ភីណិ អភិកតេ

នវ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

នលោកិយទុកំ

[៧៦] នលោកិយំ ធម្មំ បដិច្ច នលោកិយោ
ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា នលោកិយំ ធម្មំ បដិច្ច
នលោកុត្តរោ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា នលោ-
កិយំ ធម្មំ បដិច្ច នលោកិយោ ច នលោកុត្តរោ
ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ នលោកុត្តរំ ធម្មំ
បដិច្ច នលោកុត្តរោ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
នលោកិយញា នលោកុត្តរញា ធម្មំ បដិច្ច នលោ-
កុត្តរោ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

អភិធម្មចំណែក បច្ចុដ្ឋយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនមានរូបក្តី មិនមែនជាមិនមានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនមានរូបផង មិនមែនជាមិនមានរូបផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី
សេចក្តីពិស្តារ មានក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ។

នលោកិយទុកៈ

[៧៦] ធម៌ មិនមែនជាលោកិយ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
លោកិយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាលោ-
កុត្តរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាលោកិយ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាលោកិយក្តី មិនមែនជាលោកុត្តរៈក្តី អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាលោកិយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនជាលោកុត្តរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
លោកុត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនជា
លោកុត្តរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាលោកិយផង មិនមែនជា
លោកុត្តរៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

បច្ចុប្បន្នប្បដ្ឋានំ

[៧៧] ហេតុយា បញ្ច អារម្មណេ ទ្វេ អវិគតេ
បញ្ច សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

នកោនចិវិញ្ញេយ្យទុកំ

[៧៨] នកោនចិវិញ្ញេយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច នកោនចិ-
វិញ្ញេយ្យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នកោនចិ-
វិញ្ញេយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច នកោនចិវិញ្ញេយ្យោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នកោនចិវិញ្ញេយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
កោនចិវិញ្ញេយ្យោ ច នកោនចិនិវិញ្ញេយ្យោ ច ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ នកោនចិនិវិញ្ញេយ្យំ ធម្មំ
បដិច្ច នកោនចិនិវិញ្ញេយ្យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ភីណិ ។ នកោនចិវិញ្ញេយ្យញ្ច នកោនចិ-
និវិញ្ញេយ្យញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នកោនចិវិញ្ញេយ្យោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។

បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន

(៧៧) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ សេចក្តីពិស្តារ មាន
ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ។

នកោ នបិវិញ្ញាយ្យទុកៈ

(៧៨) ធម៌ ដែលមិនមែនគប្បីដឹង ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ
អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនគប្បីដឹង ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនមែនគប្បីដឹង ដោយវិញ្ញាណ
ណានីមួយ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនគប្បីដឹង ដោយវិញ្ញាណ
ណានីមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនមែនគប្បីដឹង
ដោយវិញ្ញាណណានីមួយក្តី មិនមែនជាមិនមែនគប្បីដឹង ដោយវិញ្ញាណ
ណានីមួយក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនគប្បីដឹង ដោយវិញ្ញាណ
ណានីមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលមិនមែន
ជាមិនមែនគប្បីដឹង ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល
មិនមែនជាមិនមែនគប្បីដឹង ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនគប្បីដឹង ដោយ
វិញ្ញាណណានីមួយ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនគប្បីដឹង ដោយ
វិញ្ញាណណានីមួយផង មិនមែនជាមិនមែនគប្បីដឹង ដោយវិញ្ញាណណា
នីមួយផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុទ្ទយប្បដ្ឋានំ

[៧៧] ហេតុយា នវ អវិភតេ នវ សព្វត្ថ
វិត្តារោ ។

នោអាសវិទ្ធកំ

[៨០] នោអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នោអាសវោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នោអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច
ននោអាសវោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នោ
អាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នោអាសវោ ច ននោអាសវោ ច
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ននោអាសវំ ធម្មំ
បដិច្ច ននោអាសវោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
សន្តិទ្ធតំ ។ នោអាសវំញូ ននោអាសវំញូ ធម្មំ បដិច្ច
នោអាសវោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នោអា
សវំញូ ននោអាសវំញូ ធម្មំ បដិច្ច នោអាសវោ ច
ននោអាសវោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៨១] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អវិភតេ នវ
សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

អភិធម្មបិដក បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[៧៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវគ្គប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ។

តោអាសវិទុកៈ

[៨០] ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមាន
អាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈក្តី មិនមែនជាមិនមានអាសវៈក្តី
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាមិនមានអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ សេចក្តី
បំប្រញា ។ ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
អាសវៈផង មិនមែនជាមិនមានអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈក្តី មិនមែនជាមិនមានអាសវៈក្តី អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈផង មិនមែនជាមិនមានអាសវៈផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអវគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានក្នុងបច្ច័យ
ទាំងអស់ ។

បច្ច័យទុកប្បដ្ឋានំ

នសាសវិទកំ

[៨២] នសាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នសាសវោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា នសាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នអនា-
 សវោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា នសាសវំ ធម្មំ
 បដិច្ច នសាសវោ ច នអនាសវោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ
 ហេតុប្បច្ចយា ។ នអនាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នអនាស-
 វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ នសាសវំ ធម្មំ
 នអនាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នអនាសវោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៨៣] ហេតុយា បញ្ច អាម្មណោ ទ្វេ អវិគតេ
 បញ្ច សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

នអាសវិសម្បយុត្តិទកំ

[៨៤] នអាសវិសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 អាសវិសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ច-
 យា នអាសវិសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នអា-
 សវិសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា

បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន

និសាសវិទុកៈ

[៨២] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
 មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
 អាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
 អាសវៈក្តី មិនមែនជាមិនមានអាសវៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិន
 មែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈផង មិនមែនជាមិនមាន
 អាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងការមូណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ សេចក្តីពិស្តារ មានក្នុងបច្ចនីយ
 ពាំងអស់ ។

និវាសវិសម្បយត្ថទុកៈ

[៨៤] ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈសម្បយុត្ត អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈសម្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈវិប្បយុត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាអាសវៈសម្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

ន អាសវសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន អាសវសម្បយុត្តោ
 ច ន អាសវវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា ។ ន អាសវវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន អាស-
 វសវិប្បយុត្តោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ន អា-
 សវវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន អាសវសម្បយុត្តោ ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ន អាសវវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន អាសវសម្បយុត្តោ ច ន អាសវវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ន អាសវសម្បយុត្តញ្ច
 ន អាសវវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អាសវសម្បយុត្តោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ន អាសវសម្បយុត្តញ្ច
 ន អាសវវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អាសវវិប្បយុត្តោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ន អាសវសម្បយុត្តញ្ច
 ន អាសវវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អាសវសម្បយុត្តោ
 ច ន អាសវវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា ។

[៨៥] ហេតុយា នវ អាម្មណោ ន អវិគតេ
 នវ សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

អភិធម្មបិដក បញ្ជីយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាអាសវសម្បយុត្តក្តី មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្តក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវសម្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។ ធម៌ មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវសម្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាអាសវសម្បយុត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាអាសវសម្បយុត្តក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវសម្បយុត្តក្តី មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្តក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។ ធម៌ មិនមែនជាអាសវសម្បយុត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវសម្បយុត្តផង មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្តផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវសម្បយុត្តផង មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្តផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាអាសវសម្បយុត្តក្តី មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្តក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវសម្បយុត្តផង មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្តផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

(៨៥) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវរៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវរៈ ៦ ក្នុងអវិភត្តប្បដ្ឋាយ មានវរៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ប្បដ្ឋាយ ទាំងអស់ ។

បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋានំ

និអាសវិសាសវិទុកំ

[៨៦] ន អាសវ៌ញ្ជោវ ន អនាសវ៌ញ្ជា ធម្មំ បដិច្ច
ន អាសវ៌កេច្ឆោវ ន អនាសវ៌កេច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ន អាសវ៌ញ្ជោវ ន អនាសវ៌ញ្ជា ធម្មំ បដិច្ច
ន អនាសវ៌កេច្ឆោវ ន នោចអាសវ៌កេ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បច្ចយា ន អាសវ៌ញ្ជោវ ន អនាសវ៌ញ្ជា ធម្មំ បដិច្ច
ន អាសវ៌កេច្ឆោវ ន អនាសវ៌កេច ន អនាសវ៌កេច្ឆោវ ន-
នោចអាសវ៌កេ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បច្ចយា ។
ន អនាសវ៌ញ្ជោវ ន នោចអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនា-
សវ៌កេច្ឆោវ ន នោចអាសវ៌កេ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា ន អនាសវ៌ញ្ជោវ ន នោចអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
អាសវ៌កេច្ឆោវ ន អនាសវ៌កេច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ន អនាសវ៌ញ្ជោវ ន នោចអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច
ន អាសវ៌កេច្ឆោវ ន អនាសវ៌កេច ន អនាសវ៌កេច្ឆោវ ន-
នោចអាសវ៌កេច ធម្មា ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បច្ចយា ។

បច្ច័យទុកប្បដ្ឋាន

នអាសវិសាសវិទុកៈ

(៨៦) ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ
 ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ
 ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ
 ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈក្តី មិនមែនជា
 មិនមានអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ទាំងមិនមែន
 ជាមិនមែនអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ
 ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ
 ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំង
 មិនមែនជាមិនមានអាសវៈក្តី មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ទាំងមិនមែន
 ជាមិនមែនអាសវៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ
 ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុទ្ទយប្បដ្ឋានំ

ន អាសវៈញោវ ន អនាសវៈញោ ន អនាសវៈញោវ ន លោច-
 អាសវៈញោ ធម្មំ បដិច្ច ន អាសវៈញោវ ន អនាសវៈញោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន អាសវៈញោវ ន អនា-
 សវៈញោ ន អនាសវៈញោវ ន លោចអាសវៈញោ ធម្មំ បដិច្ច
 ន អនាសវៈញោវ ន លោចអាសវៈញោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ន អាសវៈញោវ ន អនាសវៈញោ ន អនា-
 សវៈញោវ ន លោចអាសវៈញោ ធម្មំ បដិច្ច ន អាសវៈញោ-
 វោវ ន អនាសវៈញោវ ន អនាសវៈញោវ ន លោចអាសវៈញោវ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៨៧] ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អវិគតេ
 នវ សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

នអាសវិអាសវិសម្មយុត្តទកំ

[៨៨] ន អាសវៈញោវ ន អាសវៈញោវយុត្តញោ ធម្មំ
 បដិច្ច ន អាសវៈញោវ ន អាសវៈញោវយុត្តញោវ ធម្មោ

អភិធម្មបំណិក បច្ចុន័យប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ តាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ តាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈផង មិនមែនជា
មិនមានអាសវៈ តាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ តាំងមិនមែនជាមិន
មែនអាសវៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ តាំងមិនមែន
ជាមិនមានអាសវៈផង មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ តាំងមិនមែនជាមិន
មែនអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែន
ជាអាសវៈ តាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈក្តី មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ
តាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ
តាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈផង មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ តាំងមិន
មែនជាមិនមែនអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៨៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអវិភត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ប្បដ្ឋាយ
តាំងអស់ ។

និរាសវិរាសវិសម្បយុត្តិកៈ

[៨៨] ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ តាំងមិនមែនជាអាសវៈវិប្បយុត្ត
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ តាំងមិនមែនជាអាសវៈវិប្បយុត្ត

បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អាសវព្វោ ន អាសវីប្ប-
 យុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អាសវីប្បយុត្តោចេវ ន លោច-
 អាសវោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អាសវព្វោ-
 ន អាសវីប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អាសវោចេវ ន អា-
 សវីប្បយុត្តោច ន អាសវីប្បយុត្តោចេវ ន លោចអាស-
 វោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន អាសវីប្ប-
 យុត្តព្វោ ន លោចអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច ន អាសវីប្បយុ-
 ត្តោចេវ ន លោចអាសវោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ន អាសវីប្បយុត្តព្វោ ន លោចអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 អាសវោចេវ ន អាសវីប្បយុត្តោច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ន អាសវីប្បយុត្តព្វោ ន លោចអាសវំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន អាសវោចេវ ន អាសវីប្បយុត្តោច ន-
 អាសវីប្បយុត្តោចេវ ន លោចអាសវោ ច ធម្មា ឧប្ប-
 ជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន អាសវព្វោ ន អាសវីប្ប-
 យុត្តញ្ច ន អាសវីប្បយុត្តព្វោ ន លោចអាសវញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច ន អាសវោចេវ ន អាសវីប្បយុត្តោច ធម្មា

បច្ចន័យទុកប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត

ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ

ទាំងមិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌

មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត មិនមែនជាអាសវ-

វិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា

អាសវៈ ទាំងមិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-

ដ្ឋាយ ។ ធម៌ មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែន

អាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ

ទាំងមិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវ-

វិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-

ប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្តក្តី មិន

មែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌

មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ ទើបកើតឡើង

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។ ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាអាសវ-

វិប្បយុត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាអាសវ-

វិប្បយុត្តផង មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈផង

អភិធម្មបិដកេ បច្ឆនិយប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អាសវ៌ញ្ចេ ន អាសវ៌ប្ប-
 យុត្តញ្ច ន អាសវ៌ប្បយុត្តញ្ចេ ន នោច អាសវ៌ញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច ន អាសវ៌ប្បយុត្តោចេ ន នោច អាសវ៌ ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អាសវ៌ញ្ចេ ន អាសវ៌ប្ប-
 យុត្តញ្ច ន អាសវ៌ប្បយុត្តញ្ចេ ន នោច អាសវ៌ញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច ន អាសវ៌ចេ ន អាសវ៌ប្បយុត្តោ ច ន អា-
 សវ៌ប្បយុត្តោចេ ន នោច អាសវ៌ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៨៧) ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អវិគតេ
 នវ សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

អាសវ៌ប្បយុត្តនិសាសវិទកំ

(៧០) អាសវ៌ប្បយុត្តំ ន សាសវំ ធម្មំ បដិច្ច
 អាសវ៌ប្បយុត្តោ ន សាសវោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា អាសវ៌ប្បយុត្តំ ន សាសវំ ធម្មំ បដិច្ច
 អាសវ៌ប្បយុត្តោ ន អនាសវោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា អាសវ៌ប្បយុត្តំ ន សាសវំ ធម្មំ បដិច្ច
 អាសវ៌ប្បយុត្តោ ន សាសវោ ច អាសវ៌ប្បយុត្តោ-
 ន អនាសវោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុនីយប្បវត្តន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ទាំង
 មិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំង
 មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្តផង មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែន
 ជាមិនមែនអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែន
 ជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្តក្តី មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត
 ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ
 ទាំងមិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្តផង មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ទាំងមិន
 មែនជាមិនមែនអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យ
 ទាំងអស់ ។

អាសវវិប្បយុត្តនសាសវិទុកៈ

[៧០] ធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិន
 មែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈ ទាំង
 មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
 ប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិនមែនប្រកបដោយអាសវៈក្តី ប្រាសចាកអាសវៈ
 ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈ
 ទាំងមិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

បច្ច័និយទុកប្បដ្ឋានំ

អាសវវិប្បយុត្តំ ន អនាសវំ ធម្មំ បដិច្ច អាសវវិប្បយុ-
ត្តោ ន អនាសវោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
អាសវវិប្បយុត្តំ ន សាសវញ្ច អាសវវិប្បយុត្តំ ន អនា-
សវញ្ច ធម្មំ បដិច្ច អាសវវិប្បយុត្តោ ន អនាសវោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៧០) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ ទ្វេ អវិគតេ
បញ្ច សព្វត្ត វិត្តារោ ។

នោសញ្ញោជនំទុកំ

(៧២) នោ សញ្ញោជនំ ធម្មំ បដិច្ច នោ-
សញ្ញោជនោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នោ-
សញ្ញោជនំ ធម្មំ បដិច្ច ន នោសញ្ញោជនោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នោ សញ្ញោជនំ ធម្មំ បដិច្ច
នោ សញ្ញោជនោ ច ន នោសញ្ញោជនោ ច ធម្មោ
ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន នោសញ្ញោជនំ
ធម្មំ បដិច្ច ន នោសញ្ញោជនោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ប្រាសចាកភាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានភាសវៈ អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ ប្រាសចាកភាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានភាសវៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។ ធម៌ ប្រាសចាកភាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមាន
ភាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រាសចាកភាសវៈ ទាំងមិនមែនប្រកប
ដោយភាសវៈផង ប្រាសចាកភាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានភាសវៈ
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៧១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ មាន
មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់
បច្ច័យទាំងអស់ ។

គោសព្វោណិណទុក្ខិកៈ

[៧២] ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនជាសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិន
មែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈក្តី មិន
មែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនសញ្ញា-
ជនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដក បច្ឆនីយប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បដ្ឋយា ន នោសញ្ញោជនំ ធម្មំ បដិច្ច នោ-
សញ្ញោជនោ ធម្មោ ទប្បដ្ឋនី ហេតុប្បដ្ឋយា ន-
នោសញ្ញោជនំ ធម្មំ បដិច្ច នោសញ្ញោជនោ ច ន-
នោសញ្ញោជនោ ច ធម្មោ ទប្បដ្ឋនី ហេតុប្បដ្ឋយា ។
នោសញ្ញោជនញ្ច ន នោសញ្ញោជនញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
នោសញ្ញោជនោ ធម្មោ ទប្បដ្ឋនី ហេតុប្បដ្ឋយា នោ-
សញ្ញោជនញ្ច ន នោសញ្ញោជនញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន នោ-
សញ្ញោជនោ ធម្មោ ទប្បដ្ឋនី ហេតុប្បដ្ឋយា នោ-
សញ្ញោជនញ្ច ន នោសញ្ញោជនញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
នោសញ្ញោជនោ ច ន នោសញ្ញោជនោ ច ធម្មោ
ទប្បដ្ឋនី ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧៣] ហេតុយា នវំ អាម្មណោ នវំ អភិកតេ
នវំ សត្វត្ត វិត្តារោ ។

និសញ្ញោជនីយទុកំ

[៧៤] ន សញ្ញោជនីយំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
សញ្ញោជនីយោ ធម្មោ ទប្បដ្ឋនី ហេតុប្បដ្ឋយា

អភិធម្មបិដក បច្ចុនិយប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ ខ្យល់ធម៌
 មិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌
 មិនមែនជាសញ្ញាជនៈក្តី មិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈក្តី អាស្រ័យ
 ខ្យល់ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋាយ ។ ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ ខ្យល់ធម៌ មិនមែន
 ជាសញ្ញាជនៈផង មិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ
 ខ្យល់ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈផង មិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈក្តី មិន
 មែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈក្តី អាស្រ័យខ្យល់ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ
 ផង មិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋាយ ។

[៧៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ប្បដ្ឋាយ
 ទាំងអស់ ។

និសញ្ញានិយមៈ

[៧៨] ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញានិយមៈ អាស្រ័យ ខ្យល់
 ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញានិយមៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ

បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋានំ

ន សុត្តន្តបិដក ជនិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អសុត្តន្តបិដក ជនិយោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន សុត្តន្តបិដក ជនិយំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន សុត្តន្តបិដក ជនិយោ ច ន អសុត្តន្ត-
 បិដក ជនិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
 ន អសុត្តន្តបិដក ជនិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អសុត្តន្តបិដក ជនិយោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន សុត្តន្តបិដក-
 យញ្ច ន អសុត្តន្តបិដក ជនិយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អសុ-
 ត្តន្តបិដក ជនិយោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ។

(៧៥) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ ទ្វេ អវិគតេ
 បញ្ច សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

និសុត្តន្តបិដកសម្បយុត្តិទុកំ

(៧៦) ន សុត្តន្តបិដកសម្បយុត្តិ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 សុត្តន្តបិដកសម្បយុត្តោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋ-
 យា ន សុត្តន្តបិដកសម្បយុត្តិ ធម្មំ បដិច្ច ន សុត្តន្ត-
 បិដកសម្បយុត្តោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន-
 សុត្តន្តបិដកសម្បយុត្តិ ធម្មំ បដិច្ច ន សុត្តន្តបិដកសម្ប-
 យុត្តោ ច ន សុត្តន្តបិដកសម្បយុត្តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ

បច្ចុប្បន្នយុគប្បដិសន្ធិ

ធម៌ មិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
 សញ្ញាជនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដិសន្ធិ ធម៌ មិនមែនជា
 សញ្ញាជនិយៈក្តី មិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈក្តី អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដិសន្ធិ ។
 ធម៌ មិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
 មិនមានសញ្ញាជនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដិសន្ធិ ។ ធម៌
 មិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញា-
 ជនិយៈផង មិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដិសន្ធិ ។

[៧៥] ក្នុងហេតុប្បដិសន្ធិ មានវារៈ ៥ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បដិសន្ធិ មាន
 វារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដិសន្ធិ មានវារៈ ៥ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ប្បដិសន្ធិ
 ទាំងអស់ ។

និសញ្ញាជនិយៈនិសម្បយុត្តិកៈ

[៧៦] ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនិយៈនិសម្បយុត្តិកៈ អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនិយៈនិសម្បយុត្តិកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដិសន្ធិ ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនិយៈនិសម្បយុត្តិកៈ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាសញ្ញាជនិយៈនិសម្បយុត្តិកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដិសន្ធិ
 ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនិយៈនិសម្បយុត្តិកៈ មិនមែនជាសញ្ញាជនិយៈនិសម្បយុត្តិកៈ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនិយៈនិសម្បយុត្តិកៈ ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន សញ្ញោជនវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន សញ្ញោជនវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋ-
 យា ន សញ្ញោជនវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន សញ្ញា-
 ជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន-
 សញ្ញោជនវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន សញ្ញោជនសម្ប-
 យុត្តោ ច ន សញ្ញោជនវិប្បយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន សញ្ញោជនសម្បយុត្តញ្ច
 ន សញ្ញោជនវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន សញ្ញោជន-
 សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន-
 សញ្ញោជនសម្បយុត្តញ្ច ន សញ្ញោជនវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច ន សញ្ញោជនវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ន សញ្ញោជនសម្បយុត្តញ្ច ន សញ្ញោជន-
 វិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន សញ្ញោជនសម្បយុត្តោ ច
 ន សញ្ញោជនវិប្បយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ។

[៧៧] ហេតុយា នវំ អារម្មណោ ធន អវិគតេ
 នវំ សត្តក្ខំ វិត្តារោ ។

អភិធម្មបិដក បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនសម្បយុត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនសម្បយុត្តក្តី មិនមែនជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្តក្តី
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនសម្បយុត្ត អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនសម្បយុត្តផង មិនមែនជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជន-
 វិប្បយុត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនសម្បយុត្តផង មិន
 មែនជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្តផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
 មិនមែនជាសញ្ញាជនសម្បយុត្តក្តី មិនមែនជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្តក្តី អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនសម្បយុត្តផង មិនមែនជាសញ្ញា-
 ជនវិប្បយុត្តផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៧៧) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្តុណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៦ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យ
 ទាំងអស់ ។

បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន

នសញ្ញាជនិយនសញ្ញាជនិយទុកៈ

[៧៨] ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនិយៈ តាំងមិនមែនជាមិនមាន
សញ្ញាជនិយៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនិយៈ តាំងមិន
មែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌
មិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈ តាំងមិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនិយៈ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនិយៈ តាំងមិនមែនជាមិនមាន
សញ្ញាជនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែន
ជាសញ្ញាជនិយៈ តាំងមិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈក្តី មិនមែនជាមិន
មានសញ្ញាជនិយៈ តាំងមិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនិយៈក្តី អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនិយៈ តាំងមិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមាន
សញ្ញាជនិយៈ តាំងមិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនិយៈ អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈ តាំងមិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនិយៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែន
ជាសញ្ញាជនិយៈ តាំងមិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈ អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនិយៈ តាំងមិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈផង
មិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈ តាំងមិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនិយៈ
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុដ្ឋយប្បដ្ឋានំ

[៧៧] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អវិគតេ នវ
សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

នសញ្ញោជនសញ្ញោជនសម្បយុត្តទុកំ

[១០០] នសញ្ញោជនសញ្ញោជនសម្បយុត្ត-
ត្តញ្ញ ធម្មំ បដិច្ច នសញ្ញោជនោចេវ នសញ្ញោជនវិប្ប-
យុត្តោច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នសញ្ញោជន-
សញ្ញោជនសម្បយុត្តញ្ញ ធម្មំ បដិច្ច នសញ្ញោជ-
នវិប្បយុត្តោចេវ ននោចសញ្ញោជនោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា នសញ្ញោជនសញ្ញោជនសម្បយុត្ត-
ត្តញ្ញ ធម្មំ បដិច្ច នសញ្ញោជនោចេវ នសញ្ញោ-
ជនវិប្បយុត្តោ ច នសញ្ញោជនវិប្បយុត្តោចេវ ននោ-
ចសញ្ញោជនោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។
នសញ្ញោជនវិប្បយុត្តសញ្ញោជននោចសញ្ញោជនំ ធម្មំ
បដិច្ច នសញ្ញោជនវិប្បយុត្តោចេវ ននោចសញ្ញោជនោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នសញ្ញោជនវិប្បយុត្ត-
ត្តសញ្ញោជននោចសញ្ញោជនំ ធម្មំ បដិច្ច នសញ្ញោ-
ជនោចេវ នសញ្ញោជនវិប្បយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អភិធម្មបិដក បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[៧៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ប្បដ្ឋាយ
ទាំងអស់ ។

និសញ្ញោជនិសញ្ញោជនិសម្បយតិទុក្ខៈ

[១០០] ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញោជនៈ ទាំងមិនមែនជាសញ្ញោជនៈ-
វិប្បយុត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញោជនៈ ទាំងមិនមែនជា
សញ្ញោជនវិប្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជា
សញ្ញោជនវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែនសញ្ញោជនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនជាសញ្ញោជនៈ ទាំងមិនមែនជាសញ្ញោជនវិប្បយុត្ត ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញោជនៈ ទាំងមិនមែនជាសញ្ញោ-
ជនវិប្បយុត្តក្តី មិនមែនជាសញ្ញោជនវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែន
សញ្ញោជនៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញោជនៈ ទាំងមិនមែន
ជាសញ្ញោជនវិប្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។ ធម៌ មិន
មែនជាសញ្ញោជនវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែនសញ្ញោជនៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញោជនវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែនសញ្ញោ-
ជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញោជនៈ
ទាំងមិនមែនជាសញ្ញោជនវិប្បយុត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
សញ្ញោជនវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែនសញ្ញោជនៈ ទើបកើតឡើង

បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បដ្ឋយា ន សញ្ញោជនវិប្បយុត្តោ ទេ នោច-
សញ្ញោជនំ ធម្មំ បដិច្ច ន សញ្ញោជនោចេវ ន សញ្ញា-
ជនវិប្បយុត្តោ ច ន សញ្ញោជនវិប្បយុត្តោចេវ ន នោ-
ចសញ្ញោជនោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១០១] ហេតុយា នវ អវិកតេ នវ សត្វត្ត
វិត្តារោ ។

សញ្ញោជនវិប្បយុត្តនិសញ្ញោជនីយទុកំ

[១០២] សញ្ញោជនវិប្បយុត្តំ ន សញ្ញោជនិយំ
ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញោជនវិប្បយុត្តោ ន សញ្ញោជនិយោ
ធម្មា ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បដ្ឋយា សញ្ញោជនវិប្បយុត្តំ
ន សញ្ញោជនិយំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញោជនវិប្បយុត្តោ
ន អសញ្ញោជនិយោ ធម្មា ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បដ្ឋយា
សញ្ញោជនវិប្បយុត្តំ ន សញ្ញោជនិយំ ធម្មំ បដិច្ច
សញ្ញោជនវិប្បយុត្តោ ន សញ្ញោជនិយោ ច សញ្ញា-
ជនវិប្បយុត្តោ ន អសញ្ញោជនិយោ ច ធម្មា ឧប្ប-
ជ្ជនិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ សញ្ញោជនវិប្បយុត្តំ ន អ-
សញ្ញោជនិយំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញោជនវិប្បយុត្តោ ន-
អសញ្ញោជនិយោ ធម្មា ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ តាំងមិនមែនជាសញ្ញា-
ជនវិប្បយុត្តក្តី មិនមែនជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត តាំងមិនមែនជាមិនមែន
សញ្ញាជនៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត តាំង
មិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

(១០១) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ប្បដ្ឋាយតាំងអស់ ។

សញ្ញាជនវិប្បយុត្តនសញ្ញាជនីយទុកៈ

(១០២) ធម៌ ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត តាំងមិនមែនជាសញ្ញា-
ជនីយៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត តាំងមិនមែន
ជាសញ្ញាជនីយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ ជា
សញ្ញាជនវិប្បយុត្ត តាំងមិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនីយៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត តាំងមិនមែនជាសញ្ញាជនីយៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត តាំង
មិនមែនជាសញ្ញាជនីយៈក្តី ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត តាំងមិនមែនជា
មិនមានសញ្ញាជនីយៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាសញ្ញាជនវិប្ប-
យុត្ត តាំងមិនមែនជាសញ្ញាជនីយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋាយ ។ ធម៌ ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត តាំងមិនមែនជាមិនមាន
សញ្ញាជនីយៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត តាំងមិនមែន
ជាមិនមានសញ្ញាជនីយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

អភិធម្មបំណិក បច្ចុនីយប្បដ្ឋាន

ធម៌ ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាសញ្ញាជនិយៈ
ផង ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៥ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ប្បដ្ឋយទាំងអស់ ។

បច្ចុនីយទុក្ខប្បដ្ឋាន

តោគន្ថទុក្ខៈ

[១០៤] ធម៌ មិនមែនជាគន្ថៈ (គ្រឿងដោតក្រង) អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាគន្ថៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិន
មែនជាមិនមែនគន្ថៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាគន្ថៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាគន្ថៈក្តី មិនមែនជាមិនមែនគន្ថៈក្តី អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាគន្ថៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនគន្ថៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនគន្ថៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាគន្ថៈ អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនគន្ថៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
មិនមែនជាគន្ថៈក្តី មិនមែនជាមិនមែនគន្ថៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាមិនមែនគន្ថៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនជា
គន្ថៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាគន្ថៈផង មិនមែនជាមិនមែនគន្ថៈផង

បច្ចុប្បន្នយុគប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នោ កន្តញ្ច ន នោកន្តញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច ន នោកន្តោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
នោ កន្តញ្ច ន នោកន្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នោ កន្តោ ច
ន នោកន្តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១០៥] ហេតុយា នវ អវិគតេ នវ សព្វត្ថ នវ ។

និក្ខន្ធិយុទ្ធិកំ

[១០៦] ន កន្តនិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន កន្តនិយោ
ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កន្តនិយំ ធម្មំ បដិច្ច
ន អកន្តនិយោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កន្ត-
និយំ ធម្មំ បដិច្ច ន កន្តនិយោ ច ន អកន្តនិយោ ច
ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន អកន្តនិយំ ធម្មំ
បដិច្ច ន អកន្តនិយោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋ-
យា ។ ន កន្តនិយញ្ច ន អកន្តនិយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
ន កន្តនិយោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១០៧] ហេតុយា បញ្ច អវិគតេ បញ្ច
សព្វត្ថ បញ្ច ។

បច្ចនីយៈទុកប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនគន្លុះ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាគន្លុះផង មិនមែនជាមិនមែនគន្លុះផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាគន្លុះក្តី មិនមែនជាមិនមែនគន្លុះក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាគន្លុះផង មិនមែនជាមិនមែនគន្លុះផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(១០៥) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិភតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ។

និក្ខន្ធិយៈទុក្កៈ

(១០៦) ធម៌ មិនមែនជាគន្លនិយៈ (ធម៌ដែលគួរដល់គន្លុះ) អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនជាគន្លនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអគន្លនិយៈ (ដែលមិនគួរដល់គន្លុះ) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាគន្លនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាគន្លនិយៈក្តី មិនមែនអគន្លនិយៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាគន្លនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាអគន្លនិយៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអគន្លនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាគន្លនិយៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាគន្លនិយៈផង មិនមែនជាអគន្លនិយៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(១០៧) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិភតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៥ ។

និក្ខន្ធសម្បយុត្តទកំ

[១០៨] ន កន្តសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន កន្ត-
សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន កន្ត-
សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន កន្តវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧ-
ប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន កន្តសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
ន កន្តសម្បយុត្តោ ច ន កន្តវិប្បយុត្តោ ច ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ន កន្តវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
ន កន្តវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន-
កន្តវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន កន្តសម្បយុត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន កន្តវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
ន កន្តសម្បយុត្តោ ច ន កន្តវិប្បយុត្តោ ច ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ន កន្តសម្បយុត្តញ្ច ន
កន្តវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន កន្តសម្បយុត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន កន្តសម្បយុត្តញ្ច ន កន្ត-
វិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន កន្តវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧ-
ប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន កន្តសម្បយុត្តញ្ច ន កន្តវិ-
ប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន កន្តសម្បយុត្តោ ច ន កន្ត-
វិប្បយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុនីយប្បដ្ឋាន

និគ្គិសន្សំយុត្តិកៈ

(១០៨) ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយគន្លុះ អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនប្រកបដោយគន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយគន្លុះ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយគន្លុះក្តី
មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយគន្លុះ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយគន្លុះ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ប្រាសចាកគន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែន
ប្រកបដោយគន្លុះក្តី មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនប្រាសចាកគន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិន
មែនប្រកបដោយគន្លុះ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយគន្លុះផង
មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយគន្លុះ
ផង មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយគន្លុះក្តី មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះក្តី អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយគន្លុះផង មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះផង ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

បច្ច័នីយទុកប្បដ្ឋានំ

[១០៧] ហេតុធា លវ អាវម្មណោ ធិ អតិបតិ-
យា លវ អវិគតេ លវ សព្វត្ត វិត្តារោ ។

និគ្គន្តនិគ្គនិយទុកំ

[១១០] ន កន្ត្រោញវ ធិ អកន្ត្រនិយញ ធិ បដិច្ច
ន កន្ត្រោចេវ ធិ អកន្ត្រនិយោ ច ធិ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ន កន្ត្រោញវ ធិ អកន្ត្រនិយញ ធិ បដិច្ច
ន អកន្ត្រនិយោចេវ ធិ នោចកន្ត្រោ ធិ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ន កន្ត្រោញវ ធិ អកន្ត្រនិយញ ធិ បដិច្ច
ន កន្ត្រោចេវ ធិ អកន្ត្រនិយោ ច ន អកន្ត្រនិយោចេវ
ន នោចកន្ត្រោ ច ធិ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
ន អកន្ត្រនិយញវ ធិ នោចកន្ត្រំ ធិ បដិច្ច ន អកន្ត្រនិ-
យោចេវ ធិ នោចកន្ត្រោ ធិ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋ-
យា ន អកន្ត្រនិយញវ ធិ នោចកន្ត្រំ ធិ បដិច្ច ន ក-
ន្ត្រោចេវ ធិ អកន្ត្រនិយោ ច ធិ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
ដ្ឋយា ន អកន្ត្រនិយញវ ធិ នោចកន្ត្រំ ធិ បដិច្ច
ន កន្ត្រោចេវ ធិ អកន្ត្រនិយោ ច ន អកន្ត្រនិយោចេវ ធិ
នោចកន្ត្រោ ច ធិ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

បច្ច័និយទុកប្បដ្ឋាន

[១០៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ
មានវារៈ ៦ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិភតប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

និក្ខណ្តនិយ័យទុក៖

[១១០] ធម៌ មិនមែនជាគន្លង៖ ទាំងមិនមែនជាអគន្លងនិយៈ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាគន្លង៖ ទាំងមិនមែនជាអគន្លងនិយៈ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាអគន្លងនិយៈ ទាំងមិនមែនជា
មិនមែនគន្លង៖ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាគន្លង៖ ទាំងមិនមែនជាអគន្ល-
និយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាគន្លង៖ ទាំង
មិនមែនជាអគន្លងនិយៈក្តី មិនមែនជាអគន្លងនិយៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែន
គន្លងក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាគន្លង៖ ទាំងមិនមែនជាអគន្លងនិយៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។ ធម៌ មិនមែនជាអគន្លងនិយៈ ទាំង
មិនមែនជាមិនមែនគន្លង៖ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអគន្លងនិយៈ ទាំង
មិនមែនជាមិនមែនគន្លង៖ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែន
ជាគន្លង៖ ទាំងមិនមែនជាអគន្លងនិយៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអគន្ល-
និយៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្លង៖ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ
ធម៌ មិនមែនជាគន្លង៖ ទាំងមិនមែនជាអគន្លងនិយៈក្តី មិនមែនជាអគន្ល-
និយៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្លងក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអគន្ល-
និយៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្លង៖ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

ន កន្លែញ៉ៅ ន អកន្លែនិយញ៉ា ន អកន្លែនិយញ៉ៅ ន លោច-
កន្លែញ៉ា ធម្មំ បដិច្ច ន កន្លោះចៅ ន អកន្លែនិយោច
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។

[១១១] ហេតុយា នវ អវិកតេ នវ សព្វត្ត
វិត្តារោ ។

និក្ខិណ្ឌិសម្បយុត្តទុកំ

[១១២] ន កន្លែញ៉ៅ ន កន្លែវិប្បយុត្តញ៉ា ធម្មំ បដិច្ច
ន កន្លោះចៅ ន កន្លែវិប្បយុត្តោច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយា ន កន្លែញ៉ៅ ន កន្លែវិប្បយុត្តញ៉ា ធម្មំ បដិច្ច
ន កន្លែវិប្បយុត្តោច ន លោចកន្លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ន កន្លែញ៉ៅ ន កន្លែវិប្បយុត្តញ៉ា ធម្មំ បដិច្ច
ន កន្លោះចៅ ន កន្លែវិប្បយុត្តោច ន កន្លែវិប្បយុត្តោច-
ន លោចកន្លោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
ន កន្លែវិប្បយុត្តញ៉ៅ ន លោចកន្លំ ធម្មំ បដិច្ច ន កន្លែវិ-
ប្បយុត្តោច ន លោចកន្លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ដ្ឋយា ន កន្លែវិប្បយុត្តញ៉ៅ ន លោចកន្លំ ធម្មំ បដិច្ច
ន កន្លោះចៅ ន កន្លែវិប្បយុត្តោច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អភិធម្មបិដក បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ តាំងមិនមែនជាអគន្លនិយៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនជាគន្លុះ តាំងមិនមែនជាអគន្លនិយៈផង មិនមែនជាអគន្លនិយៈ តាំង
មិនមែនជាមិនមែនគន្លុះផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ។

[១១១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យតាំងអស់ ។

និក្ខណ្ឌសម្បយតិទិកៈ

[១១២] ធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ តាំងមិនមែនប្រាសចាកគន្លុះ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ តាំងមិនមែនប្រាសចាកគន្លុះ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះ តាំងមិន
មែនជាមិនមែនគន្លុះ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ តាំងមិនមែន
ប្រាសចាកគន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ
តាំងមិនមែនប្រាសចាកគន្លុះក្តី មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះ តាំងមិនមែនជា
មិនមែនគន្លុះក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ តាំងមិនមែនប្រាស
ចាកគន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនប្រាស
ចាកគន្លុះ តាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្លុះ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រាស
ចាកគន្លុះ តាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ តាំងមិនមែនប្រាសចាកគន្លុះ អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះ តាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្លុះ ទើបកើតឡើង

បច្ចុនីយទុកប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បដ្ឋយា ន កន្លងប្បយុត្តញ្ចេវ ន លោមកន្លំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន កន្លោចេវ ន កន្លងប្បយុត្តោច ន កន្លងប្បយុ-
 ត្តោចេវ ន លោមកន្លោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ។ ន កន្លញ្ចេវ ន កន្លងប្បយុត្តញ្ចេវ ន កន្លង
 ប្បយុត្តញ្ចេវ ន លោមកន្លញ្ចេវ ធម្មំ បដិច្ច ន កន្លោចេវ-
 ន កន្លងប្បយុត្តោច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន-
 កន្លញ្ចេវ ន កន្លងប្បយុត្តញ្ចេវ ន កន្លងប្បយុត្តញ្ចេវ ន លោ-
 មកន្លញ្ចេវ ធម្មំ បដិច្ច ន កន្លងប្បយុត្តោចេវ ន លោម-
 កន្លោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កន្លញ្ចេវ-
 ន កន្លងប្បយុត្តញ្ចេវ ន កន្លងប្បយុត្តញ្ចេវ ន លោមកន្លញ្ចេវ
 ធម្មំ បដិច្ច ន កន្លោចេវ ន កន្លងប្បយុត្តោច ន កន្លងប្ប-
 យុត្តោចេវ ន លោមកន្លោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ។

[១១៣] ហេតុយា នវ អវិគតេ នវ សព្វត្ត
 វិត្តារោ ។

គន្លងប្បយុត្តនគន្លងនីយទុកំ

[១១៤] កន្លងប្បយុត្តំ ន កន្លងនីយំ ធម្មំ
 បដិច្ច កន្លងប្បយុត្តោ ន កន្លងនីយោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ

បច្ច័យទុកប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកគន្លុះក្តី
 មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្លុះក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្លុះ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ ទាំងមិនមែនប្រាសចាក
 គន្លុះ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកគន្លុះផង
 មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្លុះផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះ ទាំងមិនមែនជាមិនមែន
 គន្លុះ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកគន្លុះផង
 មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្លុះផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកគន្លុះ
 ក្តី មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្លុះក្តី អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកគន្លុះផង មិនមែន
 ប្រាសចាកគន្លុះ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្លុះផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

គណីប្បយុត្តនគណីនិយម្យកៈ

[១១៤] ធម៌ ប្រាសចាកគន្លុះ និងមិនមែនជាគន្លុះនិយម្យ អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ ប្រាសចាកគន្លុះ និងមិនមែនជាគន្លុះនិយម្យ ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបំណែក បច្ចុប្បន្នភ្នំ

ហេតុប្បដ្ឋយា កន្លងប្បយុត្តំ ន កន្លងិយំ ធម្មំ បដិច្ច
 កន្លងប្បយុត្តោ ន អកន្លងិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា កន្លងប្បយុត្តំ ន កន្លងិយំ ធម្មំ បដិច្ច កន្ល-
 ងប្បយុត្តោ ន កន្លងិយោ ច កន្លងប្បយុត្តោ ន អកន្លងិ-
 យោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ កន្លងប្បយុត្ត-
 ន អកន្លងិយំ ធម្មំ បដិច្ច កន្លងប្បយុត្តោ ន អកន្លងិ-
 យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ កន្លងប្បយុត្ត-
 ន កន្លងិយញ្ច កន្លងប្បយុត្តំ ន អកន្លងិយញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច កន្លងប្បយុត្តោ ន អកន្លងិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយោ ។

[១១៥] ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ ទ្វេ អភិ-
 កតេ បញ្ច សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

នោឡុយប្រោគនីវរណគោប្បកទកំ

[១១៦] នោឡុយំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នោយោកំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ឡុយតោច្ឆកយោកតោច្ឆកេសុ អាម-
 សនំ អាសវតោច្ឆកេ អាមសនសទិសំ ។ នោនីវរណំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . នីវរណតោច្ឆកេ អាមសនំ សញ្ញា-
 ជនតោច្ឆកេ អាមសនសទិសំ ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុន័យប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះ និងមិនមែនជាអគន្លុះ-
 និយៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រាសចាកគន្លុះ និងមិនមែនជាគន្លុះនិយៈ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ប្រាសចាកគន្លុះ និងមិនមែនជា
 គន្លុះនិយៈក្តី ប្រាសចាកគន្លុះ និងមិនមែនជាអគន្លុះនិយៈក្តី អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ ប្រាសចាកគន្លុះ និងមិនមែនជាគន្លុះនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ប្រាសចាកគន្លុះ និងមិនមែនជាអគន្លុះនិយៈ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ប្រាសចាកគន្លុះ និងមិនមែនជាអគន្លុះនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ប្រាសចាកគន្លុះ និងមិនមែនជាអគន្លុះនិយៈ អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ ប្រាសចាកគន្លុះ និងមិនមែនជាគន្លុះនិយៈផង ប្រាសចាក
 គន្លុះ និងមិនមែនជាអគន្លុះនិយៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់
 បច្ច័យទាំងអស់ ។

តោធុយយោគនីវរណគោប្បកិទុកៈ

[១១៦] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាធុយៈ . . . អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាយោគៈ . . . អាមសនៈ (ការពាលត្រូវគឺសេចក្តី
 ប្រកាន់) ក្នុងធុយគោប្បកៈនិងយោគគោប្បកៈ ប្រហែលគ្នានឹងអាមសនៈ
 ក្នុងអាសវគោប្បកៈដែរ ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជានីវរណៈ . . .
 អាមសនៈ ក្នុងនីវរណគោប្បកៈ ប្រហែលគ្នានឹងអាមសនៈ ក្នុងសញ្ញា-
 ជនគោប្បកៈដែរ ។

បច្ចុប្បន្នយុទ្ធសាស្ត្រ

គោលការណ៍សក្តិប្បវិធាន

[១១៧] គោលការណ៍ ធម្ម័ បដិច្ច គោលការណ៍-
សោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ សង្ខតំ ។ នប-
រាមាសសម្បយុត្តំ ធម្ម័ បដិច្ច នបរាមាសសម្បយុត្តោ
ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ នបរាមាសសោ ធម្មា ន-
អបរាមជ្ជញ្ច ធម្ម័ បដិច្ច នបរាមាសោ ធម្មា ន អបរា-
មជ្ជាច ធម្មា . . . ន អបរាមជ្ជាច ធម្មា ន គោលការណ៍-
សោ ធម្មា . . . ន បរាមាសោ ធម្មា ន អបរាមជ្ជាច
ន អបរាមជ្ជាច ធម្មា ន គោលការណ៍សោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ។ ន អបរាមជ្ជញ្ច ធម្មា ន គោលការណ៍
ធម្ម័ បដិច្ច ន បរាមាសោ ធម្មា ន អបរាមជ្ជាច ធម្មា
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ន បរាមាសសោ ធម្មា ន អបរា-
មជ្ជញ្ច ន អបរាមជ្ជញ្ច ធម្មា ន គោលការណ៍សញ្ច ធម្ម័
បដិច្ច ន បរាមាសោ ធម្មា ន អបរាមជ្ជាច ធម្មា ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន

នោបរាមាសគោប្បិកទុកៈ

[១១៧] ធម៌ មិនមែនជាបរាមាសៈ (ការស្តាប់អង្គុលតិសេចក្តី
 ប្រកាន់ខ្ពស់) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាបរាមាសៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
 បរាមាសៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយបរាមាសៈ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនជាបរាមាសៈ ទាំងមិនមែន
 ជាអបរាមាសៈ (ដែលតិលេសមិនស្តាប់អង្គុលហើយ) អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាបរាមាសៈ ទាំងមិនមែនជាអបរាមាសៈ . . . ធម៌ មិនមែនជា
 អបរាមាសៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនបរាមាសៈ . . . ធម៌ មិនមែនជាបរា-
 មាសៈ ទាំងមិនមែនជាអបរាមាសៈក្តី មិនមែនអបរាមាសៈ ទាំងមិនមែនជា
 មិនមែនបរាមាសៈក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិន
 មែនជាបរាមាសៈ ទាំងមិនមែនជាអបរាមាសៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ជាអបរាមាសៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនបរាមាសៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនជាបរាមាសៈ ទាំងមិនមែនជាអបរាមាសៈ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាបរាមាសៈ ទាំងមិនមែនជាអបរាមាសៈផង
 មិនមែនជាអបរាមាសៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនបរាមាសៈផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុដ្ឋយប្បដ្ឋានំ

និស្សាវនីយកំ

[១១៨] ន ស្មារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ន ស្មារម្មណោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ស្មារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន អនាម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន-
 ស្មារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ន ស្មារម្មណោ ច ន អនាម្ម-
 ណោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ន អនា-
 ម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនាម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ន អនាម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ន សា-
 ម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន អនា-
 ម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ន ស្មារម្មណោ ច ន អនាម្មណោ
 ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ន ស្មារម្មណាញ
 ន អនាម្មណាញ ធម្មំ បដិច្ច ន ស្មារម្មណោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ស្មារម្មណាញ ន អនាម្ម-
 ណាញ ធម្មំ បដិច្ច ន អនាម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ

អភិធម្មបិដក បច្ចុដ្ឋយប្បវត្តន

និស្សាវម្មណ៍ទុក្ខៈ

[១១៨] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ក្តី មិនមែនជាមិនមានអា-
 រម្មណ៍ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានអារម្មណ៍ អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាមិនមានអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
 មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ក្តី មិនមែនជាមិនមានអារម្មណ៍
 ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ផង មិន
 មែនជាមិនមានអារម្មណ៍ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
 មិនមែនជាមិនមានអារម្មណ៍ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ
 ជាមួយនឹងអារម្មណ៍ផង មិនមែនជាមិនមានអារម្មណ៍ផង ទើបកើតឡើង

បច្ចុន័យទុកប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បដ្ឋយា ន សារម្មណាញា ន អនារម្មណាញា ធម្ម័
បដិច្ច ន សារម្មណោ ច ន អនារម្មណោ ច ធម្មា
ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១១៧] ហេតុយា នវ អវិគតេ នវ សព្វត្ថ
វិត្តារោ ។

និបិត្តិទុកំ

[១២០] ន ចិត្តំ ធម្ម័ បដិច្ច ន ចិត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ចិត្តំ ធម្ម័ បដិច្ច ន នោ-
ចិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ចិត្តំ ធម្ម័
បដិច្ច ន ចិត្តោ ច ន នោចិត្តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១២១] ហេតុយា បញ្ច សព្វត្ថ បញ្ច ។

និបេតិសិក្កិទុកំ

[១២២] ន ចេតសិកំ ធម្ម័ បដិច្ច ន ចេតសិ-
កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ចេតសិកំ
ធម្ម័ បដិច្ច ន អចេតសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ

បច្ចុន័យទុកប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងការម្នាក់ក្តី មិន
មែនជាមិនមានការម្នាក់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងការម្នាក់ផង មិនមែនជាមិនមានការម្នាក់ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[១១៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិភតប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

និបិត្តិទុក៖

[១២០] ធម៌ មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាចិត្ត
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានចិត្ត អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ
ធម៌ មិនមែនជាចិត្តក្តី មិនមែនជាមិនមានចិត្តក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[១២១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់
មានវារៈ ៥ ។

និបេតសិក្សាទុក៖

[១២២] ធម៌ មិនមែនជាចេតសិក អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាមិន
មានចេតសិក អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាចេតសិក ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បដ្ឋយា នចេតសិកំ ធម្មំ បដិច្ច នចេតសិកោ
 ច នអចេតសិកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
 នអចេតសិកំ ធម្មំ បដិច្ច នអចេតសិកោ ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា នអចេតសិកំ ធម្មំ បដិច្ច
 នចេតសិកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន-
 អចេតសិកំ ធម្មំ បដិច្ច នចេតសិកោ ច នអចេ-
 តសិកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន-
 ចេតសិកញ្ច នអចេតសិកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នចេត-
 សិកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា នចេតសិ-
 កញ្ច នអចេតសិកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នអចេតសិកោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា នចេតសិកញ្ច នអ-
 ចេតសិកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នចេតសិកោ ច នអ-
 ចេតសិកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១២៣] ហេតុយា នវ អវិគតេ នវ សព្វត្ថ
 វិគ្គារោ ។

សិទ្ធិសម្បយុត្តិកំ

[១២៤] នចិត្តសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 ចិត្តសម្បយុត្តោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា

អភិធម្មបិដក បច្ចុដ្ឋយប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាចេតសិកក្តី មិនមែនជាមិនមានចេត-
សិកក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានចេតសិក អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនជាមិនមានចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
មិនមែនជាចេតសិក អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានចេតសិក
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាចេតសិកក្តី មិន
មែនជាមិនមានចេតសិកក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានចេ-
តសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនជាចេតសិក
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាចេតសិកផង មិនមែនជាមិនមានចេតសិក
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានចេ-
តសិក អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាចេតសិកផង មិនមែនជាមិនមាន
ចេតសិកផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជា
ចេតសិកក្តី មិនមែនជាមិនមានចេតសិកក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាចេតសិកផង មិនមែនជាមិនមានចេតសិកផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

(១២៣) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ប្បដ្ឋយទាំងអស់ ។

និបិតសម្បយ្យតិទុកៈ
_{១ ១ ១}

(១២៤) ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋានំ

ចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ វេ ។ ន ចិត្តសម្បយុត្តំ
ធម្មំ បដិច្ច ន ចិត្តវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសម្បយុត្តកា ទ ឆ្លា ។

បច្ចនីយទុកមត្តានំ ន វត្តតំ ធម្មំ
បូរេតុ នវេវបញ្ញានំ កហេតុ ។

និបិត្តសំសជំទកំ

[១២៥] ន ចិត្តសំសជំ ធម្មំ បដិច្ច ន ចិត្តសំ-
សជ្ជោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា នវ ។

និបិត្តសមជ្ជានំទកំ

[១២៦] ន ចិត្តសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច ន ចិត្តស-
មុដ្ឋានោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា នវ ។

និបិត្តសហភំទកំ

[១២៧] ន ចិត្តសហភំ ធម្មំ បដិច្ច ន ចិត្តស-
ហភូ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា នវ ។

បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន

គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាចិត្ត ។ ធម៌ មិនមែន
ប្រាសចាកចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយចិត្ត អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាចិត្ត ។

បណ្ឌិត ចូរធ្វើនូវបញ្ហា ៧ ៗ ដើម្បីបំពេញ នូវធម៌
ដែលយើងមិនតប្បវេណ្ឌ ត្រឹមតែបច្ចនីយទុកៈ ។

និបិត្តសំសដ្ឋីទុកៈ

[១២៥] ធម៌ មិនមែនលាយឡំដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនលាយឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ។

និបិត្តសមដ្ឋានទុកៈ

[១២៦] ធម៌ មិនមែនជាចិត្តសមុដ្ឋាន (តាំងឡើងអំពីចិត្ត)
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាចិត្តសមុដ្ឋាន ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

និបិត្តសហវាទុកៈ

[១២៧] ធម៌ មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

និបិត្តានុបរិវត្តិទកំ

[១២៨] ន ចិត្តានុបរិវត្តិ ធម្មំ បដិច្ច ន ចិត្តានុ-
បរិវត្តិ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា នវ ។

និបិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានទកំ

[១២៩] ន ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច
ន ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា នវ ។

និបិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានសហភ័ទកំ

[១៣០] ន ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានសហភ័ ធម្មំ
បដិច្ច ន ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានសហភ័ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បច្ចយា នវ ។

និបិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានានុបរិវត្តិទកំ

[១៣១] ន ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានានុបរិវត្តិ ធម្មំ
បដិច្ច ន ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានានុបរិវត្តិ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បច្ចយា នវ ។

[១៣២] ហេតុយា នវ អវិកតេ នវ សព្វត្ត
វិត្តារោ ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុដ្ឋយប្បដ្ឋាន

និបិត្តានិបបរិវិធិទក្កៈ
១ ១ ១

[១២៨] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ។

និបិត្តសំសជ្ជសមដ្ឋានិទក្កៈ
១ ១ ១

[១២៩] ធម៌ មិនមែនលាយទ្បំនិងតាំងឡើងអំពីចិត្ត អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនលាយទ្បំនិងតាំងឡើងអំពីចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

និបិត្តសំសជ្ជសមដ្ឋានិសហភិទក្កៈ
១ ១ ១

[១៣០] ធម៌ មិនមែនលាយទ្បំតាំងឡើងនិងកើតជាមួយនឹង
ចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនលាយទ្បំតាំងឡើងនិងកើតជាមួយនឹង
ចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

និបិត្តសំសជ្ជសមដ្ឋានិបរិវិធិទក្កៈ
១ ១ ១

[១៣១] ធម៌ មិនមែនលាយទ្បំតាំងឡើងនិងប្រព្រឹត្តទៅតាម
ចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនលាយទ្បំតាំងឡើងនិងប្រព្រឹត្តទៅតាម
ចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[១៣២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវត្តកប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋានំ

និរុទ្ធិកំ ទុកំ
ឈ្ម ១

[១៣៣] ន អដ្ឋត្តិកំ ធម្មំ បដិច្ច ន អដ្ឋត្តិកោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ន ពាហិរំ
ធម្មំ បដិច្ច ន ពាហិរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋ-
យា បដិសន្ធិក្ខណោ ចិត្តំ បដិច្ច អដ្ឋត្តិកំ កដត្តា-
រូបំ ។

[១៣៤] ហេតុយា នវ អវិគតេ នវ សព្វត្ត
វិត្តារោ ។

និទុប្បាទិកំ ទុកំ

[១៣៥] ន ទុចានា ធម្មំ បដិច្ច ន ទុចានា ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ទុចានា ធម្មំ បដិច្ច ន-
លោទុចានា ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ទុចានា
ធម្មំ បដិច្ច ន ទុចានា ច ន លោទុចានា ច ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ មេ ។

[១៣៦] ហេតុយា បញ្ច ។

បច្ច័នីយទុកប្បដ្ឋាន

និរុទ្ធិវិញ្ញាណទុក្ខៈ

[១៣៣] ធម៌ មិនមែនជាខាងក្នុង អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនជាខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ។
ធម៌ មិនមែនជាខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាខាងក្រៅ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ កងត្ថារូប ជាខាងក្នុង អាស្រ័យ
នូវចិត្ត ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

[១៣៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋ័យ មាន
វារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ប្បដ្ឋ័យទាំងអស់ ។

និរុទ្ធិវិញ្ញាណទុក្ខៈ

[១៣៥] ធម៌ មិនមែនជាឧបាទា (សេចក្តីប្រកាន់) អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាឧបាទា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌
មិនមែនជាមិនមែនឧបាទា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាឧបាទា ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនជាឧបាទាក្តី មិនមែនជា
មិនមែនឧបាទាក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាឧបាទា ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ។ បេ ។

[១៣៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៥ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋាន

និទុញ្ញទិស្តទុក្ខំ

[១៣៧] ន ទុច្ចានិទ្ធីន្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន ទុច្ចានិទ្ធីន្តោ

ធម្មោ ទុច្ចជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន ទុច្ចានិទ្ធីន្តំ ធម្មំ

បដិច្ច ន អនុច្ចានិទ្ធីន្តោ ធម្មោ ទុច្ចជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា

ន អនុច្ចានិទ្ធីន្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន ទុច្ចានិទ្ធីន្តោ ធម្មោ ទុច្ច-

ជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អនុច្ចានិទ្ធីន្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន ទុច្ចា-

និទ្ធីន្តោ ច ន អនុច្ចានិទ្ធីន្តោ ច ធម្មោ ទុច្ចជ្ឈតិ ហេតុប្ប-

ដ្ឋយា ។ ន ទុច្ចានិទ្ធីន្តោ ន អនុច្ចានិទ្ធីន្តោ ធម្មំ បដិច្ច

ន ទុច្ចានិទ្ធីន្តោ ធម្មោ ទុច្ចជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១៣៨] ហេតុយា បញ្ច សត្វត្ត វិត្តារោ ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុន័យប្បដ្ឋាន

និទ្ទេសនិទ្ទេសៈ

[១៣៧] ធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេស (មានតណ្ហា ជាដើម) កាន់យក អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយ កិលេសកាន់យក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ ដែល មិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យក អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល មិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ- ប្បដ្ឋយ ធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក ក្តី ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកក្តី អាស្រ័យ នូវ ធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់ យក អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក ផង ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកផង ទើបកើត ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៣៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ សេចក្តីតិស្តារ មាន គ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

បច្ចុន័យទុកប្បដ្ឋានំ

នឧប្បាទានទុកំ

[១៣៧] នឧបាទានំ ធម្មំ បដិច្ច នឧបាទានោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ សង្ខតំ ។

នោកិលេសទុកំ

[១៤០] នោកិលេសំ ធម្មំ បដិច្ច នោកិលេ-
សោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា នោកិលេសំ
ធម្មំ បដិច្ច ននោកិលេសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា នោកិលេសំ ធម្មំ បដិច្ច នោកិលេសោ
ច ននោកិលេសោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា ។ ននោកិលេសំ ធម្មំ បដិច្ច ននោកិលេ-
សោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។ នោ
កិលេសញ្ច ននោកិលេសញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នោកិ-
លេសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។

[១៤១] ហេតុយា នវ សព្វត្ថ នវ ។

នសង្កិលេសិកទុកំ

[១៤២] នសង្កិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
សង្កិលេសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា

បច្ច័យទុកប្បដ្ឋាន

និទុប្បាទានិទុក្ខិកៈ

[១៣៧] ធម៌ មិនមែនជាឧបាទាន (សេចក្តីប្រកាន់មាំ) អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ដ្ឋយ ។ សេចក្តីប្រញ ។

តោកិលេសទុក្ខិកៈ

[១៤០] ធម៌ មិនមែនកិលេស អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
កិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែន
កិលេស អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនកិលេសក្តី មិនមែនជាមិនមែនកិលេសក្តី
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនកិលេស អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែន
កិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិន
មែនកិលេស អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនកិលេសផង មិនមែនជាមិន
មែនកិលេសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១៤១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធ
តែមានវារៈ ៧ ។

និសង្កិលេសិកិទុក្ខិកៈ

[១៤២] ធម៌ មិនមែនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

ន សង្ក័លេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច ន អសង្ក័លេសិកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន សង្ក័លេសិកំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន សង្ក័លេសិកោ ច ន អសង្ក័លេសិកោ ច
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ន អសង្ក័លេសិកំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន អសង្ក័លេសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ។ ន សង្ក័លេសិកញ្ច ន អសង្ក័លេ-
 សិកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អសង្ក័លេសិកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១៤៣] ហេតុយា បញ្ច អវិកតេ បញ្ច សព្វត្ត
 វិត្តារោ ។

និសង្ក័លីវិដ្ឋិទុកំ

[១៤៤] ន សង្ក័លីវិដ្ឋិ ធម្មំ បដិច្ច ន សង្ក័លីវិដ្ឋោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ន អសង្ក័លីវិដ្ឋិ ធម្មំ
 បដិច្ច ន អសង្ក័លីវិដ្ឋោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ន អសង្ក័លីវិដ្ឋិ ធម្មំ បដិច្ច ន សង្ក័លីវិដ្ឋោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន អសង្ក័លីវិដ្ឋិ ធម្មំ បដិច្ច
 ន សង្ក័លីវិដ្ឋោ ច ន អសង្ក័លីវិដ្ឋោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជនិ

អវិជ្ជាបិណ្ឌ បច្ចុទ្ទយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 គួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិន
 មែនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងក្តី មិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងក្តី
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង មិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តី
 សៅហ្មងផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៤៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៥ ក្នុងអវិជ្ជាប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ៥ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

និសង្កិលិដ្ឋិទុក្ខៈ

[១៤៨] ធម៌ ដែលមិនមែនសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល
 មិនមែនសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែល
 មិនមែនជាមិនសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនសៅ-
 ហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនមែនសៅហ្មង
 អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនមែនសៅហ្មងក្តី ដែលមិនមែនជាមិនសៅ-
 ហ្មងក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មង ទើបកើតឡើង

បច្ចុប្បន្នប្បវត្តន៍

ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន សន្តិលីដ្ឋញ្ច ន អសន្តិលីដ្ឋញ្ច
ធម្មំ បដិច្ច ន សន្តិលីដ្ឋោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ។

[១៤៥] ហេតុយា បញ្ច អវិភតេ បញ្ច សព្វត្ត
វិត្តារោ ។

នកិលេសសម្បយុត្តទុក្ខំ

[១៤៦] ន កិលេសសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន កិ-
លេសសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
ន កិលេសវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន កិលេសវិប្បយុត្តោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណី ។ ន កិលេស-
សម្បយុត្តញ្ច ន កិលេសវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន-
កិលេសសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១៤៧] ហេតុយា បញ្ច អវិភតេ បញ្ច សព្វត្ត
វិត្តារោ ។

នកិលេសសង្កិលេសិកទុក្ខំ

[១៤៨] ន កិលេសញ្ចេវ ន អសន្តិលេសិកញ្ច
ធម្មំ បដិច្ច ន កិលេសោចេវ ន អសន្តិលេសិកោ-
ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណី ។

បច្ចុន័យទុកប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌
ដែលមិនមែនសៅហ្មងផង ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មងផង ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[១៤៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ៥ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ប្បដ្ឋាយទាំងអស់ ។

និកិលេសសម្បយុត្តិទុកៈ

[១៤៦] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយកិលេស អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនប្រកបដោយកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។
ធម៌ មិនមែនប្រាសចាកកិលេស អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រាស
ចាកកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌
មិនមែនប្រកបដោយកិលេស អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
កិលេសផង មិនមែនប្រាសចាកកិលេសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[១៤៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ៥ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ប្បដ្ឋាយទាំងអស់ ។

និកិលេសសង្កិលេសិកិទុកៈ

[១៤៨] ធម៌ មិនមែនកិលេសទាំងមិនមែនគួរដល់សេចក្តីសៅ-
ហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនកិលេសទាំងមិនមែនជាមិនគួរដល់
សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

ន អសង្កិលេសិកញ្ជៅ ន លោចកិលេសំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន អសង្កិលេសិកោចេវ ន លោចកិលេសោ ធម្មោ ឧ-
 ប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ ន កិលេសញ្ជៅ-
 ន អសង្កិលេសិកញ្ជា ន អសង្កិលេសិកញ្ជៅ ន លោច-
 កិលេសញ្ជា ធម្មំ បដិច្ច ន កិលេសោចេវ ន អសង្កិ-
 លេសិកោច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។
 [១៤៧] ហេតុយា នវ ។

នកិលេសសង្កិលីដ្ឋានំ

[១៥០] ន កិលេសញ្ជៅ ន អសង្កិលីដ្ឋញ្ជា ធម្មំ
 បដិច្ច ន កិលេសោចេវ ន អសង្កិលីដ្ឋោច ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ ន អសង្កិលីដ្ឋញ្ជៅ ន-
 លោចកិលេសំ ធម្មំ បដិច្ច ន អសង្កិលីដ្ឋោចេវ ន លោ-
 ចកិលេសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។
 ន កិលេសញ្ជៅ ន អសង្កិលីដ្ឋញ្ជា ន អសង្កិលីដ្ឋញ្ជៅ-
 ន លោចកិលេសញ្ជា ធម្មំ បដិច្ច ន អសង្កិលីដ្ឋោចេវ-
 ន លោចកិលេសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
 តីណិ ។

អភិធម្មចិដិក បច្ចុនីយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងទាំងមិនមែនជាមិនមែនកិលេស
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងទាំងមិនមែនជា
 មិនមែនកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។
 ធម៌ មិនមែនកិលេសទាំងមិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនកិលេសទាំងមិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅ-
 ហ្មងផង មិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងទាំងមិនមែនជាមិនមែន
 កិលេសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

[១៤៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

និកិលេសសង្ខីលីដ្ឋិទុកៈ

[១៥០] ធម៌ មិនមែនកិលេសទាំងមិនមែនជាមិនសៅហ្មង
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនកិលេសទាំងមិនមែនជាមិនសៅហ្មង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិន
 សៅហ្មងទាំងមិនមែនជាមិនមែនកិលេស អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ជាមិនសៅហ្មងទាំងមិនមែនជាមិនមែនកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនសៅហ្មងទាំងមិន
 មែនជាមិនមែនកិលេស អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនកិលេសទាំងមិន
 មែនជាមិនសៅហ្មងផង មិនមែនជាមិនសៅហ្មងទាំងមិនមែនជាមិនមែន
 កិលេសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋានំ

[១៥១] ហេតុយា នវ ។

នកិលេសកិលេសសម្បយុត្តទុកំ

[១៥២] ន កិលេសញ្ចេវ ន កិលេសវិប្បយុត្តញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច ន កិលេសោចេវ ន កិលេសវិប្បយុត្តោ
 ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា វីណិ ។ ន កិលេស-
 វិប្បយុត្តញ្ចេវ ន លោកិលេសំ ធម្មំ បដិច្ច ន កិលេ-
 សវិប្បយុត្តោចេវ ន លោកិលេសោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា វីណិ ។ ន កិលេសញ្ចេវ ន កិលេ-
 សវិប្បយុត្តញ្ច ន កិលេសវិប្បយុត្តញ្ចេវ ន លោកិ-
 លេសញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន កិលេសោចេវ ន កិលេស-
 វិប្បយុត្តោច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា វីណិ ។

[១៥៣] ហេតុយា នវ ។

កិលេសវិប្បយុត្តនសង្កិលេសិកទុកំ

[១៥៤] កិលេសវិប្បយុត្តំ ន សង្កិលេសិកំ ធម្មំ
 បដិច្ច កិលេសវិប្បយុត្តោ ន សង្កិលេសិកោ ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា កិលេសវិប្បយុត្តំ ន សង្កិ-
 លេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច កិលេសវិប្បយុត្តោ ន អ-
 សង្កិលេសិកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា

បច្ចន័យទុកប្បដ្ឋាន

[១៥១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

នកិលេសកិលេសសម្បយុត្តទុកៈ

[១៥២] ធម៌ មិនមែនកិលេសទាំងមិនមែនប្រាសចាកកិលេស អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនកិលេសទាំងមិនមែនប្រាសចាកកិលេស ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនប្រាស ចាកកិលេសទាំងមិនមែនជាមិនមែនកិលេស អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន មែនប្រាសចាកកិលេសទាំងមិនមែនជាមិនមែនកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនកិលេសទាំងមិនមែន ប្រាសចាកកិលេស អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនកិលេសទាំងមិនមែន ប្រាសចាកកិលេសផង មិនមែនប្រាសចាកកិលេសទាំងមិនមែនជាមិន មែនកិលេសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១៥៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

កិលេសវិប្បយុត្តនសង្កិលេសិកទុកៈ

[១៥៤] ធម៌ ប្រាសចាកកិលេសនិងមិនមែនគួរដល់សេចក្តីសៅ- ហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រាសចាកកិលេសនិងមិនមែនគួរដល់សេចក្តី សៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ប្រាសចាកកិលេសនិង មិនមែនមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រាសចាកកិលេស និងមិនមែនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

កិលេសវិប្បយុត្តំ ន សង្កិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច កិ-
 លេសវិប្បយុត្តោ ន សង្កិលេសិកោ ច កិលេសវិប្ប-
 យុត្តោ ន អសង្កិលេសិកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ។ កិលេសវិប្បយុត្តំ ន អសង្កិលេសិកំ ធម្មំ
 បដិច្ច កិលេសវិប្បយុត្តោ ន អសង្កិលេសិកោ ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ កិលេសវិប្បយុត្តំ ន សង្កិ-
 លេសិកញ្ច កិលេសវិប្បយុត្តំ ន អសង្កិលេសិកញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច កិលេសវិប្បយុត្តោ ន អសង្កិលេសិកោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១៥៥] ហេតុយា បញ្ច សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

និទស្សនេនបហាតព្វទកំ

[១៥៦] ន និទស្សនេន បហាតព្វំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន និទស្សនេន បហាតព្វោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
 ដ្ឋយា ។ ន និទស្សនេន បហាតព្វំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន និទស្សនេន បហាតព្វោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
 តុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ន និទស្សនេន បហាតព្វញ្ច

អភិធម្មបិដក បច្ចុទ្ទយប្បដ្ឋាន

ធម៌ ប្រាសចាកកិលេសនិងមិនមែនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង ប្រាស
 ចាកកិលេសនិងមិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង អាស្រ័យ ទ្ប
 ធម៌ ប្រាសចាកកិលេសនិងមិនមែនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ប្រាសចាកកិលេសនិងមិនមែន
 ជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ ទ្បធម៌ ប្រាសចាកកិលេស
 និងមិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ប្រាសចាកកិលេសនិងមិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តី
 សៅហ្មង អាស្រ័យ ទ្បធម៌ ប្រាសចាកកិលេសនិងមិនគួរដល់សេចក្តី
 សៅហ្មងផង ប្រាសចាកកិលេសនិងមិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅ-
 ហ្មងផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(១៥៥) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់
 បច្ច័យទាំងអស់ ។

និទស្សន្តនិបបាតិព្វទុក្ខិកៈ

(១៥៦) ធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ ទ្បធម៌
 ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
 ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ ទ្បធម៌
 ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ

បច្ចុន័យទុកប្បដ្ឋានំ

ន ន ទស្សនេន បហាតត្វញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន ទស្សនេន-
បហាតត្វញ្ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១៥៧] ហេតុយា បញ្ច អាវម្មណោ ទ្វេ ។

នភាវិនាយបហាតត្វទុកំ

[១៥៨] ន ភាវិនាយ បហាតត្វំ ធម្មំ បដិច្ច ន ភា-
វិនាយ បហាតត្វញ្ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

ន ន ភាវិនាយ បហាតត្វំ ធម្មំ បដិច្ច ន ន ភាវិនាយ ប-
ហាតត្វញ្ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។ ន-
ភាវិនាយ បហាតត្វញ្ច ន ន ភាវិនាយ បហាតត្វញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច ន ភាវិនាយ បហាតត្វញ្ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយា ។

[១៥៩] ហេតុយា បញ្ច ។

នទស្សនេនបហាតត្វហេតុកុទុកំ

[១៦០] ន ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
ន ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ភីណិ ។ ន ន ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ
បដិច្ច ន ន ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ

បច្ច័យទុកប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈផង មិនមែនជា
មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ។

[១៥៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋ័យ
មានវារៈ ២ ។

និភាវិនាយបហាតព្វទុក្ខៈ

[១៥៨] ធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប
ដ្ឋ័យ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យ
នូវធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយ
ការវិនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនាផង មិនមែន
ជាមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ។

[១៥៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៥ ។

និទិស្សន្តេនិបហាតព្វហេតុកុទុក្ខៈ

[១៦០] ធម៌ មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មាន
ហេតុដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌
មានហេតុដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបំណែក បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ន និស្សនេន បហាតត្វហេតុ-
កត្តា ន និស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តា ធម្មំ បដិច្ច
ន និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

[១៦១] ហេតុយា នវ ។

នការិណាយបហាតត្វហេតុកកុំ

[១៦២] ន ការិណាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
ន ការិណាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ន ន ការិណាយ បហាតត្វហេតុកំ
ធម្មំ បដិច្ច ន ន ការិណាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ន ការិណាយ ប-
ហាតត្វហេតុកត្តា ន ន ការិណាយ បហាតត្វហេតុកត្តា
ធម្មំ បដិច្ច ន ការិណាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ តីណិ ។

[១៦៣] ហេតុយា នវ ។

អភិធម្មបិដក បបួនិយប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានហេតុដែលមិនមែន
ត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវ
លះដោយទស្សនៈផង មានហេតុដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

[១៦១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

និការវិនាយបហាតព្វហេតុកុក្កិកៈ

[១៦២] ធម៌ មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានហេតុដែលមិន
មែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែល
មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា
អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនាផង មាន
ហេតុដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

[១៦៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

បច្ចុន័យទុកប្បដ្ឋានំ

នសវិតក្កទុក្ខំ

[១៦៤] នសវិតក្កំ ធម្មំ បដិច្ច នសវិតក្កោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណា ។ នអវិតក្កំ
 ធម្មំ បដិច្ច នអវិតក្កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
 ដ្ឋយា ភីណា ។ នសវិតក្កញ្ច នអវិតក្កញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច នសវិតក្កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ភីណា ។

[១៦៥] ហេតុយា នវ ។

នសវីចារទុក្ខំ

[១៦៦] នសវីចារំ ធម្មំ បដិច្ច នសវីចារោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណា ។ នអវី-
 ចារំ ធម្មំ បដិច្ច នអវីចារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ភីណា ។ នសវីចារញ្ច នអវីចារញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច នសវីចារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ភីណា ។

[១៦៧] ហេតុយា នវ ។

បច្ចុន័យទុក្ខប្បដ្ឋាន

និសរិទ្ធិកុំទុក្ខ៖

[១៦៤] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈផង មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១៦៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

និសរិទ្ធិវិចារ៖

[១៦៦] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិចារៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈផង មិនមែនជាមិនមានវិចារៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១៦៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

និសប្បីតិទុក្ខំ

[១៦៨] ន សប្បីតិកំ ធម្មំ បដិច្ច ន សប្បីតិ-
 កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ ន-
 អប្បីតិកំ ធម្មំ បដិច្ច ន អប្បីតិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ ន សប្បីតិកត្តា ន អប្បីតិ-
 កត្តា ធម្មំ បដិច្ច ន សប្បីតិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[១៦៩] ហេតុយា នវ ។

និប្បីតិសហគតទុក្ខំ

[១៧០] ន បីតិសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ន បីតិ-
 សហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។
 ន នបីតិសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ន នបីតិសហគតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ ន បីតិស-
 ហគតត្តា ន នបីតិសហគតត្តា ធម្មំ បដិច្ច ន បីតិ-
 សហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[១៧១] ហេតុយា នវ ។

អវិជ្ជាបិណ្ឌក បច្ចុស្តយប្បដ្ឋាន

និសប្បីតិទុក្ខិកៈ

[១៦៨] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានបីតិ អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាមិនមានបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិផង មិនមែនជាមិនមានបីតិផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១៦៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

និបីតិសហគិតិទុក្ខិកៈ

[១៧០] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនប្រកបដោយបីតិផង មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយបីតិផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១៧១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

បច្ចុប្បន្នយុទ្ធសាស្ត្រ

និស្ស័យសហគតិទុក្ខំ

[១៧២] ន នស្ស័យសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ន នស្ស័យ-
 សហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។
 ន នស្ស័យសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ន នស្ស័យសហគតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។ ន ស្ស័យ-
 សហគតញ្ច ន នស្ស័យសហគតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន ស្ស័យ-
 សហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។

[១៧៣] ហេតុយា នវ ។

និទ្ទេសសហគតិទុក្ខំ

[១៧៤] ន និទ្ទេសសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ន និ-
 ទ្ទេសសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ភីណិ ។ ន ននិទ្ទេសសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ន ន-
 និទ្ទេសសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ភីណិ ។ ន និទ្ទេសសហគតញ្ច ន ននិទ្ទេសស-
 ហគតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន និទ្ទេសសហគតោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។

[១៧៥] ហេតុយា នវ ។

បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន

និស្ស័យសហគិរិយៈ

[១៧២] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយសុខ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខផង មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយសុខផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

[១៧៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

និទុបេក្ខាសហគិរិយៈ

[១៧៤] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខាផង មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

[១៧៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

នកាមាវចរទុក្ខំ

[១៧៦] នកាមាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច នកាមាវ
 ចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ ន-
 នកាមាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច ននកាមាវចរោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ នកាមាវចរញ្ច
 ននកាមាវចរញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នកាមាវចរោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[១៧៧] ហេតុយា នវ ។

នរូចាវចរទុក្ខំ

[១៧៨] នរូចាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច នរូចាវចរោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ ននរូចាវចរំ
 ធម្មំ បដិច្ច ននរូចាវចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា តីណិ ។ នរូចាវចរញ្ច ននរូចាវចរញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច នរូចាវចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
 តីណិ ។

[១៧៩] ហេតុយា នវ ។

អភិធម្មចំណក បច្ចុន័យប្បដ្ឋាន

និកាយាវិបរទក្កៈ

[១៧៦] ធម៌ មិនមែនជាកាមាវចរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនជាកាមាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ។
 ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនកាមាវចរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិន
 មែនកាមាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ។
 ធម៌ មិនមែនជាកាមាវចរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកាមាវចរ ផង
 មិនមែនជាមិនមែនកាមាវចរៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ
 មានវារៈ ៣ ។

[១៧៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៧ ។

និរុញាវិបរទក្កៈ

[១៧៨] ធម៌ មិនមែនជារុញាវចរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
 រុញាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិន
 មែនជាមិនមែនរុញាវចរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនរុញាវចរៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជា
 រុញាវចរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជារុញាវចរៈផង មិនមែនជាមិនមែន
 រុញាវចរៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ។

[១៧៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៧ ។

បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋានំ

នអរូចារិចរទុកំ

[១៨០] នអរូចារិចរំ ធម្មំ បដិច្ច នអរូចារិចរោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឯកំ ។ ន នអរូចារិ-
 ចរំ ធម្មំ បដិច្ច ន នអរូចារិចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
 តុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ នអរូចារិចរញ្ច ន នអរូចារិចរញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច ន នអរូចារិចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ឯកំ ។

[១៨១] ហេតុយា បញ្ច ។

នបរិយាបន្នទុកំ

[១៨២] នបរិយាបន្នំ ធម្មំ បដិច្ច នបរិយាបន្នោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ នអបរិយា-
 បន្នំ ធម្មំ បដិច្ច នអបរិយាបន្នោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ឯកំ ។ នបរិយាបន្នញ្ច នអបរិយា-
 បន្នញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នអបរិយាបន្នោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ឯកំ ។

[១៨៣] ហេតុយា បញ្ច ។

បច្ច័យទុកប្បដ្ឋាន

និស្ស័យវិបរទុក្ខៈ

[១៨០] ធម៌ មិនមែនជាអរូបាវចរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនជាអរូបាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ១ ។
 ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនអរូបាវចរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិន
 មែនអរូបាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ។
 ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនអរូបាវចរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
 អរូបាវចរៈផង មិនមែនជាមិនមែនអរូបាវចរៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ១ ។

[១៨១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៥ ។

និបរិយាប័ន្តទុក្ខៈ

[១៨២] ធម៌ មិនមែនជាបរិយាបន្តៈ (ដែលរាប់បញ្ចូលក្នុង
 ភេតុមិកវដ្តៈ) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាបរិយាបន្តៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាអបរិយាបន្តៈ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអបរិយាបន្តៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាអបរិយាបន្តៈ អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាបរិយាបន្តៈផង មិនមែនជាអបរិយាបន្តៈផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ១ ។

[១៨៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៥ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុទ្ទេយប្បដ្ឋានំ

និទ្ទេយ្យនិក្ខេបំ

[១៨៤] ន និទ្ទេយ្យនិក្ខេបំ ធម្មំ បដិច្ច ន និទ្ទេយ្យនិក្ខេបំ ធម្មំ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឯកំ ។ ន និទ្ទេយ្យនិក្ខេបំ ធម្មំ បដិច្ច ន និទ្ទេយ្យនិក្ខេបំ ធម្មំ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឯកំ ។ ន និទ្ទេយ្យនិក្ខេបំ ធម្មំ បដិច្ច ន និទ្ទេយ្យនិក្ខេបំ ធម្មំ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឯកំ ។

[១៨៥] ហេតុយា បញ្ច ។

និទ្ទេយ្យនិក្ខេបំ

[១៨៦] ន និទ្ទេយ្យនិក្ខេបំ ធម្មំ បដិច្ច ន និទ្ទេយ្យនិក្ខេបំ ធម្មំ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឯកំ ។ ន និទ្ទេយ្យនិក្ខេបំ ធម្មំ បដិច្ច ន និទ្ទេយ្យនិក្ខេបំ ធម្មំ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឯកំ ។ ន និទ្ទេយ្យនិក្ខេបំ ធម្មំ បដិច្ច ន និទ្ទេយ្យនិក្ខេបំ ធម្មំ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឯកំ ។

[១៨៧] ហេតុយា បញ្ច ។

បច្ចុន័យទុកប្បដ្ឋានំ

និស្សទុត្តរទុកំ

[១៨៨] ន សទុត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច ន សទុត្តរោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។ ន អនុត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន អនុត្តរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឯកំ ។
 ន សទុត្តរញ្ច ន អនុត្តរញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន សទុត្តរោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឯកំ ។

[១៨៩] ហេតុយា បញ្ច ។

និស្សរណ៍ទុកំ

[១៩០] ន សរណំ ធម្មំ បដិច្ច ន សរណោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ឯកំ ។ ន អរណំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន អរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។
 ន សរណញ្ច ន អរណញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន សរណោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ឯកំ ។

[១៩១] ហេតុយា បញ្ច ។

បច្ចុន័យទុកប្បដ្ឋាន

និស្សឱត្តវទិក្កៈ
១

[១៨៨] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយឧត្តរៈ (ការរើឡើងនូវខ្លួន)
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយឧត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាអនុត្តរៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាអនុត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មាន
វារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយឧត្តរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ប្រកបដោយឧត្តរៈផង មិនមែនជាអនុត្តរៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ១ ។

[១៨៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៥ ។

និស្សវណទិក្កៈ

[១៩០] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ (លាមក) អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ
មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាអរណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាអរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌
មិនមែនប្រកបដោយរណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
រណៈផង មិនមែនជាអរណៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ
មានវារៈ ១ ។

[១៩១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៥ ។

បឋមនិយមទឹកត្រីកប្បដានំ

នហោតទឹកនកុសលត្រីកំ

[១៧២] នហោតុំ នកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 ហោតុ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា
 នហោតុំ អកុសលំ អព្យាកតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធោ ចិត្តសមុជ្ជានញ រូបំ ។ នហោតុំ ន-
 កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ននហោតុ នកុសលោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា នហោតុ អកុសលេ អព្យា-
 កតេ ខន្ធធ បដិច្ច ហោតុ ។ នហោតុំ នកុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច នហោតុ នកុសលោ ច ននហោតុ
 នកុសលោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហោតុប្បច្ចយា ។

[១៧៣] ននហោតុំ នកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 នហោតុ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា
 ននហោតុំ នកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នហោតុ នកុ-
 សលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ននហោតុំ
 នកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នហោតុ នកុសលោ ច
 ននហោតុ នកុសលោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហោតុ-
 ប្បច្ចយា ។

បច្ចុដ្ឋាយទុកតិកប្បដ្ឋាន

នហេតុទុកនកុសលតិកៈ

[១៧២] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធភ្នផង ចិត្តសមុជ្ជនរូបផង អាស្រ័យ នូវខន្ធទ
 មិនមែនជាហេតុ ជាអកុសល ជាអព្យាកតៈ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិន
 មានហេតុ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិន
 មែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ហេតុ អាស្រ័យ
 នូវពួកខន្ធ ដែលមិនមែនជាហេតុ ជាអកុសល ជាអព្យាកតៈ ។ ធម៌
 មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី មិន
 មែនជាកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
 កុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[១៧៣] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសល អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសល ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសល
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសល ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសលក្តី
 មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋាយ ។

បច្ចនីយទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

[១៧៤] ន ហេតុំ ន កុសលញ្ច ន នហេតុំ ន-
 កុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន កុសលោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បច្ចយា ន ហេតុំ ន កុសលញ្ច ន-
 នហេតុំ ន កុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន នហេតុ ន-
 កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បច្ចយា ន ហេតុំ
 ន កុសលញ្ច ន នហេតុំ ន កុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 ន ហេតុ ន កុសលោ ច ន នហេតុ ន កុសលោ
 ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១៧៥] ហេតុយា នវ អវិគតេ នវ នហេតុ-
 យា ទ្វេ ។

សហជាតវារេថ សម្បយុត្តវារេថ សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

[១៧៦] ន នហេតុ ន កុសលោ ធម្មោ ន-
 ន ហេតុស្ស ន កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ន នហេតុ ន កុសលោ ធម្មោ
 ន ហេតុស្ស ន កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ន នហេតុ ន កុសលោ ធម្មោ

បច្ចុប្បន្នកិច្ចប្បដ្ឋាន

[១៧៤] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាមិនមែនហេតុ
 មិនមែនជាកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែន
 ជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសលផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
 កុសលក្តី មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាមិនមែនហេតុ
 មិនមែនជាកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៧៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងសម្បយុត្តវារៈក្តី
 សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ប្បដ្ឋយទាំងអស់ ។

[១៧៦] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសល
 ជាប្បដ្ឋយ នៃធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសល
 ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជា
 កុសល ជាប្បដ្ឋយ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសល
 ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសល

អភិធម្មបិដកេ បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ន ហេតុស្ស ន កុសលស្ស ច ន ហេតុស្ស ន កុ-
សលស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[១៧៧] ន ហេតុ ន កុសលោ ធម្មោ ន ហេ-
តុស្ស ន កុសលស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។

[១៧៨] ហេតុយា វីណិ អារម្មណោ នវ អវិ-
គតេ នវ ។

បញ្ញាវារំ ឃីវំ វិត្តារេតតំ ។

[១៧៩] ន ហេតុំ ន អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
ហេតុ ន អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
ន ហេតុំ កុសលំ អព្យាកតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ
ខន្ធា ចិត្តសម្មដ្ឋានញ្ច រូបំ ។ ន ហេតុំ ន អកុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច ន ន ហេតុ ន អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ន ហេតុ កុសលេ អព្យាកតេ ខន្ធធ្ធ
បដិច្ច ហេតុ ។ ន ហេតុំ ន អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
ន ហេតុ ន អកុសលោ ច ន ន ហេតុ ន អកុសលោ
ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុនីយប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជា
មិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសលផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(១៧៧) ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសល ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

(១៧៨) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

បណ្ឌិត គប្បីញ៉ាំងបញ្ញាវារៈ ឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនេះចុះ ។

(១៧៩) ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុជ្ជានរូបផង អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១
ដែលមិនមែនជាហេតុ ជាកុសល ជាអព្យាកតៈ ។ ធម៌ មិនមែនជា
មិនមែនហេតុ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុ
អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលមិនមែនជាហេតុ ជាកុសល ជាអព្យាកតៈ ។
ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុសលក្តី មិនមែនជាមិនមែនហេតុ
មិនមែនជាអកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
អកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

បច្ចុប្បន្នយុគក្នុងប្បដ្ឋាន

[២០០] ន នហេតុំ ន អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន នហេតុ ន អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា ន នហេតុំ ន អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ
 ន អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន-
 នហេតុំ ន អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន អ-
 កុសលោ ច ន នហេតុ ន អកុសលោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[២០១] ន ហេតុំ ន អកុសលញ្ច ន នហេតុំ
 ន អកុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន អកុសលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ហេតុំ ន អកុស-
 លញ្ច ន នហេតុំ ន អកុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន ន-
 ហេតុ ន អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ន ហេតុំ ន អកុសលញ្ច ន នហេតុំ ន អកុសលញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន អកុសលោ ច ន នហេតុ
 ន អកុសលោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[២០២] ហេតុយា នវ អវិគតេ នវ សព្វត្ថ នវ ។

បច្ចុប្បន្នកថាបិដក

(២០០) ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអកុសល
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអកុសល ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុ-
 សល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអកុសល
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
 អកុសលក្តី មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអកុសលក្តី អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(២០១) ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុសលផង មិនមែនជាមិនមែនហេតុ
 មិនមែនជាអកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែន
 ជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 មិនមែនជាអកុសលផង មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអកុសលផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
 អកុសលក្តី មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអកុសលក្តី អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុសលផង មិនមែនជាមិនមែន
 ហេតុ មិនមែនជាអកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(២០២) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានពៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មាន
 ពៈ ៧ ក្នុងបច្ចុប្បន្នកថា ក្នុងសុខនៃមានពៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

[២០៣] ន ហេតុំ ន អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 ហេតុ ន អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
 កុសលាកុសលំ ន ហេតុំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធា តយោ ខន្ធធ បដិច្ច ។ ន ហេតុំ ន អព្យាកតំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន នហេតុ ន អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ន ហេតុំ ន អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 ហេតុ ន អព្យាកតោ ច ន នហេតុ ន អព្យាកតោ ច
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[២០៤] ន នហេតុំ ន អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 នហេតុ ន អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
 តីណំ ។

[២០៥] ន ហេតុំ ន អព្យាកតញ្ច ន នហេតុំ ន-
 អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន អព្យាកតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ហេតុំ ន អព្យាក-
 តញ្ច ន នហេតុំ ន អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន-
 នហេតុ ន អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក បច្ចនិយប្បដ្ឋាន

(២០៣) ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលជាកុសលកុសល
 មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ
 មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែន
 ជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជា
 ហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជា
 អព្យាកតៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(២០៤) ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

(២០៥) ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈផង មិនមែនជាមិន
 មែនហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈផង មិនមែនជាមិនមែន
 ហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

បច្ចុន័យទុកភ្នំកប្បដ្ឋានំ

ន ហេតុំ ន អព្យាកតញ្ច ន ហេតុំ ន អព្យាកតញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន អព្យាកតោ ច ន ហេតុ
 ន អព្យាកតោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២០៦) ហេតុយា នវ អវិគតេ នវ សព្វត្ថ នវ ។

និហោតិទុក្ខនិវេទនាតិកំ

(២០៧) ន ហេតុំ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ហេតុំ ន សុខាយ-
 វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន សុខាយ-
 វេទនាយ សម្មយុត្តោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២០៨) ហេតុយា នវ សព្វត្ថ នវ ។

(២០៩) ន ហេតុំ ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២១០) ហេតុយា នវ សព្វត្ថ នវ ។

បច្ចុន័យទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអព្យាករៈក្តី មិនមែនជាមិនមែនហេតុ
មិនមែនជាអព្យាករៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
អព្យាករៈផង មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអព្យាករៈផង ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[២០៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ។

និហោតិទុក្ខនិវេទនាត្តិកៈ

[២០៧] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិន
មែនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិន
មែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[២០៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធ
តែមានវារៈ ៧ ។

[២០៩] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[២១០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធ
តែមានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ឆនីយប្បដ្ឋានំ

[២០០] ន ហេតុំ ន អនុក្កមសុខាយ វេទនាយ-
សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន អនុក្កមសុខាយ-
វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[២០២] ហេតុយា នវ សព្វត្ថ នវ ។

នហោត្តទកនវីបាកតិកំ

[២០៣] ន ហេតុំ ន វិចាកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន-
ហេតុំ ន វិចាកធម្មធម្មំ . . . ន ហេតុំ ន នេវិចាក-
នវិចាកធម្មធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នហោត្តទកនឧបាទិនបាទានិយតិកំ

[២០៤] ន ហេតុំ ន ឧចានិទ្ធពានានិយំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ន ហេតុំ ន អនុចានិទ្ធពានានិយំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ន ហេតុំ ន អនុចានិទ្ធពានានិយំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុដ្ឋយប្បវត្តាន

[២១១] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមស្មុខ-
វេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខ-
មស្មុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២១២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ចុដ្ឋយទាំងអស់ សុទ្ធ
តែមានវារៈ ៧ ។

និហោតទុកនីប្រាកតិកៈ

[២១៣] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជាហេតុ
... នូវធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ... មិនមែនជាហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនវិបាកទាំងមិនមែនមានវិបាកជា
ប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ... ។

និហោតទុកនឌុប្រាទិនិយតិកៈ

[២១៤] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដែលមិនមែនកម្ម
ប្រកបដោយកិលេស (មានតណ្ហា ជាដើម) កាន់យកទាំងជាប្រយោជន៍
ដល់ឧបាទាន ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដែលមិនមែន
កម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ...
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេស
មិនកាន់យកទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ... ។

បច្ចុប្បន្នយុទ្ធភ្និកប្បដ្ឋានំ

និហោត្តទុក្ខនិសង្កលិដ្ឋនិសង្កលេសិកត្តិកំ

(២០៥) ន ហោតុំ ន សង្កលិដ្ឋនិសង្កលេសិកំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ន ហោតុំ ន អសង្កលិដ្ឋនិសង្កលេសិកំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ន ហោតុំ ន អសង្កលិដ្ឋនិសង្កលេសិកំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និហោត្តទុក្ខនិវត្តិកត្តិកំ

(២០៦) ន ហោតុំ ន សវិតក្កសវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ន ហោតុំ ន អវិតក្កវិចារមន្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន-
 ហោតុំ ន អវិតក្កអវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និហោត្តទុក្ខនិបតិកត្តិកំ

(២០៧) ន ហោតុំ ន បីតិសហាគនំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ន ហោតុំ ន សុខិសហាគនំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន-
 ហោតុំ ន ឧបេក្កាសហាគនំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

និហោត្តទុក្ខនិសង្កិលិដ្ឋនិសង្កិលេសិកត្តិកៈ

[២១៥] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនសៅហ្មង
ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនជាមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង . . . អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តី
សៅហ្មង . . . ។

និហោត្តទុក្ខនិវត្តិកត្តិកៈ

[២១៦] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងវត្តក្កៈទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ . . . អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានវត្តក្កៈមានគ្រឹមតែវិចារៈ . . .
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានវត្តក្កៈទាំងមិន
មានវិចារៈ . . . ។

និហោត្តទុក្ខនិប័តិកត្តិកៈ

[២១៧] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកប
ដោយបីតិ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកប
ដោយសុខ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកប
ដោយឧបេក្ខា . . . ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

និហោត្តទុក្ខនិទ្ទេស្សនតិកំ

[២១៨] ន ហេតុំ ន និស្សនេន បហាតត្ថំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ន ហេតុំ ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ន ហេតុំ ន នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ-
 បហាតត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និហោត្តទុក្ខនិទ្ទេស្សនេន បហាតត្ថំ ហោត្តកតិកំ

[២១៩] ន ហេតុំ ន និស្សនេន បហាតត្ថំ ហេតុ-
 កំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ហេតុំ ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ហេតុំ ន នេវ និស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និហោត្តទុក្ខនិរាបយគាមិកិកំ

[២២០] ន ហេតុំ ន អាចយគាមី ធម្មំ បដិច្ច . . .
 ន ហេតុំ ន អបចយគាមី ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ហេតុំ
 ន នេវ ចយគាមី នាបចយគាមី ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

អភិធម្មប៊ីដក បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

និហោតិទុក្ខនិទ្ទស្សនត្ថិកៈ

[២១៨] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដែលមិនមែន ត្រូវលះដោយទស្សនៈ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដែល មិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ នឹងមិនមែនត្រូវលះដោយ ការវិនា . . . ។

និហោតិទុក្ខនិទ្ទស្សនេនិបហាតព្វហោតិកត្ថិកៈ

[២១៩] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដែលមានហេតុ មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដែលមានហេតុមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដែលមានហេតុមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ នឹងមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា . . . ។

និហោតិទុក្ខនិវាបយគាមិកត្ថិកៈ

[២២០] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនដល់នូវ ការសន្យុកពូនឡើង . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិន មែនជាមិនដល់នូវការសន្យុកពូនឡើង . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន មែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនដល់នូវការសន្យុកពូនឡើងនឹងមិនមែន ជាមិនដល់នូវការសន្យុកពូនឡើង . . . ។

បច្ចុន័យទុកត្រីកប្បដ្ឋានំ

នហោត្តទុកនសេក្ខតិកំ

[២២០] នហោត្តំ នសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច ...
នហោត្តំ នអសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច ... នហោត្តំ ននេវ-
សេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

នហោត្តទុកនបរិតិកំ

[២២២] នហោត្តំ នបរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ...
នហោត្តំ នមហាគ្គតំ ធម្មំ បដិច្ច ... នហោត្តំ ន-
អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

នហោត្តទុកនបរិត្តារមណតិកំ

[២២៣] នហោត្តំ នបរិត្តារមណំ ធម្មំ បដិច្ច
... នហោត្តំ នមហាគ្គតារមណំ ធម្មំ បដិច្ច ...
នហោត្តំ នអប្បមាណារមណំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

នហោត្តទុកនហ័នតិកំ

[២២៤] នហោត្តំ នហ័នំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន-
ហោត្តំ នមជ្ឈិមំ ធម្មំ បដិច្ច ... នហោត្តំ នបណ័តំ
ធម្មំ បដិច្ច ... ។

បច្ចុន័យទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

និហោតិទុកនិសេក្ខតិកៈ

[២២១] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសេក្ខៈ
... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសេក្ខៈ ...
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជានេវសេក្ខានសេក្ខៈ ... ។

និហោតិទុកនិបរិវត្តិកៈ

[២២២] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសភាព
តូចឆ្មារ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនដល់នូវ
សភាពធំ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមាន
ប្រមាណមិនបាន ... ។

និហោតិទុកនិបរិវារម្មណតិកៈ

[២២៣] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានអា-
រម្មណ៍តូចឆ្មារ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមាន
អារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ... ។

និហោតិទុកនិហិន្ទិកៈ

[២២៤] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនថែក
ទាប ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកណ្តាល
... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនខ្ពស់ ... ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

និហោតទុក្ខនិមិត្តភិក្ខុ

(២២៥) និហោតុំ និមិត្តតនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច ...
និហោតុំ និសមិត្តតនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . និហោតុំ
និអនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និហោតទុក្ខនិមិត្តារម្មណភិក្ខុ

(២២៦) និហោតុំ និមិត្តារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ...
និហោតុំ និមិត្តហោតុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . និហោតុំ
និមិត្តាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និហោតទុក្ខនិឧប្បានភិក្ខុ

(២២៧) និហោតុំ និអនុប្បន្នំ ធម្មំ បដិច្ច ...
និហោតុំ និឧប្បានី ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និហោតទុក្ខនិអតីតភិក្ខុ

(២២៨) និហោតុំ និអតីតំ ធម្មំ បដិច្ច ...
និហោតុំ និអនាគតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុដ្ឋយប្បដ្ឋាន

និហោតទុក្ខនិមិត្តភិក្ខុៈ
១ ១ ៥ ១ ១

[២២៥] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានស-
ភាពខុសនឹងទៀង ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែន
មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិន
មែនជាអនិយតៈ ... ។

និហោតទុក្ខនិមិត្តារម្មណភិក្ខុៈ
១ ១ ៧ ១ ១

[២២៦] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានមគ្គ
ជាអារម្មណ៍ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានមគ្គ
ជាហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានមគ្គ
ជាអធិបតិ ... ។

និហោតទុក្ខនិឡប្បន្តភិក្ខុៈ
១ ១ ៤ ១ ១

[២២៧] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិន
បានកើតឡើងហើយ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិន
មែនប្រុងកើតឡើង ... ។

និហោតទុក្ខនិអតីតភិក្ខុៈ
១ ១ ១ ១ ១

[២២៨] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអតីត
... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអនាគត ... ។

បច្ចុន័យទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

និហោត្តទុកនិអតីតារម្មណតិកំ

[២២៧] និហោតុំ និអតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
... និហោតុំ និអនាគតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ...
និហោតុំ និបច្ចុប្បន្នារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និហោត្តទុកនិអជ្ឈតតិកំ

[២៣០] និហោតុំ និអជ្ឈតុំ ធម្មំ បដិច្ច ...
និហោតុំ និពហិទ្ធា ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និហោត្តទុកនិអជ្ឈិតារម្មណតិកំ

[២៣១] និហោតុំ និអជ្ឈិតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
... និហោតុំ និពហិទ្ធារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និហោត្តទុកនិសនិទិស្សនតិកំ

[២៣២] និហោតុំ និសនិទិស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ
បដិច្ច និហោតុំ និសនិទិស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហោតុប្បច្ចយា និហោតុំ និសនិទិស្សន-
សប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច និហោតុំ និសនិទិស្សន-
និសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហោតុប្បច្ចយា

បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

និហោត្តទុកនិរតិវិញ្ញាណតិក្កិកៈ

[២២៧] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានការម្មណ៍ជាអតីត ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានការម្មណ៍ជាអនាគត ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានការម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន ... ។

និហោត្តទុកនិរតិវិញ្ញាណតិក្កិកៈ

[២២៨] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាខាងក្នុង ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាខាងក្រៅ ... ។

និហោត្តទុកនិរតិវិញ្ញាណតិក្កិកៈ

[២២៩] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានការម្មណ៍ជាខាងក្នុង ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានការម្មណ៍ជាខាងក្រៅ ... ។

និហោត្តទុកនិរតិវិញ្ញាណតិក្កិកៈ

[២៣០] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុទ្ទេយប្បដ្ឋានំ

ន ហេតុំ ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 ហេតុ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ច ន នហេតុ
 ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា ។

(២៣៣) ន នហេតុំ ន សនិទស្សនសប្បដិយំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន នហេតុ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ន នហេតុំ ន សនិ-
 ទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន សនិ-
 ទស្សនសប្បដិយោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា
 ន នហេតុំ ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន ហេតុ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ច ន នហេតុ
 ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុនីយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការ
ប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិន
មែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(២៣៣) ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយ
ការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
មិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែន
ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជា
មិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយ
ការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋយ ។

បច្ចុប្បន្នយុទ្ធភ័យប្បដ្ឋាន

[២៣៤] ន ហេតុ ន សនិទស្សនសប្បដិយត្តា
 ន នហេតុ ន សនិទស្សនសប្បដិយត្តា ធម្មំ បដិច្ច
 ន ហេតុ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ន ហេតុ ន សនិទស្សនសប្បដិយត្តា
 ន នហេតុ ន សនិទស្សនសប្បដិយត្តា ធម្មំ បដិច្ច
 ន នហេតុ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ន ហេតុ ន សនិទស្សនសប្បដិយត្តា
 ន នហេតុ ន សនិទស្សនសប្បដិយត្តា ធម្មំ បដិច្ច
 ន ហេតុ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ច ន នហេតុ
 ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ។

[២៣៥] ហេតុយា នវ អវិគតេ នវ សត្វត្ត នវ ។

[២៣៦] ន ហេតុ ន អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ ប-
 ដិច្ច ន ហេតុ ន អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ

បច្ច័យទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[២៣៤] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិន
មែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជា
មិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការ
ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ
ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែន
ជាមិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការ
ប៉ះពាល់ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ។

[២៣៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិភតប្បដ្ឋ័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ។

[២៣៦] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិន
មែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បដ្ឋយា ន ហេតុំ ន អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន នហេតុ ន អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ហេតុំ ន អនិទស្សនសប្ប-
 ដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន អនិទស្សនសប្បដិយោ
 ច ន នហេតុ ន អនិទស្សនសប្បដិយោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២៣៧) ន នហេតុំ ន អនិទស្សនសប្បដិយំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន នហេតុ ន អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន នហេតុំ ន អនិទស្សន-
 សប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន អនិទស្សនសប្ប-
 ដិយោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន នហេតុំ
 ន អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន អ-
 និទស្សនសប្បដិយោ ច ន នហេតុ ន អនិទស្សន-
 សប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

អភិធម្មបិណ្ឌក បច្ចុន័យប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានការ
 ឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
 តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិន
 មានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

(២៣៧) ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានការ
 ឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែន
 ហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមាន
 ការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិន
 មែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមាន
 ការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិន
 មែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការ
 ប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

បច្ច័យទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

[២៣៨] ន ហេតុំ ន អនិទស្សនសប្បដិយេត្តា
 ន នហេតុំ ន អនិទស្សនសប្បដិយេត្តា ធម្មំ បដិច្ច
 ន ហេតុ ន អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ន ហេតុំ ន អនិទស្សនសប្បដិយេត្តា ន
 ន ហេតុំ ន អនិទស្សនសប្បដិយេត្តា ធម្មំ បដិច្ច ន ន
 ហេតុ ន អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ
 តុប្បច្ចយា ន ហេតុំ ន អនិទស្សនសប្បដិយេត្តា ន ន
 ហេតុំ ន អនិទស្សនសប្បដិយេត្តា ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ
 ន អនិទស្សនសប្បដិយោ ច ន នហេតុ ន អនិទស្ស
 នសប្បដិយោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[២៣៩] ហេតុយា នវ អវិកតេ នវ ។

សហជាតវាវេបិ សម្បយុត្តវាវេបិ

សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

បច្ចុដ្ឋយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

(២៣៨) ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិន
មែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាមិន
មែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ
មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការ
ប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែ
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់
ក្តី មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមាន
ការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិន
មែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(២៣៩) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងសម្បយុត្តវារៈក្តី
មានសេចក្តីពិស្តារ គ្រប់ៗបច្ច័យទាំងអស់ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

[២២០] ន នហេតុ ន អនិទស្សនសប្បដិយោ
 ធម្មា ន នហេតុស្ស ន អនិទស្សនសប្បដិយស្ស
 ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ន នហេតុ ន អនិ-
 ទស្សនសប្បដិយោ ធម្មា ន ហេតុស្ស ន អនិទស្ស-
 នសប្បដិយស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
 ន នហេតុ ន អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មា ន ហេ-
 តុស្ស ន អនិទស្សនសប្បដិយស្ស ច ន នហេតុស្ស
 ន អនិទស្សនសប្បដិយស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋ-
 យេន បច្ចយោ ។

[២២១] ន ហេតុ ន អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មា
 ន ហេតុស្ស ន អនិទស្សនសប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អា-
 រម្មណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[២២២] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ អភិ-
 តេតេ នវ ។

បញ្ហាភវំ ឃំ វិត្តាវេតតំ ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុដ្ឋយប្បវដ្តាន

[២៤០] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមាន
 ការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជា
 មិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់
 ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមាន
 ការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជា
 ហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានការ
 ឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជា
 មិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់
 ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៤១] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
 តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិន
 មែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដោយការម្មណ៍-
 ប្បច្ច័យ ។

[២៤២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណ៍ប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

បណ្ឌិត គប្បីញ៉ាំងបញ្ញាវារៈ ឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ចដ៏យទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[២៤៣] ន ហេតុំ ន អនិទស្សនសប្បដ៏យំ ធម្មំ
បដ៏ច្ច ន ហេតុ ន អនិទស្សនសប្បដ៏យោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[២៤៤] ហេតុយា ឯកំ សព្វត្ត វិត្តារោ ។

និសហោតិកិទិកនិកសិលតិកិ

[២៤៥] ន សហេតុកំ ន កុសលំ ធម្មំ បដ៏ច្ច
ន បហេតុកោ ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា វិចិកិញ្ញាសហាគតំ ឧទ្ធច្ចសហាគតំ មោហំ
បដ៏ច្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ឯកំ មហាក្កតំ បដ៏ច្ច
តយោ មហាក្កតា ។ ន សហេតុកំ ន កុសលំ
ធម្មំ បដ៏ច្ច ន អហេតុកោ ន កុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វិចិកិញ្ញាសហាគតំ ឧទ្ធច្ច-
សហាគតំ មោហំ បដ៏ច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធ
បដ៏សន្និទ្ធកុលោ វត្តំ បដ៏ច្ច សហេតុកោ ខន្ធ ។

បច្ចុន័យទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[២៤៣] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
និងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែន
ជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[២៤៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ សេចក្តីពិស្តារ មាន
គ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

និសហោត្តិក ទុក និកុសលតិកៈ

[២៤៥] ធម៌ មិនមែនជាសហោតុកៈ (មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ
ជាមួយនឹងហេតុ) មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
សហោតុកៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ
គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យ នូវមោហាៈ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខា
ប្រកបដោយឧទ្ធច្នៈ មហាក្ខត ៣ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ១ ។

ធម៌ មិនមែនជាអហោតុកៈ (មិនមែនជាមិនមានហេតុ) មិនមែនជា
កុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសហោតុកៈ មិនមែនជា
កុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ពួកសម្បយុត្តិកក្ខន្ធ
អាស្រ័យ នូវមោហាៈ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខា ប្រកបដោយឧទ្ធច្នៈ
ពួកសហោតុកក្ខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ន សហេតុកំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន សហេតុកោ
 ន កុសលោ ប ន អហេតុកោ ន កុសលោ ប ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។ ន អហេតុកំ ន-
 កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន អហេតុកោ ន កុសលោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។ ន សហេ-
 តុកំ ន កុសលញ្ច ន អហេតុកំ ន កុសលញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច ន សហេតុកោ ន កុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។

[២៤៦] ហេតុយា នវំ ។

[២៤៧] ន សហេតុកំ ន អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន សហេតុកោ ន អកុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា ភីណិ ។ ន អហេតុកំ ន អកុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន អហេតុកោ ន អកុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។ ន សហេតុកំ ន អកុសលញ្ច
 ន អហេតុកំ ន អកុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន សហេតុ-
 កោ ន អកុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ភីណិ ។

[២៤៨] ហេតុយា នវំ ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុន័យប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអហេតុកៈ
 មិនមែនជាកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសហេតុកៈ មិន
 មែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។
 ធម៌ មិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាកុសល
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាកុសលផង មិន
 មែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[២២៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[២២៧] ធម៌ មិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាអកុសល
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាអកុសល ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជា
 អហេតុកៈ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអហេ-
 តុកៈ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាអកុសលផង មិនមែនជា
 អហេតុកៈ មិនមែនជាអកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៣ ។

[២២៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

បច្ចុប្បន្នកិច្ចប្បដ្ឋាន

[២៤៧] ន សហេតុកំ ន អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន អហេតុកោ ន អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ឯកំ ។ ន អហេតុកំ ន អព្យាកតំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន អហេតុកោ ន អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ឯកំ ។ ន សហេតុកំ ន អព្យាក-
 តញ្ច ន អហេតុកំ ន អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 ន អហេតុកោ ន អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
 តុប្បដ្ឋយា ឯកំ ។

[២៤០] ហេតុយា តីណិ ។

នហេតុសម្បយុត្តនុកំ

នហេតុនសហេតុកកុកសទិសំ ។

នហេតុសហេតុកិទុកនកុសលតិកំ

[២៤១] ន ហេតុញ្ចេ ន អហេតុកញ្ចេ ន កុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុញ្ចេ ន អហេតុកោច ន កុសលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ហេតុញ្ចេ ន អហេតុ-
 កញ្ចេ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន អហេតុកោចេ ន-
 ន ហេតុ ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា

បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[២៤៧] ធម៌ មិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋួយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋួយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈផង មិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋួយ មានវារៈ ១ ។

[២៥០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋួយ មានវារៈ ៣ ។

នហេតុសម្បយុត្តិទុកៈ ប្រហែលគ្នានឹងនហេតុនសហេតុកទុកៈដែរ ។

នហោតុសហោតុកិទុក្ខនកុសលតិកៈ

[២៥១] ធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ (មិនមានហេតុ) មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋួយ ធម៌ មិនមែនជាអហេតុកៈទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋួយ

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

ន ហេតុញ្ចោ ន អហេតុកញ្ច ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន ហេតុចេវ ន អហេតុកោច ន កុសលោ ច ន អ-
 ហេតុកោចេវ ន នចហេតុ ន កុសលោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។ ន អហេតុកញ្ចោ-
 ន នចហេតុំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន អហេតុកោ-
 ចេវ ន នចហេតុ ន កុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា ភីណិ ។ ន ហេតុញ្ចោ ន អហេតុកញ្ច
 ន កុសលញ្ច ន អហេតុកញ្ចោ ន នចហេតុំ ន កុស-
 លញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុចេវ ន អហេតុកោច ន-
 កុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។

[២៥២] ហេតុយា នវ ។

[២៥៣] ន ហេតុញ្ចោ ន អហេតុកញ្ច ន អកុ-
 សលំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុចេវ ន អហេតុកោច ន អ-
 កុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[២៥៤] ហេតុយា នវ ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុន័យប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាកុសលក្តី
 មិនមែនជាអហេតុកៈទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសលក្តី
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែន
 ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌
 មិនមែនជាអហេតុកៈទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសល
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអហេតុកៈទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ
 មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ។
 ធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាកុសល អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជា
 កុសលផង មិនមែនជាអហេតុកៈទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែន
 ជាកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៥២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៧ ។

[២៥៣] ធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ មិន
 មែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាអ-
 ហេតុកៈ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ។

[២៥៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៧ ។

បដិវេទនាបញ្ញត្តិ

[២៥៥] ន ហេតុញ្ចេន អហេតុកត្តា ន អព្យា-
កតំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុចេវ ន អហេតុកោច ន-
អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[២៥៦] ហេតុយា នវ ។

នហេតុចេវនហេតុវិប្បយុត្តទុកំ

នហេតុចេវនហេតុសម្បយុត្តទុកសទិសំ ។

នហេតុនិសហេតុកិ ទុកនិកុសលតិកំ

[២៥៧] ន ហេតុំ ន សហេតុកំ ន កុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច ន ហេតុំ ន សហេតុកោ ន កុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នវ ។ ន ហេតុំ ន សហេតុកំ
ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុំ ន សហេតុកោ
ន កុសលោ ... នវ^(១) ។ ន ហេតុំ ន អហេតុកំ
ន អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុំ ន អហេតុកោ ន-
អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯក-
មេវ^(២) ។ ឯតេន ឧបាយេន កុសលាកុសលទុកំ
កុសលតិកមេវ ឯត្ត វជ្ជតិ ។

១ ម. នវ បញ្ញា ។ ២ ម. ឯកបញ្ញាមេវ ។

បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[២៥៥] ធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[២៥៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

នហេតុចេវនហេតុវិប្បយុត្តទុកៈ

ប្រហែលគ្នានឹងនហេតុចេវនហេតុសម្បយុត្តទុកៈដែរ ។

និហោត្តនិសហោត្តកិទុក្ខនិកុសលតិកិៈ

[២៥៧] ធម៌ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាអកុសល ... មានវារៈ ៧ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ។ ដោយឧបាយនេះ កុសលាកុសលទុកៈ គឺ ជាកុសលត្តិកៈហ្នឹងឯង ទើបគួរ ក្នុងសេចក្តីនេះ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ឆន្តិយប្បដ្ឋានំ

បូឡេន្តវទុក្ខនិកុសលត្រីកំ

(២៥៨) ន អប្បដ្ឋយំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ។ ន អសង្កតំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
 ន សនិទស្សនំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន-
 សប្បដិយំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អប្បដិយំ
 ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន រូបី ន កុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អរូបី ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ។ ន លោកិយំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 ន លោកុត្តរំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន កេ-
 និវត្តោយ្យំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន កេន-
 ចិនវត្តោយ្យំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នោអាសវិគោប្បកទុក្ខនិកុសលត្រីកំ

(២៥៩) នោ អាសវំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ន នោអាសវំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

អភិធម្មបិណ្ឌក បច្ចុនីយច្បវដ្ឋាន

បូទុវន្តវទុក្ខនកុសលតិក្កៈ

[២៥៨] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអប្បច្ចយៈ មិនមែនជា
 កុសល ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអសន្តិកៈ មិនមែនជា
 កុសល ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
 មិនមែនជាកុសល ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការ
 ប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិន
 មានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនមានរូប មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
 មិនមានរូប មិនមែនជាកុសល ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ជាលោភិយ មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ជាលោកុត្តរៈ មិនមែនជាកុសល ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិន
 មែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ មិន
 មែនជាកុសល ... ។

សោអាសវិគោប្បកុទុក្ខនកុសលតិក្កៈ

[២៥៩] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនអាសវៈ មិនមែនជាកុសល ...
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ មិនមែនជាកុសល ... ។

បច្ចនីយទុកតិកប្បដ្ឋានំ

ន សាសវំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អនា-
សវំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន អាសវ-
សម្បយុត្តំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អា-
សវវិប្បយុត្តំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
ន អាសវញ្ជោ ន អនាសវញ្ច ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . ន អនាសវញ្ជោ ន លោធនអាសវំ ន កុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ។ ន អាសវញ្ជោ ន អាសវវិប្បយុត្តញ្ច
ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អាសវវិប្បយុត្តញ្ជោ-
ន លោធនអាសវំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
ន អាសវវិប្បយុត្តំ ន សាសវំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . ន អាសវវិប្បយុត្តំ ន អនាសវំ ន កុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ។

ឆគោបកទុក្ខនិកុសលតិកំ

(២២០) នោ សញ្ញោជនំ ន កុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ន នោសញ្ញោជនំ ន កុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ។ នោ តន្តំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . .

បច្ចុដ្ឋយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ មិនមែនជា
 កុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិនមែន
 ជាកុសល ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ
 មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ
 មិនមែនជាកុសល ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ
 ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ មិន
 មែនជាកុសល ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈទាំងមិន
 មែនប្រាសចាកអាសវៈ មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិនមែនជាកុ-
 សល ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈនិងមិន
 មែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ មិនមែន
 ជាកុសល ... ។

ឆៃគោប្បកិទ្ធិកុសលត្តិកៈ

(២៦០) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ មិនមែនជា
 កុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈ មិនមែន
 ជាកុសល ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ (ធម៌ ដោតក្រង
 សត្វទុកក្នុងវដ្តៈ ដោយអំណាចបូតិនិងបដិសន្ធិ) មិនមែនជាកុសល ...

អភិធម្មបិដក បច្ចុនីយប្បដ្ឋាន

មិនមែនជាធម្មៈ . . . មិនមែនជាយោគៈ . . . មិនមែនជានិវរណៈ
. . . មិនមែនជាបរាមាសៈ . . . ។

មហានិទ្ទកនិក្ខេបលតិកៈ

[២៦១] មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ . . . មិនមែន
ជាមិនមានអារម្មណ៍ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាចិត្ត
មិនមែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនចិត្ត
មិនមែនជាកុសល . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាចេតសិក
មិនមែនជាកុសល . . . ។ សេចក្តីបំប្រាញ ។ អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត មិនមែនជាកុសល . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនលាយទ្បំដោយចិត្ត មិនមែនជាកុសល . . . ។ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាចិត្តសមុជ្ជាន មិនមែនជាកុសល . . . ។ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត មិនមែនជាកុសល . . . ។ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត មិនមែនជាកុសល . . . ។
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនលាយទ្បំនិងតាំងឡើងអំពីចិត្ត មិនមែនជា
កុសល . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនលាយទ្បំតាំងឡើងនិង
កើតជាមួយនឹងចិត្ត មិនមែនជាកុសល . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនលាយទ្បំតាំងឡើងនិងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត មិនមែនជាកុសល . . . ។
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាខាងក្នុង មិនមែនជាកុសល . . . ។
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាខាងក្រៅ មិនមែនជាកុសល . . . ។

បច្ចនីយទុកតិកប្បដ្ឋានំ

ន ឧទានា ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ឧ-
ទានិដ្ឋំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នោឧបាទានគោបកទុកនកុសលតិកំ

[២៦២] នោ ឧទានានំ ន កុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ។

នោកិលេសគោបកទុកនកុសលតិកំ

[២៦៣] នោ កិលេសំ ន កុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ន នោកិលេសំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . ។ ន សង្កិលេសិកំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . ន អសង្កិលេសិកំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . ។ ន សង្កិលីដ្ឋំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
ន អសង្កិលីដ្ឋំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
ន កិលេសសម្បយុត្តំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . ន កិលេសវិប្បយុត្តំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . ។ ន កិលេសញ្ចោ ន អសង្កិលេសិកញ្ចោ ន កុ-
សលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អសង្កិលេសិកញ្ចោ ន
នោចកិលេសំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បច្ច័ន្តិយទុក្ខត្រិកប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាឧបាទាន មិនមែនជាកុសល . . . ។

អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយភិលេស (មានតណ្ហាជាដើម)

កាន់យក មិនមែនជាកុសល . . . ។

នោឧបាទានគោប្បកុទុក្ខនកុសលត្រិកៈ

[២៦២] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាឧបាទាន មិនមែនជាកុសល . . . ។

នោភិលេសគោប្បកុទុក្ខនកុសលត្រិកៈ

[២៦៣] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាភិលេស មិនមែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនភិលេស មិនមែនជាកុសល . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាកុសល . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនសៅហ្មង មិនមែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនសៅហ្មង មិនមែនជាកុសល . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយភិលេស មិនមែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រាសហាកភិលេស មិនមែនជាកុសល . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាភិលេសទាំងមិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទាំងមិនមែនជាមិនមែនភិលេស មិនមែនជាកុសល . . . ។

អរិយធម៌បំណែក បច្ចនីយប្បវត្តន៍

ន ក្រិលេសតោ វ ន អសង្កិលីដ្ឋតោ វ ន កុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ន អសង្កិលីដ្ឋតោ វ ន លោមក្រិលេសំ វ ន-
 កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ក្រិលេសតោ វ ន-
 ក្រិលេសវិប្បយុត្តោ វ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 ន ក្រិលេសវិប្បយុត្តោ វ ន លោមក្រិលេសំ វ ន កុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ក្រិលេសវិប្បយុត្តំ វ ន សង្កិ-
 លេសិកំ វ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ក្រិ-
 លេសវិប្បយុត្តំ វ ន អសង្កិលេសិកំ វ ន កុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ។

បិដ្ឋិទុក្ខនកុសលត្រីកំ

[២២២] ន ទស្សនេន បហាតត្ថំ វ ន កុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ន ទ ទស្សនេន បហាតត្ថំ វ ន កុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ។ ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ វ ន កុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ វ ន កុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ទស្សនេន បហាតត្ថំ ហេតុកំ
 វ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ទ ទស្សនេន បហាតត្ថុ-
 ហេតុកំ វ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ភាវ-
 នាយ បហាតត្ថុហេតុកំ វ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . .

អភិធម្មបំណិក បច្ចុនីយប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកិលេសទាំងមិនមែនជាមិនសៅហ្មង មិន
 មែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនសៅហ្មងទាំងមិន
 មែនជាមិនមែនកិលេស មិនមែនជាកុសល . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាកិលេសទាំងមិនមែនប្រាសចាកកិលេស មិនមែនជាកុសល
 . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រាសចាកកិលេសទាំងមិនមែនជាមិន
 មែនកិលេស មិនមែនជាកុសល . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនប្រាសចាកកិលេសនិងមិនមែនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជា
 កុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រាសចាកកិលេសនិងមិន
 មែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាកុសល . . . ។

បិដ្ឋិទុក្ខកុសលតិក្កៈ

(២៦៤) អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 មិនមែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវ
 លះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាកុសល . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល
 មិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា មិនមែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌
 ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា មិនមែនជាកុសល . . . ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិន
 មែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលមិនមែនជាមិន
 មែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាកុសល . . . ។ អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា មិនមែនជាកុសល . . .

បច្ចុប្បន្នយុគក្តីកប្បជ្ឈានំ

ន ន ភាវនាយ ប ហានត្វហេតុកំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ។ ន សវ័តក្តី ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 ន អវ័តក្តី ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន សវ័ចារំ
 ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អវ័ចារំ ន កុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន សប្បវ័តកំ ន កុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ន អប្បវ័តកំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
 ន ប័តិសហានតំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន នប័តិ-
 សហានតំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន សុខ-
 សហានតំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន នសុខស-
 ហានតំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ឧបេក្ខា-
 សហានតំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន នឧបេក្ខា-
 សហានតំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន កោមាវចរំ
 ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន នកោមាវចរំ ន កុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន រូចាវចរំ ន កុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ន នរូចាវចរំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ។ ន អរូចាវចរំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . .

បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយការ-
 នា មិនមែនជាកុសល ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
 វិតក្កៈ មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអវិតក្កៈ
 មិនមែនជាកុសល ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
 នឹងវិចារៈ មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអវិចារៈ
 មិនមែនជាកុសល ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយបីតិ
 មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានបីតិ មិន
 មែនជាកុសល ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយបីតិ មិន
 មែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយបីតិ
 មិនមែនជាកុសល ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខ
 មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនប្រកប
 ដោយសុខ មិនមែនជាកុសល ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកប
 ដោយឧបេក្ខា មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
 មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា មិនមែនជាកុសល ... ។ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាកាមាវចរៈ មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនកាមាវចរៈ មិនមែនជាកុសល ... ។ អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាភូបាវចរៈ មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនភូបាវចរៈ មិនមែនជាកុសល ... ។ អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអភូបាវចរៈ មិនមែនជាកុសល ...

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុទ្ទយប្បដ្ឋានំ

ន នអរូចាវចរំ ន ក្យសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន បរិ-
 យាបដ្ឋំ ន ក្យសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អបរិយាបដ្ឋំ
 ន ក្យសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន និយ្យានិកំ ន-
 ក្យសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អនិយ្យានិកំ ន ក្យសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន និយតំ ន ក្យសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ន អនិយតំ ន ក្យសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
 ន សឧត្តរំ ន ក្យសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អនុត្តរំ
 ន ក្យសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

(២៦៥) ន សរណំ ន ក្យសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន សរណោ ន ក្យសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា ។ ន អរណំ ន ក្យសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន អរណោ ន ក្យសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ន អរណំ ន ក្យសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន សរណោ ន ក្យសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ

អភិធម្មបិដក បច្ចនិយប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនអរូបាវចរៈ មិនមែនជាកុសល
 . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាបរិយាបន្នៈ (ធម៌ ដែល
 រាប់បញ្ចូលក្នុងតេក្ខមិកវដ្តៈ) មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាអបរិយាបន្នៈ មិនមែនជាកុសល . . . ។ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាអនិយ្យានិកៈ មិនមែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាអនិយ្យានិកៈ មិនមែនជាកុសល . . . ។ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនទៀង មិនមែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនជាមិនទៀង មិនមែនជាកុសល . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនប្រកបដោយឧត្តរៈ (ការរើឡើងនូវខ្លួន) មិនមែនជាកុសល . . .
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអនុត្តរៈ មិនមែនជាកុសល . . . ។

[២៦៥] ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ (ប្រកបដោយភិលេសជា
 សត្រូវ) មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ
 មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិន
 មែនជាអរណៈ (មិនមានភិលេសជាសត្រូវ) មិនមែនជាកុសល អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាកុសល អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង

បច្ចុប្បន្នប្បវត្តន៍

ហេតុប្បដ្ឋយា ន អរណំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន ស-
 រណោ ន កុសលោ ច ន អរណោ ន កុសលោ ច
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន សរណំ ន កុ-
 សលញ្ច ន អរណំ ន កុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន សរ-
 ណោ ន កុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២២៦] ហេតុយា បញ្ច អវិគតេ បញ្ច ។

[២២៧] ន សរណំ ន អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន សរណោ ន អកុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ។

[២២៨] ហេតុយា ឯកំ សព្វត្ថ ឯកំ ។

[២២៩] ន សរណំ ន អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន សរណោ ន អព្យាកតោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋ-
 យា ន អរណំ ន អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ន អរណោ
 ន អព្យាកតោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

បច្ចុន័យទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាកុសលក្តី មិន
មែនជាអរណៈ មិនមែនជាកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
អរណៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌
មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
សរណៈ មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាកុសល
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(២៦៦) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ។

(២៦៧) ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអកុសល អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(២៦៨) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធ
តែមានវារៈ ១ ។

(២៦៩) ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាអព្យា-
កតៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ឆនីយប្បវត្តនំ

[២៧០] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ទ្វេ អវិភតេ ទ្វេ ។
សហជាតវារេបំ បញ្ញាវារេបំ សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

នសរណទុក្ខវេទនាតិកំ

[២៧១] នសរណំ នសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ
ធម្មំ បដិច្ច . . . នសរណំ នទុក្ខាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នសរណំ នអនុក្ខមសុខាយ-
វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នសរណទុក្ខនវិបាកតិកំ

[២៧២] នសរណំ នវិបាកំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
នសរណំ នវិបាកធម្មធម្មំ បដិច្ច . . . នសរណំ
ននេវវិបាកនវិបាកធម្មធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នសរណទុក្ខនឧបាទិណ្ណទានិយតិកំ

[២៧៣] នសរណំ នឧបាទិណ្ណទានិយំ ធម្មំ ប-
ដិច្ច . . . នសរណំ នអនុបាទិណ្ណទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច . . .

អភិធម្មបិដក បច្ចុនីយប្បដ្ឋាន

(២៧០) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី
មានសេចក្តីពិស្តារ គ្រប់ៗបច្ច័យទាំងអស់ ។

និស្សវណ្ណទុក្ខនិវេទនាតិកៈ

(២៧១) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកប
ដោយសុខវេទនា ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិន
មែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ
មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ... ។

និស្សវណ្ណទុក្ខនិវិបាកតិកៈ

(២៧២) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជា
សរណៈ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិន
មែនជាសរណៈ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនវិបាកនិង
មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាសរណៈ ... ។

និស្សវណ្ណទុក្ខនិឌ្ឍាទិណ្ឌុរិយតិកៈ

(២៧៣) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនដែល
កម្មប្រកបដោយកិលេស (មានតណ្ហា ជាដើម) កាន់យកទាំងជាប្រយោជន៍
ដល់ឧបាទាន ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនដែល
កម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ...

បច្ចុប្បន្នកថាប្បដ្ឋានំ

ន សរណំ ន អនុចារិនិ ន អនុចារិនិយំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

។ បេ ។

និសរណទុក្ខនិសនិទស្សនតិកំ

[២៧៤] ន សរណំ ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន សរណោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន សរណំ ន សនិទស្សនសប្ប-
 ដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អរណោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន សរណំ ន សនិទស្ស-
 នសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន សរណោ ន សនិទស្សន-
 សប្បដិយោ ច ន អរណោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ
 ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ន អរណំ ន-
 សនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អរណោ ន ស-
 និទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា

បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយ
ភិលេសមិនកាន់យកទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន . . . ។

។ បេ ។

និសរណទុក និសនិទស្សនតិក្កៈ

(២៧៤) ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការ
ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាស-
រណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនប្រកប
ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែន
ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាអរណៈ
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិន
មែនជាអរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះ-
ពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការ
ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

អភិធម្មបំណិកេ បច្ចុន័យប្បដ្ឋានំ

ន អរណំ ន សនិទនស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន ស-
 រណោ ន សនិទនស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ន អរណំ ន សនិទនស្សនសប្បដិយំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន សរណោ ន សនិទនស្សនសប្បដិយោ
 ច ន អរណោ ន សនិទនស្សនសប្បដិយោ ច ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន សរណំ ន សនិទនស្ស-
 នសប្បដិយត្ថុ ន អរណំ ន សនិទនស្សនសប្បដិយត្ថុ
 ធម្មំ បដិច្ច ន សរណោ ន សនិទនស្សនសប្បដិយោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណំ ។

(២៧៥) ហេតុយា នវ ។

(២៧៦) ន សរណំ ន អនិទនស្សនសប្បដិយំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន សរណោ ន អនិទនស្សនសប្បដិ-
 យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន អរ-
 ណំ ន អនិទនស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អរ-
 ណោ ន អនិទនស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ

អភិធម្មបិដក បច្ចុទ្ទយប្បវត្តន

ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
 និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនប្រកបដោយ
 ការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ជាអរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិន
 មែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
 និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៣ ។

[២៧៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[២៧៦] ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
 តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ
 មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាមិនមានការ
 ឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអរណៈ
 មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង

បច្ចុន័យទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បដ្ឋយា ន អរណំ ន អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន សរណោ ន អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អរណំ ន អនិទស្សន-
 សប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន សរណោ ន អនិទស្សន-
 សប្បដិយោ ច ន អរណោ ន អនិទស្សនសប្បដិយោ
 ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន សរណំ
 ន សនិទស្សនសប្បដិយញ្ច ន អរណំ ន អនិទស្សន-
 សប្បដិយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន សរណោ ន អនិទស្ស-
 នសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៧៧] ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ ទ្វេ អវិ-

គតេ បញ្ច ។

សហជាតវារេចិ បញ្ញាវារេចិ សព្វត្ថ វិត្តារេតតំ ។

បច្ច័យទុកភ្នំកប្បជ្ឈាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមានការ
 ឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរ-
 ណៈ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជា
 មិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាសរណៈ មិន
 មែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជា
 សរណៈ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
 នឹងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមាន
 ការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ ។

{ ២៧៧ } ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងការម្នួលប្បច្ច័យ

មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី
 បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ គ្រប់ៗ បច្ច័យផងចុះ ។

អភិធម្មប័ដិកោ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

(២៧៨) ន សរណំ ន អនិទស្សនអប្បដិយំ ធម្មំ
បដិច្ច ន សរណោ ន អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២៧៩) ហេតុយា ឯកំ សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

បច្ចុនីយទុកតិកប្បដ្ឋានំ និដ្ឋិតំ ។

អវិធម្មបំណិក បច្ចុនីយប្បដ្ឋាន

[២៧៨] ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមានការ
ឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ
មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៧៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ សេចក្តីពិស្តារ មាន
គ្រប់ៗ បច្ច័យទាំងអស់ ។

ចប់ បច្ចុនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន ។

បឋមវិញ្ញាណកម្មវិញ្ញាណ

នក្កសលវិញ្ញាណហេតុទុក្ខ

[២៨០] នក្កសលំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 ក្កសលោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
 នក្កសលំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នអក្កសលោ ន-
 ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា នក្កសលំ
 នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នអព្យាកតោ នហេតុ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា នក្កសលំ នហេតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច នក្កសលោ នហេតុ ច នអព្យាកតោ ន-
 ហេតុ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា នក្កសលំ
 នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នក្កសលោ នហេតុ ច ន-
 អក្កសលោ នហេតុ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា បញ្ច ។

[២៨១] នអក្កសលំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 នអក្កសលោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា នអក្កសលំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នក្ក-
 សលោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា

បឋមនិយតិកទុកប្បដ្ឋាន

នកុសលនិក្ខេបហេតុទុកៈ

[២៨០] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ អានុស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ អានុស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុ អានុស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជា
 អព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុក្តី អានុស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
 មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជា
 កុសល មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុក្តី
 អានុស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[២៨១] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ អានុស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ អានុស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ បច្ឆនីយប្បដ្ឋានំ

ន អកុសលំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន អព្យាកតោ
 ន ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន អកុសលំ
 ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ន ហេតុ ច
 ន អព្យាកតោ ន ហេតុ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា ន អកុសលំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុស-
 លោ ន ហេតុ ច ន អកុសលោ ន ហេតុ ច ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។

(២៨២) ន អព្យាកតំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 អព្យាកតោ ន ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ន អព្យាកតំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន-
 ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន អព្យាកតំ
 ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ន ហេតុ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន អព្យាកតំ ន ហេតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន កុសលោ ន ហេតុ ច ន អព្យាកតោ ន-
 ហេតុ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ន អព្យា-
 កតំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ន ហេតុ
 ច ន អព្យាកតោ ន ហេតុ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ

អភិធម្មបិដក បច្ចុន័យប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្គតៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ឡូវធម៌ មិន
 មែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាអព្យាក្គតៈ
 មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ ឡូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែន
 ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាកុសល
 មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ
 ឡូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៥ ។

(២៨២) ធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្គតៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
 ឡូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្គតៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ឡូវ
 ធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្គតៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ឡូវធម៌
 មិនមែនជាអព្យាក្គតៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
 ដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាអព្យាក្គតៈ
 មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ ឡូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្គតៈ មិនមែន
 ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល
 មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាអព្យាក្គតៈ មិនមែនជាហេតុក្តី អា-
 ស្រ័យ ឡូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្គតៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង

បច្ចុប្បន្នកថាប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បដ្ឋយា ន អព្យាកតំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
ន កុសលោ ន ហេតុ ច ន អកុសលោ ន ហេតុ
ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ធ ។

[២៨៣] ន កុសលំ ន ហេតុញ្ច ន អព្យាកតំ
ន ហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន ហេតុ ធម្មា
ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុសលំ ន ហេតុញ្ច ន-
អព្យាកតំ ន ហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ
ន ហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុសលំ
ន ហេតុញ្ច ន អព្យាកតំ ន ហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន-
អព្យាកតោ ន ហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋ-
យា បញ្ច ។

[២៨៤] ន អកុសលំ ន ហេតុញ្ច ន អព្យាកតំ ន-
ហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន ហេតុ ធម្មា ឧប្ប-
ជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អកុសលំ ន ហេតុញ្ច ន អព្យាក-
តំ ន ហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ន ហេតុ ធម្មា

បច្ចុដ្ឋយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុក្តី មិន
មែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
អព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៦ ។

(២៨៣) ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុផល មិនមែនជាអព្យាកតៈ
មិនមែនជាហេតុផល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិន
មែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុ-
សល មិនមែនជាហេតុផល មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុផល
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិន
មែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ
ផល មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុផល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

(២៨៤) ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុផល មិនមែនជាអព្យាកតៈ
មិនមែនជាហេតុផល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិន
មែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអកុ-
សល មិនមែនជាហេតុផល មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុផល

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អកុសលំ ន ហេតុញ្ច
ន អព្យាកតំ ន ហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អព្យាកតោ
ន ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា បញ្ច ។

[២៨៥] ន កុសលំ ន ហេតុញ្ច ន អកុសលំ

ន ហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន ហេតុ ធម្មោ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុសលំ ន ហេតុញ្ច ន-

អកុសលំ ន ហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ

ន ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុសលំ

ន ហេតុញ្ច ន អកុសលំ ន ហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច

ន កុសលោ ន ហេតុ ច ន អកុសលោ ន ហេតុ ច

ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

[២៨៦] ហេតុយា ឯក្ខនត្តិស អារម្មណេ ចតុ-

ត្ថិស អវិគតេ ឯក្ខនត្តិស សព្វត្ថ វិគ្គារោ ។

អភិធម្មបិដក បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាករៈ មិន
មែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជា
ហេតុផល មិនមែនជាអព្យាករៈ មិនមែនជាហេតុផល ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

(២៤៥) ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុផល មិនមែនជាអកុសល
មិនមែនជាហេតុផល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែន
ជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
មិនមែនជាហេតុផល មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុផល ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
ហេតុក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុផល មិនមែនជាអកុសល មិនមែន
ជាហេតុផល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

(២៤៦) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៧ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២៤ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់
បច្ច័យទាំងអស់ ។

បច្ច័ន្តិយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

[២៨៧] ន កុសលំ ន នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 កុសលោ ន នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ន កុសលំ ន នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ
 ន នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុសលំ
 ន នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន អព្យាកតោ ន នហេតុ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុសលំ ន-
 នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន នហេតុ ច
 ន អព្យាកតោ ន នហេតុ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុសលំ ន នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន កុសលោ ន នហេតុ ច ន អកុសលោ ន នហេតុ
 ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា បញ្ច ។ ន អ-
 កុសលំ ន នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ
 ន នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា បញ្ច ។
 ន អព្យាកតំ ន នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន អព្យាកតោ
 ន នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា បញ្ច ។

បច្ចុដ្ឋយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

[២៨៧] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជា
 មិនមែនហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិន
 មែនហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអព្យា-
 កតៈ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
 មិនមែនជាមិនមែនហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិន
 មែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិន
 មែនជាមិនមែនហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ជាមិនមែនហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែន
 ជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែន
 ជាមិនមែនហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ជាមិនមែនហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។
 ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជា
 មិនមែនហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជា
 មិនមែនហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចនិយប្បដ្ឋានំ

ន កុសលំ ន នហេតុញ្ច ន អព្យាកតំ ន នហេតុញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ ន អកុសលំ ន នហេតុញ្ច
 ន អព្យាកតំ ន នហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ
 ន នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។
 ន កុសលំ ន នហេតុញ្ច ន អកុសលំ ន នហេតុញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[២៨៨] ហេតុយា ចតុត្ថីស អារម្មណោ ចតុត្ថីស
 អវិគតេ ចតុត្ថីស សព្វត្ថ វិន្ទារោ ។

និកុសលតិកនិសហោតិកទុកំ

[២៨៧] ន កុសលំ ន សហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន កុសលោ ន សហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា ន កុសលំ ន សហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុ-
 សលោ ន សហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក បច្ចុដ្ឋយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុផង មិនមែនជាអព្យាកតៈ
 មិនមែនជាមិនមែនហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុផង
 មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនមែនហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិន
 មែនហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែន
 ហេតុផង មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

(២៨៨) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ២២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ សេចក្តីពិស្តារ មាន
 គ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

នក្ខុសលត្តិកនិសហោត្តិកទ្កិកៈ

(២៨៩) ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសហេតុកៈ (ប្រកប
 ដោយហេតុ) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
 សហេតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជា
 អកុសល មិនមែនជាសហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
 កុសល មិនមែនជាសហេតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

បច្ចុប្បន្និកទុកប្បដ្ឋានំ

ន កុសលំ ន សហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ
ន សហេតុកោ ច ន អកុសលោ ន សហេតុកោ
ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណំ ។ ន អកុ-
សលំ ន សហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ
ន សហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ន-
អកុសលំ ន សហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ
ន សហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ន-
អកុសលំ ន សហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ
ន សហេតុកោ ច ន អកុសលោ ន សហេតុកោ ច
ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណំ ។ ន អព្យា-
កតំ ន សហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន-
សហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណំ ។
ន កុសលំ ន សហេតុកកញ្ច ន អព្យាកតំ ន សហេ-
តុកកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន សហេតុកោ
ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណំ ។ ន កុសលំ
ន សហេតុកកញ្ច ន អកុសលំ ន សហេតុកកញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច ន កុសលោ ន សហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ
ហេតុប្បច្ចយា ភីណំ ។

បច្ច័យត្រិកទុកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសហេតុកៈផង មិនមែនជាអកុសល
មិនមែនជាសហេតុកៈផង អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
មែនជាសហេតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាសហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាសហេតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសហេតុកៈ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាសហេតុកៈ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសហេ-
តុកៈផង មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាសហេតុកៈផង អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាសហេតុកៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
មែនជាសហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែន
ជាសហេតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសហេតុកៈផង មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិន
មែនជាសហេតុកៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ
៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសហេតុកៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសហេតុកៈផង មិនមែនជា
អកុសល មិនមែនជាសហេតុកៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

[២៧០] ហេតុយា បណ្ណាស អារម្មណេ នវ
អភិគតេ បណ្ណាស សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

[២៧១] នកុសលំ នអហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
នកុសលោ នអហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា បញ្ច ។ នកុសលំ នអហេតុកំ ធម្មំ
បដិច្ច នកុសលោ នអហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។ នអព្យាកតំ នអហេតុកំ
ធម្មំ បដិច្ច នអព្យាកតោ នអហេតុកោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។ នកុសលំ នអហេតុកញ្ច
នអព្យាកតំ នអហេតុកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នកុស-
លោ នអហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
តីណិ ។ នកុសលំ នអហេតុកញ្ច នអព្យាកតំ
នអហេតុកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នអហេ-
តុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ នកុ-
សលំ នអហេតុកញ្ច នកុសលំ នអហេតុកញ្ច
ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នអហេតុកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

អវិជ្ជាបិណ្ឌ បច្ចុស្សប្បដ្ឋាន

[២៧០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ក្នុងការម្សុណប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ សេចក្តីពិស្តារ
មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

[២៧១] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអហេតុកៈ (មិនមាន
ហេតុ) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអហេតុកៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជា
អកុសល មិនមែនជាអហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល
មិនមែនជាអហេតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។
ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាអហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាអហេតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអហេតុកៈ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអហេតុកៈផង មិន
មែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាអហេតុកៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជា
អហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាអហេតុកៈ
ផង មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាអហេតុកៈផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែន
ជាអហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអហេ-
តុកៈផង មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាអហេតុកៈផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

បច្ចុប្បន្និកទុកប្បជ្ជា

(២៧២) ហេតុយោ ចតុត្ថិស អវិភតេ ចតុត្ថិស
សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

នក្កសលតិកនិហោតិសម្បយតទុក្កំ

(២៧៣) ន កុសលំ ន ហេតុសម្បយុត្តំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ន កុសលំ ន ហេតុវិប្បយុត្តំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ។

នក្កសលតិកនិហោតិសហោតិកទុក្កំ

(២៧៤) ន កុសលំ ន ហេតុញ្ចេវ ន អហេតុ-
កញ្ច ធម្មំ បដិច្ច . . . ន កុសលំ ន អហេតុក-
ញ្ចេវ ន នហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នក្កសលតិកនិហោតិសម្បយតទុក្កំ

(២៧៥) ន កុសលំ ន ហេតុញ្ចេវ ន ហេតុវិប្ប-
យុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច . . . ន កុសលំ ន ហេតុវិប្ប-
យុត្តញ្ចេវ ន នហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នក្កសលតិកនិហោតិសហោតិកទុក្កំ

(២៧៦) ន កុសលំ ន ហេតុំ ន អហេតុកំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ន កុសលំ ន ហេតុំ ន អហេតុកំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ។

បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

[២៧២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២២ ក្នុងអវិភតប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ២២ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

និកុសលត្តិកនិហោតសម្បយុត្តិកៈ

[២៧៣] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
ហេតុសម្បយុត្ត (ប្រកបដោយហេតុ) ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុវិប្បយុត្ត (ប្រាសចាកហេតុ) ... ។

និកុសលត្តិកនិហោតសហោតកិកៈ

[២៧៤] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
ហេតុ ទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
កុសល មិនមែនជាអហេតុកៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ ... ។

និកុសលត្តិកនិហោតសម្បយុត្តិកៈ

[២៧៥] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
ហេតុទាំងមិនមែនជាហេតុវិប្បយុត្ត ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
កុសល មិនមែនជាហេតុវិប្បយុត្តទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ ... ។

និកុសលត្តិកនិហោតសហោតកិកៈ

[២៧៦] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
ហេតុនិងមិនមែនជាអហេតុកៈ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
កុសល មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនជាអហេតុកៈ ... ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

នក្កសលតិកប្បទេនវទកំ

(២៧៧) ន ក្កសលំ ន អប្បដ្ឋយំ ធម្មំ បដិច្ច
 ... ។ ន ក្កសលំ ន អសង្ខតំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។
 ន ក្កសលំ ន អនិទស្សនំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន ក្ក-
 សលំ ន អនិទស្សនំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន ក្កស-
 លំ ន សប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន ក្កសលំ ន-
 អប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន ក្កសលំ ន រូបំ
 ធម្មំ បដិច្ច ... ន ក្កសលំ ន អរូបំ ធម្មំ បដិច្ច
 ... ។ ន ក្កសលំ ន លោកិយំ ធម្មំ បដិច្ច ...
 ន ក្កសលំ ន លោកុត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន-
 ក្កសលំ ន កេនចិវិញ្ញយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន ក្ក-
 សលំ ន កេនចិវិញ្ញយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

អភិធម្មបិណ្ឌក បច្ចុន័យប្បដ្ឋាន

នក្កសលតិកប្បទ្បន្តវទ្កកៈ

(២៧៧) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
អប្បច្ច័យ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
ជាអសន្តិភូតៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
ជាសនិទស្សនៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
ជាអនិទស្សនៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
ជាសប្បដ័យៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
ជាអប្បដ័យៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
មានរូប . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
មិនមានរូប . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
ជាលោកិយ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
លោកុត្តរៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
ត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
កុសល មិនមែនជាមិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ . . . ។

បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

និកុសលតិកនោអាសវិគោប្បកទុកំ

(២៧៨) ន កុសលំ នោអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច
 ... ន កុសលំ នោអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។
 ន កុសលំ នសាសវំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន កុសលំ
 នអនាសវំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន កុសលំ នអា-
 សវសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន កុសលំ នអា-
 សវវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន កុសលំ នអា-
 សវញ្ចោ នអនាសវញ្ចោ ធម្មំ បដិច្ច ... ន កុសលំ
 នអនាសវញ្ចោ នលោចអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។
 ន កុសលំ នអាសវញ្ចោ នអាសវវិប្បយុត្តញ្ចោ ធម្មំ
 បដិច្ច ... ន កុសលំ នអាសវវិប្បយុត្តញ្ចោ ន-
 លោចអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន កុសលំ អា-
 សវវិប្បយុត្តំ នសាសវំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន កុសលំ
 អាសវវិប្បយុត្តំ នអនាសវំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

និក្ខុសលតិក្កនិក្ខោប្បកទ្កកំ

[២៩៧] ន ក្យសលំ នោ សញ្ញោជនំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ន ក្យសលំ នោ កន្ធិ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ក្យ-
 សលំ នោ ឌីយំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ក្យសលំ នោ-
 យោកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ក្យសលំ នោ និវេណំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ក្យសលំ នោ បរាមាសំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ។

និក្ខុសលតិក្កកមហានិវេណទ្កកំ

[៣០០] ន ក្យសលំ ន សារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ន ក្យសលំ ន អនារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ។ សង្កតំ ។ ន លោចិត្តបទំ ន លត្តតិ ។
 ន ក្យសលំ ន ចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ក្យសលំ
 ន ចេតសិកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ក្យសលំ
 ន ចិត្តសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ក្យសលំ
 ន ចិត្តសំសដ្ឋំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ក្យសលំ
 ន ចិត្តសម្បដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ក្យ-
 សលំ ន ចិត្តសហកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ក្យ-
 សលំ ន ចិត្តានុបរិវត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

អភិធម្មបិដក បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

នក្ខសលតិកាឆគោបក្ខទក្កៈ

[២៧៧] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
សញ្ញាជនៈ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
គន្លុះ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាធុយៈ ...
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាយោគៈ ... អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជានីវរណៈ ... អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាបរាមាសៈ ... ។

នក្ខសលតិកាមហាន្តរទក្កៈ

[៣០០] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
មែនជាមិនមានអារម្មណ៍ ... ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ មិនសំដៅយក
នូវបទ ដែលមិនមែនជាមិនមែនចិត្តទេ ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនជាកុសល មិនមែនជាចិត្ត ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាកុសល មិនមែនជាចេតសិក ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាកុសល មិនមែនជាចិត្តសម្បយុត្ត ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនជាកុសល មិនមែនលាយទ្បំដោយចិត្ត ... ។ អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាចិត្តសមុដ្ឋាន ... ។ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត ... ។
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ... ។

បច្ច័យត្ថិកទុកប្បដ្ឋានំ

ន ក្យសលំ ន ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
 ន ក្យសលំ ន ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានសហកំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ។ ន ក្យសលំ ន ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានានុបរិវត្តិ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ក្យសលំ ន អដ្ឋតិកំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ន ក្យសលំ ន ពាហិរំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
 ន ក្យសលំ ន ឧទានា ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ក្យ-
 សលំ ន ឧទានិន្ទំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ក្យសលំ ន-
 អនុទានិន្ទំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និក្ខសលតិកទិគោបកទុកំ

[៣០០] ន ក្យសលំ នោ ឧទានានំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ន ក្យសលំ ន នោ ឧទានានំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
 ន ក្យសលំ នោ កិលេសំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ក្យ-
 សលំ ន នោ កិលេសំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

[៣០២] ន ក្យសលំ ន និស្សនេន បហា-
 តត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ន ក្យសលំ ន ន-
 និស្សនេន បហាតត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បច្ចុន័យព្រឹកទុកប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនលាយឡំនឹងតាំងឡើងអំពី
 ចិត្ត ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនលាយឡំ
 តាំងឡើងនឹងកើតជាមួយនឹងចិត្ត ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ជាកុសល មិនមែនលាយឡំតាំងឡើងនឹងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ... ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាខាងក្នុង ... អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាខាងក្រៅ ... ។ អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាឧបាទាន ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាឧបាទិន្ន ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនជាកុសល មិនមែនជាអនុបាទិន្ន ... ។

និក្ខលលតិកទ្វិគោប្បកទុកៈ

[៣០១] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
 ឧបាទាន ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិន
 មែនឧបាទាន ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
 មែនជាភិលេស ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ជាមិនមែនភិលេស ... ។

[៣០២] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល ដែលមិន
 មែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិន
 មែនជាកុសល ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ... ។

អភិធម្មបដិកេ បច្ចុទ្ទយប្បដ្ឋានំ

ន កុសលំ ន ភាវនាយ បហាតត្វំ ធម្មំ បដិច្ច . . .

ន កុសលំ ន ន ភាវនាយ បហាតត្វំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

ន កុសលំ ន នស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច

. . . ន កុសលំ ន ន នស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ

ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន កុសលំ ន ភាវនាយ បហា-

តត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន កុសលំ ន ន ភា-

វនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

ន កុសលំ ន សវិតក្កំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន កុសលំ

ន អវិតក្កំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន កុសលំ ន សវិ-

ចារំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន កុសលំ ន អវិចារំ ធម្មំ

បដិច្ច . . . ។ ន កុសលំ ន សប្បវិតកំ ធម្មំ បដិច្ច

. . . ន កុសលំ ន អប្បវិតកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

ន កុសលំ ន បតិសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន កុ-

សលំ ន នបតិសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

ន កុសលំ ន សុខសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន កុ-

សលំ ន នសុខសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុនីយប្បវត្តន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា
 ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវ
 លះដោយការវិនា ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល ដែល
 មិនមែនមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនជាកុសល ដែលមិនមែនជាមិនមែនមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល ដែលមិនមែនមានហេតុ
 ត្រូវលះដោយការវិនា ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល ដែល
 មិនមែនជាមិនមែនមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា ... ។ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ ...
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ ... ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
 វិចារៈ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមាន
 វិចារៈ ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្ត
 ទៅជាមួយនឹងបីតិ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
 មែនជាមិនមានបីតិ ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
 មិនមែនប្រកបដោយបីតិ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
 មិនមែនជាមិនប្រកបដោយបីតិ ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខ ... អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយសុខ ... ។

បច្ចុប្បន្នភាពទុក្ខប្បដ្ឋានំ

ន កុសលំ ន ឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 ន កុសលំ ន នឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
 ន កុសលំ ន កាមាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន កុ-
 សលំ ន នកាមាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន កុ-
 សលំ ន រូចាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន កុសលំ
 ន នរូចាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន កុសលំ ន អរូ-
 ចាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន កុសលំ ន នអរូចាវចរំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន កុសលំ ន បរិយាបន្នំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ន កុសលំ ន អបរិយាបន្នំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ។ ន កុសលំ ន និយ្យានិកំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 ន កុសលំ ន អនិយ្យានិកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
 ន កុសលំ ន និយតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន កុសលំ
 ន អនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន កុសលំ ន ស-
 ឌុត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន កុសលំ ន អនុត្តរំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ។

(៣០៣) ន កុសលំ ន សរណំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន កុសលោ ន សរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ

បញ្ជីនិយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា . . .
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយឧ-
 បេក្ខា . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាកាមា-
 វចរ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនកា-
 មាវចរ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជារូបា-
 វចរ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែន
 រូបាវចរ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអរូបា-
 វចរ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែន
 អរូបាវចរ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ជាបរិយាបន្នៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
 អបរិយាបន្នៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ជានិយ្យានិកៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
 អនិយ្យានិកៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ជានិយតៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
 អនិយតៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ជាសឧត្តរៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ជាអនុត្តរៈ . . . ។

(៣០៣) ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសរណៈ អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសរណៈ ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុសលំ ន សរណំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន អកុសលោ ន សរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ន កុសលំ ន សរណំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុស-
 លោ ន សរណោ ច ន អកុសលោ ន សរណោ ច
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណី ។ ន អកុសលំ
 ន សរណំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ន សរណោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា បញ្ច ។ ន អព្យា-
 កតំ ន សរណំ ធម្មំ បដិច្ច ន អព្យាកតោ ន-
 សរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា បញ្ច ។
 ន អកុសលំ ន សរណាញ្ច ន អព្យាកតំ ន សរ-
 ណាញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន សរណោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា បញ្ច ។ ន កុសលំ ន-
 សរណាញ្ច ន អកុសលំ ន សរណាញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 ន កុសលោ ន សរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា តីណី ។

[៣០៤] ហេតុយា ឯកវីស អារម្មណោ សត្ត-
 រស អវិគតេ ឯកវីស សព្វត្ត វិន្តារោ ។

អភិធម្មប្រដិក បច្ចដិយប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាសរណៈ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសរណៈ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសរណៈ
 ផង មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាសរណៈផង អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនជាកុសល មិនមែនជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសរណៈ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជា
 សរណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាសរណៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជា
 កុសល មិនមែនជាសរណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល
 មិនមែនជាសរណៈផង មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាសរណៈផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជា
 កុសល មិនមែនជាសរណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
 មិនមែនជាសរណៈផង មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាសរណៈផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣០៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ សេចក្តីពិស្តារ មាន
 គ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

បច្ចុន័យត្រីកុកប្បដ្ឋានំ

[៣០៥] ន ក្យសលំ ន អរណំ ធម្មំ បដិច្ច ន ក្យ-
សលោ ន អរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៣០៦] ហេតុយា នវ ។

នវេទនាតិកនិហោតិទុកំ

[៣០៧] ន សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ន-
ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
ន ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ន សុខាយ-
វេទនាយ សម្បយុត្តំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន ទុក្ខាយ-
វេទនាយ សម្បយុត្តោ ន ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយោ ន សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ន ហេ-
តុំ ធម្មំ បដិច្ច ន អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តោ ន ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ន ហេតុ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន អទុក្ខមសុខាយ វេទ-
នាយ សម្បយុត្តំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

[៣០៥] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអវណៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអវណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣០៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

នវេទនាតិកនហោត្តទុកៈ

[៣០៧] ធម៌ មិនមែនសម្បយុត្តដោយសុខវេទនា មិនមែន
ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនសម្បយុត្តដោយសុខវេទនា មិន
មែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនសម្ប-
យុត្តដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
សម្បយុត្តដោយសុខវេទនា មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនសម្បយុត្តដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែន
ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនសម្បយុត្តដោយសុខវេទនា មិន
មែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែន
សម្បយុត្តដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនសម្បយុត្តដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនសម្បយុត្តដោយអទុក្ខម-
សុខវេទនា មិនមែនជាហេតុ . . . ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុដ្ឋយប្បដ្ឋានំ

នវីបាកតិកនហោតទុកំ

[៣០៨] នវីបាកំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
នវីបាកធម្មធម្មំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ននេវ-
វីបាកនវីបាកធម្មធម្មំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នឧបាទិនបាទានិយតិកនហោតទុកំ

[៣០៧] នឧបាទិនបាទានិយំ នហេតុំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . នអនុបាទិនបាទានិយំ នហេតុំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . នអនុបាទិនបាទានិយំ នហេតុំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ។

នសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកតិកនហោតទុកំ

[៣១០] នសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកំ នហេតុំ
ធម្មំ បដិច្ច . . . នអសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកំ នហេតុំ
ធម្មំ បដិច្ច . . . នអសង្កិលិដ្ឋអសង្កិលេសិកំ ន-
ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នវីតកុតិកនហោតទុកំ

[៣១១] នសវីតកុសវីបារំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . នអវីតកុវីបារមត្តំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . .

អភិធម្មបិដក បច្ចុដ្ឋយប្បដ្ឋាន

នវិបាកតិកនិហោតទុក្ខៈ

[៣០៨] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជាហេតុ
... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែន
ជាហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនវិបាកទាំងមិនមែន
មានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ... ។

នឧបាទិនុបាទានិយតិកនិហោតទុក្ខៈ

[៣០៩] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាឧបាទិនុបាទានិយៈ មិន
មែនជាហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអនុបាទិនុបាទានិយៈ
មិនមែនជាហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអនុបាទិនុអនុបា-
ទានិយៈ មិនមែនជាហេតុ ... ។

នសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកតិកនិហោតទុក្ខៈ

[៣១០] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកៈ
មិនមែនជាហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអសង្កិលិដ្ឋសង្កិ-
លេសិកៈ មិនមែនជាហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអ-
សង្កិលិដ្ឋអសង្កិលេសិកៈ មិនមែនជាហេតុ ... ។

នវិតក្កតិកនិហោតទុក្ខៈ

[៣១១] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ
និងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ មិនមែនជាហេតុ ... អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមវិតវិចារៈ មិនមែនជាហេតុ ...

បច្ចុដ្ឋយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

ន អវតតក្កាអវិចារំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នបីតិត្តិកនហោតទុកំ

[៣០២] ន បីតិសហគតំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . ន សុខសហគតំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
ន ឧបេក្កាសហគតំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នទស្សនត្តិកនហោតទុកំ

[៣០៣] ន ទស្សនេន បហាតត្ថំ ន ហេតុំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ ន ហេតុំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ន នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ
ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នទស្សនេនបហាតត្ថហោតុកត្តិកនហោតទុកំ

[៣០៤] ន ទស្សនេន បហាតត្ថហោតុកំ ន ហេតុំ
ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ភាវនាយ បហាតត្ថហោតុកំ ន
ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន នេវ ទស្សនេន ន ភាវនា-
យ បហាតត្ថហោតុកំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បច្ចុន័យត្រីកទុកប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានវត្ថុៈទាំងមិនមានវិបារៈ មិនមែន
ជាហេតុ . . . ។

និប្រតិភិក្កិកនិហោត្តិកទុកៈ

[៣១២] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយបីតិ មិនមែន
ជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខ មិនមែន
ជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា មិន
មែនជាហេតុ . . . ។

និទស្សនត្រីកនិហោត្តិកទុកៈ

[៣១៣] អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
មិនមែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយ
ការនា មិនមែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនជា
មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈទាំងមិនមែនត្រូវលះដោយការនា មិនមែន
ជាហេតុ . . . ។

និទស្សនេនិបហាត្តិកនិហោត្តិកនិហោត្តិកទុកៈ

[៣១៤] អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិន
មែនមានហេតុត្រូវលះដោយការនា មិនមែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ
នូវធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនមែនមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទាំង
មិនមែនត្រូវលះដោយការនា មិនមែនជាហេតុ . . . ។

អភិធម្មចំណីក បច្ចុន័យប្បដ្ឋាន

និរាបាយគាមិភិក្ខុនិហោតទុក្ខៈ

[៣១៥] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្យាក្នុង
ឡើង មិនមែនជាហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនដល់នូវ
ការសន្យាក្នុងឡើង មិនមែនជាហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនជាមិនមែនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើងទាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការ
សន្យាក្នុងឡើង មិនមែនជាហេតុ ... ។

និសេក្ខតិក្ខុនិហោតទុក្ខៈ

[៣១៦] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសេក្ខៈ មិនមែនជា
ហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអសេក្ខៈ មិនមែនជាហេតុ
... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាសេក្ខានាសេក្ខៈ មិន
មែនជាហេតុ ... ។

និបរិវត្តិក្ខុនិហោតទុក្ខៈ

[៣១៧] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសភាពក្នុងចន្ទា មិន
មែនជាហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនដល់នូវសភាពធំ មិន
មែនជាហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាប្រមាណមិនបាន មិន
មែនជាហេតុ ... ។

បច្ចុប្បន្នកិច្ចកម្មប្បដ្ឋានំ

និបិវត្តិវម្មណតិកនិហោតទុកំ

[៣១៨] ន បរិគ្គារម្មណំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
... ន មហាគុត្តារម្មណំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ...
ន អប្បមាណារម្មណំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និហិន្ទិតិកនិហោតទុកំ

[៣១៩] ន ហិនំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ...
ន មជ្ឈិមំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន បណីតំ ន-
ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និមិប្បត្តិតិកនិហោតទុកំ

[៣២០] ន មិប្បត្តនិយតំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
... ន សម្មត្តនិយតំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ...
ន អនិយតំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និមគ្គារម្មណតិកនិហោតទុកំ

[៣២១] ន មគ្គារម្មណំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
... ន មគ្គហេតុកំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន-
មគ្គាធិបតី ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

បច្ចុប្បន្នភាពទុកប្បដ្ឋាន

និប្រវត្តិរមណីយភាពនៃហេតុទុក្ខ៖

[៣១៨] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាបរិក្ការម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមហគ្គតារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអប្បមាណារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ . . . ។

និហ័ន្តិកនៃហេតុទុក្ខ៖

[៣១៩] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនថោកទាប មិនមែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកណ្តាល មិនមែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាខុត្តម មិនមែនជាហេតុ . . . ។

និមិត្តភាពនៃហេតុទុក្ខ៖

[៣២០] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានសភាពខុសនឹងទៀង មិនមែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានសភាពត្រូវនឹងទៀង មិនមែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអនិយត៖ មិនមែនជាហេតុ . . . ។

និមិត្តភាពនៃហេតុទុក្ខ៖

[៣២១] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានមគ្គជាអារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានមគ្គជាហេតុ មិនមែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានមគ្គជាអធិបតិ មិនមែនជាហេតុ . . . ។

អភិធម្មបំណិកេ បច្ចុស័យប្បដ្ឋានំ

និទុប្បន្តិក៍និហោតទុក៍

[៣២២] ន អនុប្បន្តំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
ន ឧប្បន្តំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និអតីតិក៍និហោតទុក៍

[៣២៣] ន អតីតំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
ន អនាគតំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និអតីតារម្មណតិក៍និហោតទុក៍

[៣២៤] ន អតីតារម្មណំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . ន អនាគតារម្មណំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
ន បច្ចុប្បន្តារម្មណំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និអជ្ឈតិក៍និហោតទុក៍

[៣២៥] ន អជ្ឈតំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
ន ពហិទ្ធា ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និអជ្ឈតារម្មណតិក៍និហោតទុក៍

[៣២៦] ន អជ្ឈតារម្មណំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . ន ពហិទ្ធារម្មណំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

អភិធម្មបំណិក បច្ចុស័យប្បដ្ឋាន

និទុប្បន្តតិក និហោតទុក្កៈ

(៣២២) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអនុប្បន្នៈ មិនមែនជា
ហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាឧប្បាទិ មិនមែនជា
ហេតុ . . . ។

និរតីតិក និហោតទុក្កៈ

(៣២៣) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអតីត មិនមែនជាហេតុ
. . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអនាគត មិនមែនជាហេតុ . . . ។

និរតិវារម្មណតិក និហោតទុក្កៈ

(៣២៤) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានការម្នាក់ជាអតីត
មិនមែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានការម្នាក់ជា
អនាគត មិនមែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានការ
ម្នាក់ជាបច្ចុប្បន្ន មិនមែនជាហេតុ . . . ។

និរតិវារម្មណតិក និហោតទុក្កៈ

(៣២៥) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាខាងក្នុង មិនមែនជាហេតុ
. . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាខាងក្រៅ មិនមែនជាហេតុ . . . ។

និរតិវារម្មណតិក និហោតទុក្កៈ

(៣២៦) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានហេតុខាងក្នុងជា
ការម្នាក់ មិនមែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានហេតុ
ខាងក្រៅជាការម្នាក់ មិនមែនជាហេតុ . . . ។

បច្ចុន័យត្រិកទុកប្បដ្ឋានំ

នសនិទស្សនសប្បដិយំ នហេតុទុកំ

[៣២៧] នសនិទស្សនសប្បដិយំ នហេតុ ធម្មំ
 បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ នហេតុ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយោ នសនិទស្សនសប្បដិយំ
 នហេតុ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ ន-
 ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយោ នសនិទស្សន-
 សប្បដិយំ នហេតុ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្ប-
 ដិយោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយោ ធម្ម
 នសនិទស្សនសប្បដិយំ នហេតុ ធម្មំ បដិច្ច នសនិ-
 ទស្សនសប្បដិយោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយោ នសនិទស្សនសប្បដិយំ នហេតុ ធម្មំ បដិច្ច
 នសនិទស្សនសប្បដិយោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយោ នសនិទស្សនសប្បដិយំ នហេតុ ធម្មំ
 បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ នហេតុ ធម្មោ

បច្ចុដ្ឋយត្តិកទុក្ខប្បដ្ឋាន

និស្សនិទ្ទស្សនិទ្ទិកនិហោត្តិទុក្ខិកៈ

[៣២៧] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
 ការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
 ការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិន
 មានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិន
 មានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែន
 ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
 ការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជា
 ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការ
 ឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ

អភិធម្មបំណែក បច្ចុន័យប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ។ ន អនិទស្សនអប្បដិយំ
 ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិទស្សនអប្បដិយោ ន-
 ហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ។ ន សនិ-
 ទស្សនសប្បដិយំ ន ហេតុញ្ច ន អនិទស្សនអប្បដិយំ
 ន ហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អនិទស្សនសប្បដិយោ
 ន ហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ។ ន ស-
 និទស្សនសប្បដិយំ ន ហេតុញ្ច ន អនិទស្សនសប្ប-
 ដិយំ ន ហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សនសប្ប-
 ដិយោ ន ហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ។

(៣២៨) ហេតុយា តិស អារម្មណោ នវ សព្វត្ត
 វិត្តារោ ។

(៣២៩) ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន ហេតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ន ន ហេតុ ធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នវ ។

អភិធម្មប្បដិក បបួនយប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនជា
 មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជា
 ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌ មិន
 មែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការ
 ប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុផង មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមាន
 ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការ
 ប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការ
 ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុផង មិនមែនជាមិន
 មានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

(៣២៨) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣០ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ប្បដ្ឋយទាំងអស់ ។

(៣២៩) ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

បច្ចុប្បន្នភាពទុក្ខប្បដ្ឋានំ

និសន្តិទស្សនតិកនិហោតុកទុកំ

[៣៣០] នសនិទស្សនសប្បដិយំ នសហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នសនិទស្សនសប្បដិយំ នអហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសន្តិទស្សនតិកនិហោតុសម្បយុតទុកំ

[៣៣១] នសនិទស្សនសប្បដិយំ នហេតុសម្បយុតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នសនិទស្សនសប្បដិយំ នហេតុវិប្បយុតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសន្តិទស្សនតិកនិហោតុសហោតុកទុកំ

[៣៣២] នសនិទស្សនសប្បដិយំ នហេតុញ្ចោនអហេតុកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច . . . នសនិទស្សនសប្បដិយំ នអហេតុកញ្ចោននហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសន្តិទស្សនតិកនិហោតុហោតុសម្បយុតទុកំ

[៣៣៣] នសនិទស្សនសប្បដិយំ នហេតុញ្ចោនហេតុវិប្បយុតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច . . . នសនិទស្សនសប្បដិយំ នហេតុវិប្បយុតញ្ចោននហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

និសនិទស្សនត្តិកនិហោត្តកទុកៈ

[៣៣០] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ
មិនមែនជាសហេតុកៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សន-
សប្បដិយៈ មិនមែនជាអហេតុកៈ . . . ។

និសនិទស្សនត្តិកនិហោត្តសម្មយុត្តទុកៈ

[៣៣១] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ
មិនមែនជាហេតុសម្មយុត្ត . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិ-
ទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាហេតុវិប្បយុត្ត . . . ។

និសនិទស្សនត្តិកនិហោត្តសហោត្តកទុកៈ

[៣៣២] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ
មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាអហេតុកៈទាំងមិនមែនជាមិន
មែនហេតុ . . . ។

និសនិទស្សនត្តិកនិហោត្តសម្មយុត្តទុកៈ

[៣៣៣] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ
មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាហេតុវិប្បយុត្ត . . . អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាហេតុវិប្បយុត្តទាំងមិនមែន
ជាមិនមែនហេតុ . . . ។

អភិធម្មបិណ្ឌកេ បច្ចុទ្ទយប្បដ្ឋានំ

និសន្តិទស្សនតិក្កិសហោត្តនិសហោត្តកិទ្កិ

[៣៣២] នសនិទស្សនសប្បដិយំ នហេតុំ ន-
សហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នសនិទស្សនសប្ប-
ដិយំ នហេតុំ នអហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសន្តិទស្សនតិក្កិប្បទ្បន្តរិទ្កិ

[៣៣៥] នសនិទស្សនសប្បដិយំ នអប្បច្ចយំ
ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ នសនិទស្សនសប្បដិយំ ន-
អសង្កតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ នសនិទស្សនសប្ប-
ដិយំ នសនិទស្សនំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ នសនិ-
ទស្សនសប្បដិយំ នអប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
នសនិទស្សនសប្បដិយំ នរូបំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
នសនិទស្សនសប្បដិយំ នអរូបំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
នសនិទស្សនសប្បដិយំ នលោកិយំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . នសនិទស្សនសប្បដិយំ នលោកុត្តរំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ។ នសនិទស្សនសប្បដិយំ នកេន-
ចិនិញ្ញយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នសនិទស្សនសប្បដិ-
យំ នកេនចិនិញ្ញយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

អភិធម្មបិដក បច្ចដ័យប្បដ្ឋាន

និសន្តិទស្សនត្តិកនិហោតុនិសហោតុកុក្កៈ

(៣៣៤) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្ប-
ជ័យៈ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាសហេតុកៈ . . . អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បជ័យៈ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែន
ជាសហេតុកៈ . . . ។

និសន្តិទស្សនត្តិកប្បឡើង្កវទុក្កៈ

(៣៣៥) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្ប-
ជ័យៈ មិនមែនជាអប្បច្ចយៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
សនិទស្សនសប្បជ័យៈ មិនមែនជាអសន្ធិតៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បជ័យៈ មិនមែនជាសនិទស្សនៈ . . . ។
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បជ័យៈ មិនមែនជាអប្ប-
ជ័យៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បជ័យៈ
មិនមែនមានរូប . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បជ័យៈ
មិនមែនជាមិនមានរូប . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិ-
ទស្សនសប្បជ័យៈ មិនមែនជាលោកិយ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាសនិទស្សនសប្បជ័យៈ មិនមែនជាលោកុត្តរៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បជ័យៈ មិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណ
ណានីមួយ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បជ័យៈ
មិនមែនជាមិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ . . . ។

បច្ចុប្បន្និកទុកប្បដ្ឋានំ

និសន្ទិទស្សនតិកសត្តកោប្បកទុកំ

(៣៣៦) និសន្ទិទស្សនសប្បដិយំ នោ អាសវំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . និសន្ទិទស្សនសប្បដិយំ នោ ស-
 ញ្ញោជនំ ធម្មំ បដិច្ច . . . និសន្ទិទស្សនសប្បដិយំ
 នោ កន្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . និសន្ទិទស្សនសប្បដិយំ
 នោ ឡិយំ ធម្មំ បដិច្ច . . . និសន្ទិទស្សនសប្បដិយំ
 នោ យោកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . និសន្ទិទស្សនសប្ប-
 ដិយំ នោ ជីវណំ ធម្មំ បដិច្ច . . . និសន្ទិទស្សន-
 សប្បដិយំ នោ បរាមាសំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសន្ទិទស្សនតិកមហាន្តរទុកំ

(៣៣៧) និសន្ទិទស្សនសប្បដិយំ និសារម្មណំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ សន្និទ្ធិតំ ។ និសន្ទិទស្សនសប្ប-
 ដិយំ និចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ និលោចិត្តបទំ ន
 លត្តតិ ។ និសន្ទិទស្សនសប្បដិយំ និលេខសិកំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ និសន្ទិទស្សនសប្បដិយំ និចិត្ត-
 សម្បយុតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ និសន្ទិទស្សន-
 សប្បដិយំ និចិត្តសំសដ្ឋំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ និសន្ទិ-
 ទស្សនសប្បដិយំ និចិត្តសម្មជានំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

សនិទេស្សនត្តិកសត្តកោប្បកិទុកៈ

[៣៣៦] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទេស្សនសប្បដ្ឋាយៈ
 មិនមែនជាអាសវៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទេស្សនសប្ប-
 ដ្ឋាយៈ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
 សនិទេស្សនសប្បដ្ឋាយៈ មិនមែនជាគន្លុះ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ជាសនិទេស្សនសប្បដ្ឋាយៈ មិនមែនជាធុយៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនជាសនិទេស្សនសប្បដ្ឋាយៈ មិនមែនជាយោគៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាសនិទេស្សនសប្បដ្ឋាយៈ មិនមែនជាខីវរណៈ . . . អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទេស្សនសប្បដ្ឋាយៈ មិនមែនជាបរាមាសៈ . . . ។

សនិទេស្សនត្តិកមហានិទ្ទិកៈ

[៣៣៧] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទេស្សនសប្បដ្ឋាយៈ
 មិនមែនប្រកបដោយការម្មណ៍ . . . ។ សេចក្តីបំប្រញា ។ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទេស្សនសប្បដ្ឋាយៈ មិនមែនជាចិត្ត . . . ។
 មិនសំដៅយកបទថា មិនមែនជាមិនមែនចិត្តទេ ។ អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាសនិទេស្សនសប្បដ្ឋាយៈ មិនមែនជាចេតសិក . . . ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទេស្សនសប្បដ្ឋាយៈ មិនមែនប្រកប
 ដោយចិត្ត . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទេស្សន-
 សប្បដ្ឋាយៈ មិនមែនលាយឡំនឹងចិត្ត . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាសនិទេស្សនសប្បដ្ឋាយៈ មិនមែនតាំងឡើងអំពីចិត្ត . . . ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ឆនីយប្បដ្ឋានំ

ន សនិទនស្សនសប្បដ័យំ ន ចិត្តសហកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ... ។ ន សនិទនស្សនសប្បដ័យំ ន ចិត្តានុបរិវត្តិ
 ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន សនិទនស្សនសប្បដ័យំ ន-
 ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន ស-
 និទនស្សនសប្បដ័យំ ន ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានសហកំ
 ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន សនិទនស្សនសប្បដ័យំ ន-
 ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានានុបរិវត្តិ ធម្មំ បដិច្ច ... ។
 ន សនិទនស្សនសប្បដ័យំ ន អដ្ឋត្តិកំ ធម្មំ បដិច្ច ...
 ន សនិទនស្សនសប្បដ័យំ ន ពាហារំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។
 ន សនិទនស្សនសប្បដ័យំ ន ឧទានា ធម្មំ បដិច្ច ... ។
 ន សនិទនស្សនសប្បដ័យំ ន ឧទានិន្ទំ ធម្មំ បដិច្ច
 ... ន សនិទនស្សនសប្បដ័យំ ន អនុទានិន្ទំ ធម្មំ
 បដិច្ច ... ។

នសនិទស្សនតិកទិគោប្បកទុកំ

(៣៣៨) ន សនិទនស្សនសប្បដ័យំ នោ ឧទា-
 នានំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន សនិទនស្សនសប្បដ័យំ
 នោ ភិលេសំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុន័យប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈ មិនមែនកើតជា
 មួយនឹងចិត្ត . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សន-
 សប្បដ័យៈ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈ មិនមែនលាយឡំនឹងតាំងឡើងអំពីចិត្ត
 . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈ មិនមែន
 លាយឡំតាំងឡើងនឹងកើតជាមួយនឹងចិត្ត . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈ មិនមែនជាលាយឡំតាំងឡើងនឹងប្រ-
 ព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្ស-
 នសប្បដ័យៈ មិនមែនជាខាងក្នុង . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈ មិនមែនជាខាងក្រៅ . . . ។ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈ មិនមែនជាឧបាទាន . . . ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈ មិនមែនជាឧបា-
 ទិន្ន . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈ មិន
 មែនជាអនុបាទិន្ន . . . ។

និសនិទស្សនត្ថិកាទិគោប្បកទុក្ខៈ

[៣៣៨] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈ
 មិនមែនជាឧបាទាន . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សន-
 សប្បដ័យៈ មិនមែនជាកិលេស . . . ។

បច្ចុប្បន្នភាពទុកប្បដ្ឋាន

និសន្សិទ្ធស្សន្តិកបិដ្ឋិទុកំ

[៣៣៧] ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន នស្សនេ-
ន បហាតតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បដិទុកំ វិត្តារេតតំ ។

[៣៤០] ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន សរណំ
ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ន សរណោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន សនិទស្សនសប្ប-
ដិយំ ន សរណំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិទស្សនសប្បដិ-
យោ ន សរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន សរណំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
អនិទស្សនអប្បដិយោ ន សរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បច្ចយា ន ។ ន អនិទស្សនសប្បដិយំ ន ស-
រណំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិទស្សនសប្បដិយោ ន សរ-
ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន អនិទស្សន-
សប្បដិយំ ន សរណំ ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សន-
សប្បដិយោ ន សរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា ន ។ ន អនិទស្សនអប្បដិយំ ន សរណំ ធម្មំ
បដិច្ច ន អនិទស្សនអប្បដិយោ ន សរណោ ធម្មោ

បច្ចុប្បន្នកិច្ចកម្មវិធី

និស្សិតវិទ្យាល័យប៊ូតុង

(៣៣៧) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ័យ:

មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សន: . . . ។

ប៊ូតុង: បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

(៣៤០) ធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ័យ: មិនមែនជា
សរណ: អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ័យ: មិន
មែនជាសរណ: ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ័យ ធម៌ មិនមែន
ជាអនិទស្សនសប្បដ័យ: មិនមែនជាសរណ: អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនជាសនិទស្សនសប្បដ័យ: មិនមែនជាសរណ: ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ័យ ធម៌ មិនមែនជាអនិទស្សនសប្បដ័យ: មិនមែនជា
សរណ: អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ័យ: មិន
មែនជាសរណ: ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ័យ មានវារ: ៦ ។
ធម៌ មិនមែនជាអនិទស្សនសប្បដ័យ: មិនមែនជាសរណ: អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាអនិទស្សនសប្បដ័យ: មិនមែនជាសរណ: ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ័យ ធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ័យ:
មិនមែនជាសរណ: អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអនិទស្សនសប្ប-
ដ័យ: មិនមែនជាសរណ: ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ័យ មាន
វារ: ៦ ។ ធម៌ មិនមែនជាអនិទស្សនសប្បដ័យ: មិនមែនជាសរណ:
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអនិទស្សនសប្បដ័យ: មិនមែនជាសរណ:

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុសីយប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ។ នសនិទស្សនសប្បដិ-
 យំ នសរណាញ ទអនិទស្សនអប្បដិយំ នសរណាញ
 ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ នសរណោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ។ នសនិទស្ស-
 នសប្បដិយំ នសរណាញ ទអនិទស្សនសប្បដិយំ
 នសរណាញ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ
 នសរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ។

[៣៤០] ហេតុយា តីស អារម្មណោ នវ អវិ-

កតេ តីស សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

[៣៤២] នសនិទស្សនសប្បដិយំ នអរណាំ

ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ នអរណោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នសនិទស្សនសប្ប-
 ដិយំ នអរណាំ ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្សនសប្ប-
 ដិយោ នអរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា

អភិធម្មបិដក បច្ចដ័យប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនជា
 សនិទេស្យនសប្បដ័យៈ មិនមែនជាសរណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ជាសនិទេស្យនសប្បដ័យៈ មិនមែនជាសរណៈផង មិនមែនជាអនិទេស្យ-
 នអប្បដ័យៈ មិនមែនជាសរណៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនជាសនិទេស្យនសប្បដ័យៈ មិនមែនជា
 សរណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទេស្យនសប្បដ័យៈ មិនមែន
 ជាសរណៈផង មិនមែនជាអនិទេស្យនសប្បដ័យៈ មិនមែនជាសរណៈ
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៣៤១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣០ ក្នុងការម្មណាប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣០ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់
 បច្ច័យទាំងអស់ ។

[៣៤២] ធម៌ មិនមែនជាសនិទេស្យនសប្បដ័យៈ មិនមែនជា
 អរណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទេស្យនសប្បដ័យៈ មិនមែនជា
 អរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអនិទេស្យន-
 សប្បដ័យៈ មិនមែនជាអរណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទេស្យ-
 នសប្បដ័យៈ មិនមែនជាអរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន អរណំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 សនិទស្សនសប្បដិយោ ន អរណោ ច ន អនិទស្ស-
 នសប្បដិយោ ន អរណោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា ។

(៣៤៣) ន អនិទស្សនសប្បដិយំ ន អរណំ

ធម្មំ បដិច្ច ន អនិទស្សនសប្បដិយោ ន អរណោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន អនិទស្សនសប្ប-
 ដិយំ ន អរណំ ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សនសប្ប-
 ដិយោ ន អរណោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ន អនិទស្សនសប្បដិយំ ន អរណំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 សនិទស្សនសប្បដិយោ ន អរណោ ច ន អនិទស្ស-
 នសប្បដិយោ ន អរណោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា ។

បច្ច័យត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ្ឋាយៈ មិនមែនជាអរណៈក្តី មិនមែនជា
អនិទស្សនសប្បដ្ឋាយៈ មិនមែនជាអរណៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាសនិទស្សនសប្បដ្ឋាយៈ មិនមែនជាអរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

(៣៤៣) ធម៌ មិនមែនជាអនិទស្សនសប្បដ្ឋាយៈ មិនមែនជាអ-
រណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអនិទស្សនសប្បដ្ឋាយៈ មិនមែនជា
អរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាសនិទស្ស-
នសប្បដ្ឋាយៈ មិនមែនជាអរណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអនិ-
ទស្សនសប្បដ្ឋាយៈ មិនមែនជាអរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ្ឋាយៈ មិនមែនជាអរណៈក្តី
មិនមែនជាអនិទស្សនសប្បដ្ឋាយៈ មិនមែនជាអរណៈក្តី អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនជាអនិទស្សនសប្បដ្ឋាយៈ មិនមែនជាអរណៈ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

[៣៤៤] ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន អរណាត្ថា
 ន អនិទស្សនសប្បដិយំ ន អរណាត្ថា ធម្មំ បដិច្ច ន-
 សនិទស្សនសប្បដិយោ ន អរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន អរណាត្ថា
 ន អនិទស្សនសប្បដិយំ ន អរណាត្ថា ធម្មំ បដិច្ច ន-
 អនិទស្សនសប្បដិយោ ន អរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន អរណាត្ថា
 ន អនិទស្សនសប្បដិយំ ន អរណាត្ថា ធម្មំ បដិច្ច ន-
 សនិទស្សនសប្បដិយោ ន អរណោ ច ន អនិទស្ស
 នសប្បដិយោ ន អរណោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា ។

[៣៤៥] ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អភិ-
 កតេ នវ ។

ស ហោជាតវារេចិ បច្ចយវារេចិ និស្សយវារេចិ
 សំសដ្ឋវារេចិ សម្បយុត្តវារេចិ សព្វត្ត នវ ។

បច្ចុនីយត្ថិកទុកប្បដ្ឋានំ និដ្ឋិតំ ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុដ្ឋយប្បវិណ្ណ

[៣៤៤] ធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ្ឋយៈ មិនមែនជា
 អរណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ្ឋយៈ មិនមែន
 ជាអរណៈផង មិនមែនជាអនិទស្សនសប្បដ្ឋយៈ មិនមែនជាអរណៈផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអនិទស្សនសប្ប-
 ដ្ឋយៈ មិនមែនជាអរណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សន-
 សប្បដ្ឋយៈ មិនមែនជាអរណៈផង មិនមែនជាអនិទស្សនសប្បដ្ឋយៈ មិន
 មែនជាអរណៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែន
 ជាសនិទស្សនសប្បដ្ឋយៈ មិនមែនជាអរណៈក្តី មិនមែនជាអនិទស្សន-
 សប្បដ្ឋយៈ មិនមែនជាអរណៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិ-
 ទស្សនសប្បដ្ឋយៈ មិនមែនជាអរណៈផង មិនមែនជាអនិទស្សនសប្ប-
 ដ្ឋយៈ មិនមែនជាអរណៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៤៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយ-
 វារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ។

ចប់ បច្ចុដ្ឋយវិញ្ញាណ ។

បឋមនិយតិកតិកប្បដ្ឋាន

នកុសលតិកនិវេទនាតិកៈ

[៣៤៦] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខ-
 វេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយ
 សុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជា
 អកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខ-
 វេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយ
 សុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជា
 កុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិន
 មែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
 មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី មិនមែន
 ជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៥ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ឆនីយប្បវត្តានំ

[៣៤៧] ន អកុសលំ ន សុខាយ វេទនាយ-
 សម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ន សុខាយ-
 វេទនាយ សម្មយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ន អកុសលំ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន កុសលោ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អកុសលំ ន សុ-
 ខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន អព្យាកតោ
 ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេ-
 តុប្បដ្ឋយា ន អកុសលំ ន សុខាយ វេទនាយ សម្ម-
 យុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ន សុខាយ វេទនា-
 យ សម្មយុត្តោ ច ន អព្យាកតោ ន សុខាយ វេទនា-
 យ សម្មយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អ-
 កុសលំ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន កុសលោ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ច ន-
 អកុសលោ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ច ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា បញ្ច ។

[៣៤៨] ន អព្យាកតំ ន សុខាយ វេទនាយ-
 សម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន អព្យាកតោ ន សុខាយ-
 វេទនាយ សម្មយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា

អភិធម្មបិដក បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

(៣៤៧) ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខ-
 វេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយ
 សុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជា
 កុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខ-
 វេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយ
 សុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជា
 អកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិន
 មែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល
 មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី មិនមែន
 ជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

(៣៤៨) ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកប
 ដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ
 មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

បច្ចុន័យត្តិកត្តិកប្បដ្ឋានំ

ន អព្យាកតំ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
ន កុសលោ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន អព្យាកតំ ន សុខាយ វេទ-
នាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ន សុខា-
យ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ច-
យា ន អព្យាកតំ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ
បដិច្ច ន កុសលោ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ
ច ន អព្យាកតោ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ច
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បច្ចយា ន អព្យាកតំ ន សុខា-
យ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ
ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ច ន អព្យាកតោ
ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ
ហេតុប្បច្ចយា ន អព្យាកតំ ន សុខាយ វេទនាយ សម្ម-
យុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន សុខាយ វេទនាយ-
សម្មយុត្តោ ច ន អកុសលោ ន សុខាយ វេទនាយ-
សម្មយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បច្ចយា ន ។

បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកប
ដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែន
ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិន
មែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី មិនមែនជាអព្យា-
កតៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេ-
ទនាក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
មែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកប
ដោយសុខវេទនាក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិន
មែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៦ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុទ្ទេយប្បដ្ឋានំ

[៣៤៧] ន ក្យសលំ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តញ្ច ន អព្យាកតំ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន ក្យសលោ ន សុខាយ វេទនាយសម្មយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ក្យសលំ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តញ្ច ន អព្យាកតំ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន ក្យសលោ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ក្យសលំ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តញ្ច ន អព្យាកតំ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន ក្យសលោ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ក្យសលំ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តញ្ច ន អព្យាកតំ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន ក្យសលោ ន សុខាយ វេទនាយសម្មយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។

[៣៤៨] ន អក្យសលំ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តញ្ច ន អព្យាកតំ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន ក្យសលោ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន អក្យសលំ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តញ្ច ន អព្យាកតំ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អក្យសលោ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។

អភិធម្មបិដក បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[៣៤៧] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខ-
 វេទនា អាស្រ័យ ខ្សែធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយ
 សុខវេទនាផង មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ ខ្សែធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយសុខវេទនាផង មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយ
 សុខវេទនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជា
 អព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ ខ្សែធម៌ មិន
 មែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាផង មិនមែនជាអព្យា-
 កតៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

[៣៥០] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខ-
 វេទនា អាស្រ័យ ខ្សែធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយ
 សុខវេទនាផង មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ ខ្សែធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយសុខវេទនាផង មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយ
 សុខវេទនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

បច្ចុន័យត្តិកត្តិកប្បដ្ឋាន

(៣៥១) ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខ-
 វេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបសុខវេទនា
 ផង មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកប
 ដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកប
 ដោយសុខវេទនាផង មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខ-
 វេទនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាកុសល
 មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកប
 ដោយសុខវេទនាក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយសុខវេទនាផង មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបសុខវេ-
 ទនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

(៣៥២) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ២៤ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២៧ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី សុទ្ធតែមានសេចក្តីពិស្តារ ។

(៣៥៣) ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកប
 ដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
 មែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បវត្តនំ

ន កុសលំ ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
ន អកុសលោ ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុសលំ ន ទុក្ខាយ វេទ-
នាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន អព្យាកតោ ន ទុក្ខា-
យ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
ន កុសលំ ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
ន កុសលោ ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច ន-
អព្យាកតោ ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច ធម្មា
ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុសលំ ន ទុក្ខាយ វេទ-
នាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន ទុក្ខាយ-
វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច ន អកុសលោ ន ទុក្ខាយ-
វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្ប-
ដ្ឋយា បញ្ច ។ ន អកុសលំ ន ទុក្ខាយ វេទនាយ-
សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ន ទុក្ខាយ-
វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
បញ្ច ។ ន អព្យាកតំ ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន អព្យាកតោ ន ទុក្ខាយ វេទនា-
យ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ធម ។

អភិធម្មបំណិក បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែន
 ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
 មែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
 មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាក្តី មិនមែនជាអព្យា-
 កតៈ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា
 ក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាក្តី អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល
 មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល
 មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយ
 ទុក្ខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកប
 ដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

បច្ច័យត្តិកត្តិកប្បដ្ឋានំ

ន កុសលំ ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តញ្ច ន អ-
 ព្យាកតំ ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 ន កុសលោ ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា បញ្ច ។ ន កុសលំ ន-
 ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តញ្ច ន អព្យាកតំ ន ទុក្ខា-
 យ វេទនាយ សម្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ
 ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
 តុប្បដ្ឋយា បញ្ច ។ ន កុសលំ ន ទុក្ខាយ វេទនា-
 យ សម្បយុត្តញ្ច ន កុសលំ ន ទុក្ខាយ វេទនាយ-
 សម្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន ទុក្ខាយ-
 វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 តីណិ ។

[៣៥៤] ហេតុយា ឯក្ខនត្តិស អវិគតេ ឯក្ខ-
 នត្តិស សព្វត្ថ វិន្តារតត្ថំ ។

[៣៥៥] ន កុសលំ ន អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ-
 សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន អទុក្ខមសុខាយ-
 វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា

បច្ច័យត្ថិកត្ថិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាផង មិន
 មែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយទុក្ខវេទនាផង មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយ
 ទុក្ខវេទនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៥ ។
 ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាផង មិនមែន
 ជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៥៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ២៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋ័យ
 មានវារៈ ២៧ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ គ្រប់ប្បដ្ឋ័យទាំងអស់ចុះ ។

[៣៥៥] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយ
 អទុក្ខមសុខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ

អភិធម្មបិដកេ បច្ឆន្តិយប្បដ្ឋានំ

បញ្ច ។ ន កក្កសលំ ន អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ-
 សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន កក្កសលោ ន អនុក្ខម-
 សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា បញ្ច ។ ន អព្យាកតំ ន អនុក្ខមសុខាយ-
 វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន អព្យាកតោ ន-
 អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ។ ន កក្កសលំ ន អនុក្ខមសុ-
 ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តញ្ច ន អព្យាកតំ ន អនុក្ខ-
 មសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន-
 កក្កសលោ ន អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។ ន កក្ក-
 សលំ ន អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តញ្ច ន-
 អព្យាកតំ ន អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច ន កក្កសលោ ន អនុក្ខមសុខាយ វេទ-
 នាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 បញ្ច ។ ន កក្កសលំ ន អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ-
 សម្បយុត្តញ្ច ន កក្កសលំ ន អនុក្ខមសុខាយ វេទ-
 នាយ សម្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន កក្កសលោ ន អ-
 នុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អភិធម្មបំណិក បច្ចុដ្ឋយប្បដ្ឋាន

មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខ-
មសុខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកប
ដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខ-
វេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយ
អទុក្ខមសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។
ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខ-
វេទនាផង មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែន
ជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនាផង មិន
មែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនាផង ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល
មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនាផង មិនមែនជា
អកុសល មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនាផង ទើបកើតឡើង

បច្ច័យត្ថិកត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។

[៣៥៦] ហេតុយា ឯក្ខនត្ថិស អភិកតេ ឯក្ខ-
នត្ថិស សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

នកុសលត្ថិកនិប្បាតិកំ

[៣៥៧] នកុសលំ នវិចារកំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
កុសលោ នវិចារកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
នកុសលំ នវិចារកំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ ន-
វិចារកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នកុសលំ
នវិចារកំ ធម្មំ បដិច្ច នអព្យាកតោ នវិចារកោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នកុសលំ នវិចារកំ
ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នវិចារកោ ច នអព្យា-
កតោ នវិចារកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា
នកុសលំ នវិចារកំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ន-
វិចារកោ ច នអកុសលោ នវិចារកោ ច ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា បញ្ច ។ នអកុសលំ
នវិចារកំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ នវិចា-
កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា បញ្ច ។

បច្ចុន័យត្រិកត្រិកប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

[៣៥៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២៧ ក្នុងអវិភតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ប្បដ្ឋាយទាំងអស់ ។

នកុសលត្រិកនិប្បាកត្រិកៈ

[៣៥៧] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាវិបាក អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាវិបាក ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាវិបាក អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាវិបាក ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាវិបាក អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាវិបាក ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាវិបាកក្តី មិនមែន ជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាវិបាកក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា កុសល មិនមែនជាវិបាក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាវិបាកក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែន ជាវិបាកក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាវិបាក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជា អកុសល មិនមែនជាវិបាក អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាវិបាក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុទ្ទយប្បដ្ឋានំ

ន អព្យាកតំ ន វិចារកំ ធម្មំ បដិច្ច ន អព្យាកតោ
 ន វិចារកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ធ ។
 ន កុសលំ ន វិចារកញ្ច ន អព្យាកតំ ន វិចារកញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន វិចារកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។ ន អកុសលំ ន វិចារកញ្ច
 ន អព្យាកតំ ន វិចារកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ
 ន វិចារកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។
 ន កុសលំ ន វិចារកញ្ច ន អកុសលំ ន វិចារកញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន វិចារកោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តិណិ ។

(៣៥៨) ហេតុយា ឯក្កនត្តិស អវិគតេ ឯក្ក-
 នត្តិស សព្វត្ត វិត្តារោ ។

(៣៥៩) ន កុសលំ ន វិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច
 ន កុសលោ ន វិចារកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា ន កុសលំ ន វិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច ន អកុ-
 សលោ ន វិចារកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក បច្ចនិយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត្តិៈ មិនមែនជាវិបាក អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនជាអព្យាក្រឹត្តិៈ មិនមែនជាវិបាក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាវិបាក អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាវិបាកផង មិនមែនជាអព្យាក្រឹត្តិៈ
 មិនមែនជាវិបាកផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ។
 ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាវិបាក អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ជាអកុសល មិនមែនជាវិបាកផង មិនមែនជាអព្យាក្រឹត្តិៈ មិនមែនជាវិបាក
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែន
 ជាកុសល មិនមែនជាវិបាក អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
 មែនជាវិបាកផង មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាវិបាកផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

(៣៥៨) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ២៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ប្បដ្ឋាយទាំងអស់ ។

(៣៥៩) ធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាកុ-
 សល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជា
 កុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនមានវិបាកជា
 ប្រក្រតី មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានវិបាក
 ជាប្រក្រតី មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ

បច្ចុប្បន្នភាពប្បដ្ឋាន

ន កុសលំ នវិហាកធម្មដម្ពំ បដិច្ច ន កុសលោ ន-
 វិហាកធម្មដម្ពោ ច ន អកុសលោ នវិហាកធម្មដម្ពោ
 ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន អកុសលំ នវិហា-
 កធម្មដម្ពំ បដិច្ច ន អកុសលោ នវិហាកធម្មដម្ពោ
 ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អកុសលំ នវិហាកធម្ម-
 ដម្ពំ បដិច្ច ន កុសលោ នវិហាកធម្មដម្ពោ ឧប្បជ្ជន្តិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ន អកុសលំ នវិហាកធម្មដម្ពំ បដិច្ច
 ន កុសលោ នវិហាកធម្មដម្ពោ ច ន អកុសលោ
 នវិហាកធម្មដម្ពោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
 ន កុសលំ នវិហាកធម្មដម្ពញ្ច ន អកុសលំ នវិហាក-
 ធម្មដម្ពញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ នវិហាកធម្មដម្ពោ
 ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុសលំ នវិហាកធម្មដម្ពញ្ច
 ន អកុសលំ នវិហាកធម្មដម្ពញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អ-
 កុសលោ នវិហាកធម្មដម្ពោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា

បច្ចុន័យត្ថិកត្ថិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនមាន
 វិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាអកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 មានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
 ដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាអកុសល ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជា
 កុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាអកុ-
 សល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនមានវិបាកធម៌ជា
 ប្រក្រតី មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែន
 ជាអកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែន
 ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនមាន
 វិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានវិបាក
 ជាប្រក្រតី មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែន
 ជាអកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនមាន
 វិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមាន
 វិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនមានវិបាកធម៌ជា
 ប្រក្រតី មិនមែនជាអកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

អភិធម្មបិដកេ បច្ឆនីយប្បដ្ឋានំ

ន កុសលំ ន វិចារកធម្មធម្មញ្ញំ ន អកុសលំ ន វិចារ-
កធម្មធម្មញ្ញំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន វិចារកធម្ម-
ធម្មោ ច ន អកុសលោ ន វិចារកធម្មធម្មោ ច ធម្មា
ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៣៦០] ហេតុយា នវ អវិគតេ នវ សព្វត្ថ នវ ។

[៣៦១] ន កុសលំ ន នេវវិចារកនវិចារកធម្ម-
ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន នេវវិចារកនវិចារកធម្ម-
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

នកុសលេត្តិកនឧបាទិស្សបាទានិយត្តិកំ

[៣៦២] ន កុសលំ ន ឧទានិទ្ធពានានិយំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ន កុសលំ ន អនុទានិទ្ធពានានិយំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ន កុសលំ ន អនុទានិទ្ធពានានិយំ
ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុនីយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនមាន
វិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាអកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
មានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនមានវិបាកធម៌ជា
ប្រក្រតី មិនមែនជាអកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋួយ ។

(៣៦០) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋួយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋួយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងបច្ចុនីយទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ។

(៣៦១) ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនវិបាកនិងមិនមែនមានវិបាក
ជាប្រក្រតី មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែន
វិបាកនិងមិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋួយ ។

និកុសលតិក្កនិធិប្បទិណ្ឌុរាទានិយតិក្កៈ

(៣៦២) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនដែលកម្ម
ប្រកបដោយកិលេស (មានតណ្ហា ជាដើម) កាន់យកទាំងជាប្រយោជន៍
ដល់ឧបាទាន ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនដែល
កម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ...
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយ
កិលេសមិនកាន់យកនិងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ... ។

បច្ចុប្បន្នកិច្ចប្បដ្ឋាន

នក្សសលតិកនិសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកតិកំ

[៣៦៣] នក្សសលំ នសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកំ

ធម្មំ បដិច្ច . . . នក្សសលំ នអសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេ-
សិកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នក្សសលំ នអសង្កិលិដ្ឋ-
អសង្កិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នក្សសលតិកនិវតិកតិកំ

[៣៦៤] នក្សសលំ នសវិតក្កសវិចារំ ធម្មំ

បដិច្ច . . . នក្សសលំ នអវិតក្កវិចារមត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . នក្សសលំ នអវិតក្កអវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នក្សសលតិកនិប័តិកតិកំ

[៣៦៥] នក្សសលំ នប័តិសហគតំ ធម្មំ

បដិច្ច . . . នក្សសលំ នសុខសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . នក្សសលំ នឱបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បច្ចុន័យត្តិកត្តិកប្បដ្ឋាន

នក្កសលត្តិកនិសង្កិលិដ្ឋិសង្កិលេសិកត្តិកៈ

[៣៦៣] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង . . . ។

នក្កសលត្តិកនិវត្តកត្តិកៈ

[៣៦៤] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈនិងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈមានគ្រឹមតែវិចារៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈនិងមិនមានវិចារៈ . . . ។

នក្កសលត្តិកនិប៊ីតិត្តិកៈ

[៣៦៥] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយបីតិ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា . . . ។

អភិធម្មបំណែក បច្ចុន័យប្បដ្ឋានំ

នក្កសលតិក្កនិទ្ទេស្សនតិក្កំ

[៣៦៦] ន ក្កសលំ ន ទស្សនេន បហាតត្ថំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ន ក្កសលំ ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ន ក្កសលំ ន នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ-
 បហាតត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នក្កសលតិក្កនិទ្ទេស្សនេន បហាតត្ថំ ហោត្កតិក្កំ

[៣៦៧] ន ក្កសលំ ន ទស្សនេន បហាតត្ថំ ហោ-
 ត្កតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ក្កសលំ ន ភាវនាយ បហា-
 តត្ថំ ហោត្កតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ក្កសលំ ន នេវ ទស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ ហោត្កតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នក្កសលតិក្កនិរាបយគាមិទិក្កំ

[៣៦៨] ន ក្កសលំ ន អាចយគាមី ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ន ក្កសលំ ន អបចយគាមី ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ក្ក-
 សលំ ន នេវ អាចយគាមី ន អបចយគាមី ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុដ្ឋយប្បវត្តន

នកុសលត្តិកនិទ្ទេស្សនត្តិកៈ

[៣៦៦] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនត្រូវ
លះដោយការនា ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
ជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនមែនត្រូវលះដោយការនា ... ។

នកុសលត្តិកនិទ្ទេស្សនេនបហាតព្វហេតុត្តិកៈ

[៣៦៧] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមាន
ហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាកុសល មិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះដោយការនា ... អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ ទាំងមិនមែនត្រូវលះដោយការនា ... ។

នកុសលត្តិកនិរាបយគាមីត្តិកៈ

[៣៦៨] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនដល់
នូវការសន្យាក្នុងឡើង (ដោយកម្មកិលេស) ... អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង ... អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនដល់នូវការសន្យា
ក្នុងឡើងនឹងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង ... ។

បច្ចុន័យត្រីកត្តិកប្បដ្ឋានំ

នក្កសលតិកនិសេក្ខតិកំ

[៣៦៧] នក្កសលំ នសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
នក្កសលំ នអសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នក្កសលំ
ននេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នក្កសលតិកនិបរិតិកំ

[៣៧០] នក្កសលំ នបរិតំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
នក្កសលំ នមហាគ្គតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នក្កសលំ
នអប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នក្កសលតិកនិបរិត្តារម្មណតិកំ

[៣៧១] នក្កសលំ នបរិត្តារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . នក្កសលំ នមហាគ្គតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
នក្កសលំ នអប្បមាណារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នក្កសលតិកនិហិន្ទតិកំ

[៣៧២] នក្កសលំ នហិន្ទំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
នក្កសលំ នមជ្ឈិមំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នក្កសលំ
នបណីតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បច្ចុន័យត្ថិកត្ថិកប្បដ្ឋាន

នកុសលត្ថិកនិសេក្ខត្ថិក :

[៣៦៧] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
សេក្ខៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអសេក្ខៈ
. . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជានៅសេក្ខានា-
សេក្ខៈ . . . ។

នកុសលត្ថិកនិបរិវត្តត្ថិក :

[៣៧០] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
សភាពតូចឆ្មារ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
ជាសភាពធំ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
ជាមានប្រមាណមិនបាន . . . ។

នកុសលត្ថិកនិបរិវត្តារម្មណត្ថិក :

[៣៧១] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមាន
ការម្មណ៍តូចឆ្មារ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
មែនមានការម្មណ៍ធំ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
មែនមានការម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន . . . ។

នកុសលត្ថិកនិហ្មិនត្ថិក :

[៣៧២] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនថោក
ទាប . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាកណ្តាល
. . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនឧត្តម . . . ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ឆន្តិយប្បដ្ឋានំ

នក្កសលតិកនិមិត្តតិកំ

[៣៧៣] ន ក្កសលំ ន មិត្តតិកនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ន ក្កសលំ ន សមិត្តតិកនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 ន ក្កសលំ ន អនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នក្កសលតិកនិមគ្គារមណតិកំ

[៣៧៤] ន ក្កសលំ ន មគ្គារមណំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ន ក្កសលំ ន មគ្គហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 ន ក្កសលំ ន មគ្គាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នក្កសលតិកនិឧប្បនតិកំ

[៣៧៥] ន ក្កសលំ ន អនុប្បន្នំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ន ក្កសលំ ន ឧប្បន្នំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នក្កសលតិកនិអតីតតិកំ

[៣៧៦] ន ក្កសលំ ន អតីតំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 ន ក្កសលំ ន អនាគតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុន័យប្បវដ្តាន

នក្កសលតិកាសមិប្បត្តិកា៖

[៣៧៣] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
សភាពខុសនឹងទៀង ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
មែនជាសភាពត្រូវនឹងទៀង ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
មិនមែនជាសភាពមិនទៀង ... ។

នក្កសលតិកាសមគ្គារម្មណតិកា៖

[៣៧៤] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមាន
មគ្គជាអារម្មណ៍ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
មានមគ្គជាហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
មានមគ្គជាអធិបតិ ... ។

នក្កសលតិកាសឧប្បន្នតិកា៖

[៣៧៥] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
មិនទាន់កើតឡើងហើយ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
មិនមែនកើតឡើង ... ។

នក្កសលតិកាសអធិតិកា៖

[៣៧៦] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអតីត
... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអនាគត ... ។

បច្ចុប្បន្នកត្តិកប្បដ្ឋានំ

នក្កសលតិកនិរតិវារមណតិកំ

[៣៧៧] ន ក្កសលំ ន អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
... ន ក្កសលំ ន អនាគតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ...
ន ក្កសលំ ន បច្ចុប្បន្នារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

នក្កសលតិកនិរតិវារមណតិកំ

[៣៧៨] ន ក្កសលំ ន អន្តរតំ ធម្មំ បដិច្ច ...
ន ក្កសលំ ន ពហិទ្ធា ធម្មំ បដិច្ច ... ។

នក្កសលតិកនិរតិវារមណតិកំ

[៣៧៩] ន ក្កសលំ ន អន្តរតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
... ន ក្កសលំ ន ពហិទ្ធារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

នក្កសលតិកនិរតិវារមណតិកំ

[៣៨០] ន ក្កសលំ ន សនិទស្សនសប្បដិយំ
ធម្មំ បដិច្ច ន ក្កសលោ ន សនិទស្សនសប្បដិ-
យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ក្កសលំ
ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អក្កស-
លោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ

បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋាន

នក្កសលត្តិកនិរតិវិញ្ញាណត្តិកៈ

[៣៧៧] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមាន
អារម្មណ៍ជាអតីត . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
មានអារម្មណ៍ជាអនាគត . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន . . . ។

នក្កសលត្តិកនិរតិវិញ្ញាណត្តិកៈ

[៣៧៨] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាខាង
ក្នុង អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាខាងក្រៅ . . . ។

នក្កសលត្តិកនិរតិវិញ្ញាណត្តិកៈ

[៣៧៩] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមាន
អារម្មណ៍ជាខាងក្នុង . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
មែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ . . . ។

នក្កសលត្តិកនិរតិវិញ្ញាណត្តិកៈ

[៣៨០] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
មែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការ
ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុសលំ ន សនិទស្សនសប្បដិយំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន អព្យាកតោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុសលំ ន សនិ-
 ទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន សនិ-
 ទស្សនសប្បដិយោ ច ន អព្យាកតោ ន សនិទស្ស-
 នសប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ន កុសលំ ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន កុសលោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ច ន អកុ-
 សលោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា បញ្ច ។

(៣៨០) ន អកុសលំ ន សនិទស្សនសប្ប-
 ដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ន សនិទស្សន-
 សប្បដិយោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន-
 អកុសលំ ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន កុសលោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មា

អភិធម្មបិដក បច្ចុទ្ទយប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្ខតៈ មិនមែនប្រកបដោយការ
 ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុ-
 សល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាអព្យាក្ខតៈ មិន
 មែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាកុ-
 សល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិន
 មែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះ-
 ពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការ
 ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៥ ។

[៣៨១] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយការ
 ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអកុ-
 សល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់

បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អកុសលំ ន សនិទស្ស-
 នសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អព្យាកតោ ន សនិ-
 ទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ន អកុសលំ ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន អកុសលោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ច ន អព្យា-
 កតោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ន អកុសលំ ន សនិទស្សនសប្បដិយំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ
 ច ន អកុសលោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ច ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា បញ្ច ។

[៣៨២] ន អព្យាកតំ ន សនិទស្សនសប្ប-
 ដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អព្យាកតោ ន សនិទស្ស-
 នសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ន អព្យាកតំ ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន កុសលោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ

បច្ច័យត្ថិកត្ថិកប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិន
 មែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនជា
 អកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី
 មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការ
 ប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយ
 ការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
 អកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវរៈ ៥ ។

(៣៨២) ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយការ
 ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអព្យា-
 កតៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់

អភិធម្មបិដក បច្ចុទ្ទេយ្យដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ន អព្យាកតំ ន សនិទស្ស-
 នសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ន សនិ-
 ទស្សនសប្បដិយោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា
 ន អព្យាកតំ ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន កុសលោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ច ន អព្យា-
 កតោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ
 ហេតុប្បច្ចយា ន អព្យាកតំ ន សនិទស្សនសប្បដិយំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ
 ច ន អព្យាកតោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ន អព្យាកតំ ន សនិទស្សន-
 សប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន សនិទស្សន-
 សប្បដិយោ ច ន អកុសលោ ន សនិទស្សនសប្ប-
 ដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ច ។

អភិធម្មបិដក បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការ
 ប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល
 មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជា
 អព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
 និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌
 មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការ
 ប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ
 មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាអកុសល មិន
 មែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកប
 ដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៦ ។

បច្ចុប្បន្នកិច្ចការប្បដ្ឋាន

(៣៨៣) ន កុសលំ ន សនិទស្សនសប្បដិយេត្តា
 ន អព្យាកតំ ន សនិទស្សនសប្បដិយេត្តា ធម្មំ បដិច្ច
 ន កុសលោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។

(៣៨៤) ន អកុសលំ ន សនិទស្សនសប្បដិយេត្តា
 ន អព្យាកតំ ន សនិទស្សនសប្បដិយេត្តា ធម្មំ បដិច្ច
 ន កុសលោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។

(៣៨៥) ន កុសលំ ន សនិទស្សនសប្បដិ-
 យេត្តា ន អកុសលំ ន សនិទស្សនសប្បដិយេត្តា
 ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន កុសលំ ន សនិ-
 ទស្សនសប្បដិយេត្តា ន អកុសលំ ន សនិទស្សន-
 សប្បដិយេត្តា ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ន សនិ-
 ទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

បច្ចុដ្ឋយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋាន

[៣៨៣] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការ
ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែន
ជាអព្យាក្ខតៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៥ ។

[៣៨៤] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែន
ជាអព្យាក្ខតៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៥ ។

[៣៨៥] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែន
ជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
មែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

អភិធម្មបំណែក បច្ចុទ្ទេសប្បញ្ញត្តិ

ន កុសលំ ន សនិទស្សនសប្បដិយញ្ច ន អកុសលំ
ន សនិទស្សនសប្បដិយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ
ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ច ន អកុសលោ ន-
សនិទស្សនសប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា តីណិ ។

[៣៨៦] ហេតុយា ឯក្ខន្ធត្ថីស អវិភតេ ឯក្ខ-
នត្ថីស សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

[៣៨៧] ន កុសលំ ន អនិទស្សនសប្បដិយំ
ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន អនិទស្សនសប្បដិយោ
ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៣៨៨] ហេតុយា ឯក្ខន្ធត្ថីស អវិភតេ ឯក្ខ-
នត្ថីស សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

[៣៨៩] ន កុសលំ ន អនិទស្សនសប្បដិយំ
ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន អនិទស្សនសប្បដិយោ
ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៣៩០] ហេតុយា នវ សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

អភិធម្មបិដក បដ្ឋនិយាយ្យដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែន
ជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៣៨៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២៧ ក្នុងអវគ្គប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ២៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

[៣៨៧] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣៨៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២៧ ក្នុងអវគ្គប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ២៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

[៣៨៩] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
និងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
ជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ ។

[៣៩០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មាន
គ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

បច្ចុប្បន្នភាពវិញ្ញាណ

នវិទេសាភិក្កនកុសលភិក្កិ

(៣៧០) ន សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ន កុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ន កុ-
 សលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន សុខាយ-
 វេទនាយ សម្បយុត្តំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន ទុក្ខា-
 យ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ន សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ន កុ-
 សលំ ធម្មំ បដិច្ច ន អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្ប-
 យុត្តោ ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ន សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ន កុសលោ ច ន-
 អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ន កុសលោ
 ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា សត្ត ។

(៣៧២) ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ន កុ-
 សលំ ធម្មំ បដិច្ច ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្ប-
 យុត្តោ ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ន កុស-
 លំ ធម្មំ បដិច្ច ន សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
 ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា

បច្ចុន័យត្ថិកត្ថិកប្បដ្ឋាន

នវិទេនាតិកា នកុសលតិកា:

[៣៧១] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជា
 កុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែន
 ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនប្រកប
 ដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រ-
 កបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុ-
 សល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែន
 ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនប្រកប
 ដោយសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខម-
 សុខវេទនា មិនមែនជាកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកប
 ដោយសុខវេទនា មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
 ដ្ឋ័យ មានវារៈ ៧ ។

[៣៧២] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជា
 កុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជា
 កុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
 សុខវេទនា មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
 ទុក្ខវេទនា មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ

អរិយធម៌បំណែក បច្ចុប្បន្នស្ថាន

ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ន កុសលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ទុក្ខាយ វេទនាយ
 សម្បយុត្តំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន សុខាយ វេទនា-
 យ សម្បយុត្តោ ន កុសលោ ច ន អនុក្ខមសុខាយ-
 វេទនាយ សម្បយុត្តោ ន កុសលោ ច ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា សត្ត ។

[៣៧៣] ន អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ
 ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ-
 សម្បយុត្តោ ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
 ដ្ឋយា ន អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ន កុ-
 សលំ ធម្មំ បដិច្ច ន សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
 ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អ-
 នុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ន កុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ន កុសលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អនុក្ខមសុខាយ-
 វេទនាយ សម្បយុត្តំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន សុខា-
 យ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ន កុសលោ ច ន អនុក្ខម-
 សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ន កុសលោ ច ធម្មោ

អភិធម្មបិដក បច្ឆន្តិយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសល អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជាកុសល ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិន
មែនជាកុសលក្តី មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុ-
សលក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជា
កុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៧ ។

(៣៧៣) ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិន
មែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខ-
វេទនា មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសល ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា
មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខម-
សុខវេទនា មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលក្តី មិន
មែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលក្តី អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសល

បច្ចុន័យត្ថិកត្ថិកប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានពីរៈ ៧ ។

(៣៧៤) ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាកុសល
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាកុសល
 ផង មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិន
 មែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិន
 មែនជាកុសលផង មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជា
 កុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនប្រកប
 ដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនប្រកបដោយ
 អទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលក្តី មិន
 មែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលផង មិនមែន
 ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានពីរៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុនីយប្បដ្ឋាន

[៣៧៥] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជា
 កុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជា
 កុសលផង មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសល
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
 ទុក្ខវេទនា មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
 ទុក្ខវេទនា មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា
 មិនមែនជាកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិន
 មែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជាកុសលផង មិនមែន
 ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ។

[៣៧៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៤៧ ក្នុងការម្មណាប្បដ្ឋ័យ
 មានវារៈ ៤៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៤៧ ។

[៣៧៧] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាអ-
 កុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែន
 ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ។

[៣៧៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៤៧ ។

បច្ចុន័យត្ថិកត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៣៩៩] ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ន អ-
ព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុ-
ត្តោ ន អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៤០០] ហេតុយា អដ្ឋចត្តាន្ទីស សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

នវេទនាតិកនវិបាកតិកំ

[៤០១] ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ន វិ-
ចាកំ ធម្មំ បដិច្ច ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ
ន វិចាកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៤០២] ហេតុយា ឯក្កនបញ្ញាស អវិកតេ
ឯក្កនបញ្ញាស សង្ខតំ ។

នវិបាកតិកនកុសលតិកំ

[៤០៣] ន វិចាកំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
ន វិចាកធម្មធម្មំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន លេវិ-
ចាកនវិចាកធម្មធម្មំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បច្ចុដ្ឋយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋាន

(៣៧៧) ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជា
អព្យាក្ខតៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែន
ជាអព្យាក្ខតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៤០០) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៤៨ សេចក្តីពិស្តារ មាន
គ្រប់បច្ច្ឋយទាំងអស់ ។

នវេទនាតិកនវិបាកត្តិកៈ

(៤០១) ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាវិបាក
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាវិបាក
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៤០២) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៤៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មាន
វរៈ ៤៧ សេចក្តីបំប្រែញ ។

នវិបាកត្តិកនកុសលត្តិកៈ

(៤០៣) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជា
កុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី
មិនមែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនវិបាក
និងមិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាកុសល . . . ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

នន្ទនាទិដ្ឋនាទានិយំ ឥត្យុសលំ

(២០៤) ន នន្ទនាទិដ្ឋនាទានិយំ ន ឥត្យុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច ... ន អនុនាទិដ្ឋនាទានិយំ ន ឥត្យុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច ... ន អនុនាទិដ្ឋនាទានិយំ ន ឥត្យុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច ... ។

នសង្កិល្លិដ្ឋសង្កិលេសិកតិកនក្យុសលតិកំ

(២០៥) ន សង្កិល្លិដ្ឋសង្កិលេសិកំ ន ឥត្យុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច ... ន អសង្កិល្លិដ្ឋសង្កិលេសិកំ ន ឥត្យុ-
 សលំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន អសង្កិល្លិដ្ឋអសង្កិលេសិ-
 កំ ន ឥត្យុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

នវិតក្កតិកនក្យុសលតិកំ

(២០៦) ន សវិតក្កសវិចារំ ន ឥត្យុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច ... ន អវិតក្កវិចារមត្តំ ន ឥត្យុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 ... ន អវិតក្កអវិចារំ ន ឥត្យុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុន័យប្បវត្តាន

នឧបាទិណ្ណបាទានិយត្តិកនកុសលត្តិកៈ

(៤០៤) អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេស (មានតណ្ហាជាដើម) កាន់យកនឹងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែន ជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយ កិលេសមិនកាន់យកតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់ យកទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាកុសល . . . ។

នសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកត្តិកនកុសលត្តិកៈ

(៤០៥) អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនសៅហ្មងនិងគួរដល់ សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល មិនមែនជាមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តី សៅហ្មង មិនមែនជាកុសល . . . ។

នវិតកុត្តិកនកុសលត្តិកៈ

(៤០៦) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ នឹងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ មិនមែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈមានគ្រឹមតែវិចារៈ មិនមែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈនឹងមិនមានវិចារៈ មិនមែនជាកុសល . . . ។

បច្ចុប្បន្នភាពប្រជុំ

នីតិវិធីនៃក្រុមប្រឹក្សា

(២០៧) ន ប៊ីតិសហគតំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
... ន សុខសហគតំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ...
ន ឧបេក្ខាសហគតំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និទ្ទេសនៃក្រុមប្រឹក្សា

(២០៨) ន ទស្សនេន បហាតត្ថំ ន កុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច ... ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ ន កុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច ... ន ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ
ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និទ្ទេសនៃបហាតត្ថំហេតុក្រិក្ខានៃក្រុមប្រឹក្សា

(២០៩) ន ទស្សនេន បហាតត្ថំហេតុកំ ន កុ-
សលំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន ភាវនាយ បហាតត្ថំហេតុកំ
ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន ទេវ ទស្សនេន ន ភាវ-
នាយ បហាតត្ថំហេតុកំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

បច្ចុន័យត្រីកត្តិកប្បដ្ឋាន

នីតិវិធីត្រីកត្តិកនក្កសលត្រីកៈ

[៤០៧] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយបីតិ មិនមែន
ជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខ មិន
មែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា
មិនមែនជាកុសល . . . ។

និទស្សន្តត្រីកត្តិកនក្កសលត្រីកៈ

[៤០៨] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិន
មែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនត្រូវលះដោយការវា
មិនមែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈនិងមិនមែនត្រូវលះដោយការវា មិនមែនជាកុសល . . . ។

និទស្សន្តនេសបហាតព្វហេតុកត្តិកនក្កសលត្រីកៈ

[៤០៩] អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនមែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុ
ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវា មិនមែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ
នូវធម៌ មានហេតុដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈនិងមិន
មែនត្រូវលះដោយការវា មិនមែនជាកុសល . . . ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បវដ្តានំ

និទានបិដកេ ភិក្ខុសិទ្ធិភិក្ខុ

[៤០០] ន អាចយតាមី ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ន អបចយតាមី ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ន នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ន កុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ។

និទានបិដកេ ភិក្ខុសិទ្ធិភិក្ខុ

[៤០១] ន សេត្តំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ន អសេត្តំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន
 នេវសេត្តានាសេត្តំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និទានបិដកេ ភិក្ខុសិទ្ធិភិក្ខុ

[៤០២] ន បរិភ័ត្តំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 ន មហាភ័ត្តំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អប្ប
 មាណំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

អភិធម្មបិដក បញ្ជីយប្បដ្ឋាន

និរោធិយគាមិតិក្កនិក្កសលតិក្កៈ

[៤១០] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង
(ដោយកម្មកិលេស) មិនមែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង មិនមែនជាកុសល . . . អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង តាំងមិន
មែនជាមិនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង មិនមែនជាកុសល . . . ។

និរោធិតិក្កនិក្កសលតិក្កៈ

[៤១១] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសេក្ខៈ មិនមែនជា
កុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអសេក្ខៈ មិនមែនជា
កុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជានេវសេក្ខានាសេក្ខៈ មិន
មែនជាកុសល . . . ។

និរោធិតិក្កនិក្កសលតិក្កៈ

[៤១២] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសភាពតូចត្រូវ មិនមែន
ជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនដល់នូវសភាពធំ មិន
មែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានប្រមាណមិន
បាន មិនមែនជាកុសល . . . ។

បច្ចុប្បន្នភាពកិច្ចប្រជុំ

និមិត្តរូបណាតិកាសិលាតិកា

(៤១៣) ន បរិត្តារម្មណាំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . .

ន មហាត្តារម្មណាំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន-

អប្បមាណារម្មណាំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និហិតិកាសិលាតិកា

(៤១៤) ន ហិទំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . .

ន មជ្ឈិមំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន បណ៌តំ

ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និមិត្តរូបណាតិកាសិលាតិកា

(៤១៥) ន មិត្តនិយតំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច

. . . ន សម្មនិយតំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន-

អនិយតំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និមិត្តរូបណាតិកាសិលាតិកា

(៤១៦) ន មត្តារម្មណាំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច

. . . ន មត្តហេតុកំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . .

ន មត្តនិបតិ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បច្ចុន័យត្រឹកត្រូវក្បួនដាន

និប្រតិបត្តិការមូលដ្ឋានត្រឹកត្រូវនៃកុសលត្រឹកត្រូវ:

[៤១៣] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានការម្នាក់តូចឆ្មារ មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន មិនមែនជាកុសល ... ។

និប្រតិបត្តិការនៃកុសលត្រឹកត្រូវ:

[៤១៤] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាថោកទាប មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកណ្តាល មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនខ្ពស់ មិនមែនជាកុសល ... ។

និប្រតិបត្តិការនៃកុសលត្រឹកត្រូវ:

[៤១៥] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសភាពខុសនឹងទៀង មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសភាពត្រូវនឹងទៀង មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនទៀង មិនមែនជាកុសល ... ។

និប្រតិបត្តិការមូលដ្ឋានត្រឹកត្រូវនៃកុសលត្រឹកត្រូវ:

[៤១៦] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានមគ្គជា ការម្នាក់ មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានមគ្គជាហេតុ មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានមគ្គជាអធិបតិ មិនមែនជាកុសល ... ។

អភិធម្មបំណែក បច្ចុស្សប្បដ្ឋានំ

និទុប្បន្តិក្ខនិក្ខសលតិកំ

[៤១៧] ន អនុប្បន្តំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
... ន ឧប្បន្តិ ធម្មំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និអតិវត្តិក្ខនិក្ខសលតិកំ

[៤១៨] ន អតិវត្តំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ...
ន អនាគតំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និអតិវារម្មណតិក្ខនិក្ខសលតិកំ

[៤១៩] ន អតិវារម្មណំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
... ន អនាគតារម្មណំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ...
ន បច្ចុប្បន្តារម្មណំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និអជ្ឈិតិក្ខនិក្ខសលតិកំ

[៤២០] ន អជ្ឈិតំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ...
ន ពហិទ្ធា ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និអជ្ឈិតារម្មណតិក្ខនិក្ខសលតិកំ

[៤២១] ន អជ្ឈិតារម្មណំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
... ន ពហិទ្ធារម្មណំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

អភិធម្មបិដក បច្ចសីយប្បដ្ឋាន

និទុប្បន្តតិក្កនកុសលតិក្កៈ

[៤១៧] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនទាន់កើតឡើងហើយ
មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនកើតឡើង មិន
មែនជាកុសល ... ។

និរតីតិក្កនកុសលតិក្កៈ

[៤១៨] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអតីត មិនមែនជាកុសល
... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអនាគត មិនមែនជាកុសល ... ។

និរតីតារម្មណតិក្កនកុសលតិក្កៈ

[៤១៩] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានការម្នាក់ជាអតីត មិន
មែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានការម្នាក់ជា
អនាគត មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានការ
ម្នាក់ជាបច្ចុប្បន្ន មិនមែនជាកុសល ... ។

និរតីតិក្កនកុសលតិក្កៈ

[៤២០] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាខាងក្នុង មិនមែនជាកុសល
... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាខាងក្រៅ មិនមែនជាកុសល ... ។

និរតីតារម្មណតិក្កនកុសលតិក្កៈ

[៤២១] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានការម្នាក់ខាងក្នុង មិន
មែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានការម្នាក់ខាងក្រៅ
មិនមែនជាកុសល ... ។

បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋានំ

និសន្សិទ្ធស្សនិគ្គិក្ខនិក្ខុសលតិក្ខិ

(២២២) ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន កុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ន កុសលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន សនិទស្សនសប្ប-
 ដិយំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិទស្សនសប្ប-
 ដិយោ ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន អនិទស្សនអប្បដិយោ ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ។ ន អនិទស្សនសប្បដិយំ
 ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិទស្សនសប្បដិយោ
 ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន-
 អនិទស្សនសប្បដិយំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ន កុសលោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន អនិទស្សនសប្បដិយំ
 ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិទស្សនអប្បដិយោ
 ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ។

បច្ច័យត្តិកត្តិកប្បដ្ឋាន

និទាននិទ្ទេសប្បនិទ្ទេសកុសលលត្តិកៈ

(៤២២) ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
 ការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកប
 ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រ-
 កបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិង
 មិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវរៈ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនជា
 មិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់
 មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែន
 ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះ-
 ពាល់ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិន
 មែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់
 មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវរៈ ៦ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

ន អនិទស្សនអប្បដិយំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន អ-
 និទស្សនអប្បដិយោ ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ឆ ។ ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន កុ-
 សលញ្ច ន អនិទស្សនអប្បដិយំ ន កុសលញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ន កុសលោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឆ ។ ន អនិទស្សនសប្បដិយំ
 ន កុសលញ្ច ន អនិទស្សនអប្បដិយំ ន កុសលញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ន កុសលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឆ ។

[២២៣] ហេតុយា ភីស អារម្មណោ នវ
 សព្វត្ត វិត្តារោ ។

[២២៤] ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន អកុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ន អកុសលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុដ្ឋយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជា
 កុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការ
 ប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
 មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
 និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាមិនមាន
 ការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសលផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
 និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល
 ផង មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជា
 កុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៤២៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣០ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

[៤២៤] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

បច្ចុប្បន្នភាពវិញ្ញាណ

[២២៥] ហេតុយា វិស អាម្មណោ នវ សព្វត្ថ

វិញ្ញាណ ។

[២២៦] ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន អព្យាកតំ

ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ន អព្យាក-

តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[២២៧] ហេតុយា នវ សព្វត្ថ នវ ។

និសនិទស្សនវិញ្ញាណវិញ្ញាណវិញ្ញាណ

[២២៨] ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន សុខាយ

វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . វិស ។ ន-

សនិទស្សនសប្បដិយំ ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ

ធម្មំ . បដិច្ច . . . វិស ។ ន សនិទស្សនសប្បដិយំ

ន អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច

. . . វិស ។

បច្ចនីយៈត្រីកត្តិប្បដ្ឋាន

[៤៤៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣០ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

[៤៤៦] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអព្យាក្រឹតៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកប ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអព្យាក្រឹតៈ ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៤៤៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធ តែមានវារៈ ៧ ។

និសនិទស្សនត្តិក និវេទនាតិកៈ

[៤៤៨] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា . . . មាន វារៈ ៣០ ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា . . . មាន វារៈ ៣០ ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា . . . មាន វារៈ ៣០ ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា . . . មានវារៈ ៣០ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

នសនិទស្សនត្តិកនិបាតត្តិកំ

[២២៩] នសនិទស្សនសប្បដ្ឋាយំ នវិចារកំ ធម្ម-
 បដិច្ច . . . តីស ។ នសនិទស្សនសប្បដ្ឋាយំ នវិ-
 ចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច . . . តីស ។ នសនិទស្ស-
 នសប្បដ្ឋាយំ ននវិចារកនវិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច . . .
 នវ ។

នសនិទស្សនត្តិកនឧបាទិសប្បាទានិយត្តិកំ

[២៣០] នសនិទស្សនសប្បដ្ឋាយំ នឧចានិដ្ឋ-
 ចានានិយំ ធម្មំ បដិច្ច . . . តីស ។ នសនិទស្សន-
 សប្បដ្ឋាយំ នអនុចានិដ្ឋចានានិយំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 តីស ។ នសនិទស្សនសប្បដ្ឋាយំ នអនុចានិដ្ឋអនុ-
 ចានានិយំ ធម្មំ បដិច្ច . . . តីស ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុដ្ឋយប្បដ្ឋាន

និសន្ទិទស្សន្តិកានិបាតតិក្កៈ

[៤២៧] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាវិបាក មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ . . . មានវារៈ ៣០ ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនប្រកបដោយ
 ការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ . . . មានវារៈ ៣០ ។ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនវិបាកនិងមិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែន
 ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ . . . មានវារៈ ៧ ។

និសន្ទិទស្សន្តិកានិបាតតិក្កៈ

[៤៣០] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស (មាន
 តណ្ហាជាដើម) កាន់យកទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន . . . មាន
 វារៈ ៣០ ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកប
 ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកវៃ
 ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន . . . មានវារៈ ៣០ ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនដែលកម្ម
 ប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន . . .
 មានវារៈ ៣០ ។

បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋានំ

និសន្សិទ្ធស្សនតិកនិវត្តិលីដ្ឋសង្កិលេសិកត្តិកំ

[២៣០] ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន សង្កីលដ្ឋ-
 សង្កិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនសប្ប-
 ដិយំ ន អសង្កីលដ្ឋសង្កិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន អសង្កីលដ្ឋអសង្កិលេសិកំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសន្សិទ្ធស្សនតិកនិវត្តិកតិកំ

[២៣២] ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន សវិតក្ក-
 សវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនសប្បដិយំ
 ន អវិតក្កវិចារមត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សន-
 សប្បដិយំ ន អវិតក្កអវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសន្សិទ្ធស្សនតិកនិវត្តិកតិកំ

[២៣៣] ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន បិទិស-
 ហកតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនសប្បដិយំ

បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋាន

និសនិទស្សន្តិកនិសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកត្តិកៈ

[៤៣១] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនសៅហ្មងទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង
. . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង . . .
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះ-
ពាល់ មិនមែនជាមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង . . . ។

និសនិទស្សន្តិកនិវិតក្កត្តិកៈ

[៤៣២] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈទាំង
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមាន
វិតក្កៈមានគ្រឹមតែវិចារៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
ការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈទាំងមិន
មានវិចារៈ . . . ។

និសនិទស្សន្តិកនិបីតិក្កត្តិកៈ

[៤៣៣] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយបីតិ . . . អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បវត្តាន

ន សុខសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សន-
សប្បដិឃំ ន ទុបេត្តាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសនិទស្សនត្ថិកនិទស្សនត្ថិកំ

[៤៣៤] ន សនិទស្សនសប្បដិឃំ ន ទស្សនេន-
បហាតត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនសប្បដិឃំ
ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្ស-
នសប្បដិឃំ ន នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ
ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសនិទស្សនត្ថិកនិទស្សនេនិបហាតត្ថហេតុកត្ថិកំ

[៤៣៥] ន សនិទស្សនសប្បដិឃំ ន ទស្សនេន-
បហាតត្ថហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនស-
ប្បដិឃំ ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
ន សនិទស្សនសប្បដិឃំ ន នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ-
បហាតត្ថហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុន័យប្បវត្តន

មិនមែនប្រកបដោយសុខ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការ
ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា . . . ។

និសន្សិទ្ធស្សន្តិក្កិ និទ្ធស្សន្តិក្កិ :

[៤៣៤] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ . . . អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិន
មែនត្រូវលះដោយការវិនា . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកប
ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈនិងមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា . . . ។

និសន្សិទ្ធស្សន្តិក្កិ និទ្ធស្សន្តិក្កិ និសបហាត្តព្វហេតុក្កិ :

[៤៣៥] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
. . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា . . . អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មាន
ហេតុដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ និងមិនមែនត្រូវលះ
ដោយការវិនា . . . ។

បច្ចុប្បន្នភាពកិច្ចសន្យា

និស្សន្ទស្ថិតិកិច្ចសន្យា

(៤៣៦) ន សនិទនស្សនសប្បដិយំ ន អាចយ កាមី
ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទនស្សនសប្បដិយំ ន អប-
ចយ កាមី ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទនស្សនសប្បដិយំ
ន នេវាចយ កាមីនាចយ កាមី ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និស្សន្ទស្ថិតិកិច្ចសន្យា

(៤៣៧) ន សនិទនស្សនសប្បដិយំ ន សេត្តំ
ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទនស្សនសប្បដិយំ ន អ-
សេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទនស្សនសប្បដិយំ
ន នេវាសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និស្សន្ទស្ថិតិកិច្ចសន្យា

(៤៣៨) ន សនិទនស្សនសប្បដិយំ ន បរិវត្តំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ន សនិទនស្សនសប្បដិយំ ន បហាត្តតំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ន សនិទនស្សនសប្បដិយំ ន អប្បមាណំ
ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បច្ចុន័យត្តិកត្តិកប្បដ្ឋាន

និស្សន្ទស្សន្ទត្តិក និរាបយគាមិត្តិកៈ

(៤៣៦) អាស្រ័យ ទ្ធាធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនដល់ទ្ធាធម៌សន្យុកត្ថនឡើយ . . . អា-
ស្រ័យ ទ្ធាធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
មិនមែនជាមិនដល់ទ្ធាធម៌សន្យុកត្ថនឡើយ . . . អាស្រ័យ ទ្ធាធម៌ មិនមែន
ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនដល់
ទ្ធាធម៌សន្យុកត្ថនឡើយ មិនមែនជាមិនដល់ទ្ធាធម៌សន្យុកត្ថនឡើយ . . . ។

និស្សន្ទស្សន្ទត្តិក និស្សេក្ខត្តិកៈ

(៤៣៧) អាស្រ័យ ទ្ធាធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាសេក្ខៈ . . . អាស្រ័យ ទ្ធាធម៌
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជា
អសេក្ខៈ . . . អាស្រ័យ ទ្ធាធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនជាសេក្ខៈ ទាំងមិនមែនជា
អសេក្ខៈ . . . ។

និស្សន្ទស្សន្ទត្តិក និបរិវត្តិត្តិកៈ

(៤៣៨) អាស្រ័យ ទ្ធាធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាសភាពតូចនូវ . . . អាស្រ័យ ទ្ធាធម៌
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនដល់
ទ្ធាធម៌សភាពធំ . . . អាស្រ័យ ទ្ធាធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានប្រមាណមិនបាន . . . ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុទ្ទយប្បដ្ឋានំ

និសន្សិទ្ធស្សន្តិក្កនិបរិច្ឆារម្មណាតិកំ

[២៣៧] ន សនិទនស្សនសប្បដិយំ ន បរិច្ឆារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទនស្សនសប្បដិយំ ន មហានុតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទនស្សនសប្បដិយំ ន អប្បមាលារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសន្សិទ្ធស្សន្តិក្កនិហានតិកំ

[២៤០] ន សនិទនស្សនសប្បដិយំ ន ហានំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទនស្សនសប្បដិយំ ន មន្ស័មំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទនស្សនសប្បដិយំ ន ចណីនំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសន្សិទ្ធស្សន្តិក្កនិមិច្ឆតិកំ

[២៤១] ន សនិទនស្សនសប្បដិយំ ន មិច្ឆតនិយនំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទនស្សនសប្បដិយំ ន សម្មតនិយនំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទនស្សនសប្បដិយំ ន អនិយនំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បច្ចុប្បន្នភាពប្បដ្ឋាន

និសន្សិទ្ធស្សន្តិកនិមគ្គារម្មណ្តិក

(២២២) ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន មគ្គារម្មណាំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន មគ្គហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន មគ្គាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសន្សិទ្ធស្សន្តិកនិឡប្បន្តិក

(២២៣) ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន អនុប្បន្តិធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន ឡប្បន្តិធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសន្សិទ្ធស្សន្តិកនិអតីតិក

(២២៤) ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន អតីតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន អនាគតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសន្សិទ្ធស្សន្តិកនិអតីតារម្មណ្តិក

(២២៥) ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន អតីតារម្មណាំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនសប្បដិយំ

បច្ចុន័យត្រិកត្រិកប្បដ្ឋាន

និសន្ទិទស្សនត្រិកនិមគ្គារម្មណត្រិកៈ

[៤៤៤] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានមគ្គជាអារម្មណ៍ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានមគ្គជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានមគ្គជាអធិបតិ . . . ។

និសន្ទិទស្សនត្រិកនិឡប្បដ្ឋានត្រិកៈ

[៤៤៥] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនទាន់កើតឡើងហើយ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនកើតឡើង . . . ។

និសន្ទិទស្សនត្រិកនិអតីតត្រិកៈ

[៤៤៦] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអតីត . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអនាគត . . . ។

និសន្ទិទស្សនត្រិកនិអតីតារម្មណត្រិកៈ

[៤៤៧] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាអតីត . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុទ្ទេយប្បដ្ឋានំ

ន អនាគតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនសម្បដ៏យំ
សម្បដ៏យំ ន បច្ចុប្បន្នារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសនិទស្សនតិកនិអជ្ឈិតិកំ

[២២៦] ន សនិទស្សនសម្បដ៏យំ ន អជ្ឈិតំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនសម្បដ៏យំ ន តហិទ្ធា
ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសនិទស្សនតិកនិអជ្ឈិត្រាវមណតិកំ

[២២៧] ន សនិទស្សនសម្បដ៏យំ ន អជ្ឈិត្រា-
វមណំ ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សនសម្បដ៏យោ ន-
អជ្ឈិត្រាវណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន-
សនិទស្សនសម្បដ៏យំ ន អជ្ឈិត្រាវមណំ ធម្មំ បដិច្ច
ន អនិទស្សនសម្បដ៏យោ ន អជ្ឈិត្រាវណោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[២២៨] ហេតុយា ភីស អភិគតេ ភីស សព្វត្ត
វិត្តារោ ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុទ្ទយប្បវេណី

មានការម្នាក់ជាអនាគត . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកប
ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានការម្នាក់ជា
បច្ចុប្បន្ន . . . ។

និសនិទស្សនតិកនិរវល្លតិកៈ

[៤៤៦] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង . . . អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិន
មែនប្រព្រឹត្តទៅខាងក្រៅ . . . ។

និសនិទស្សនតិកនិរវល្លតិកៈ

[៤៤៧] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនមានការម្នាក់ជាខាងក្នុង អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមាន
ការម្នាក់ជាខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជា
មិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានការម្នាក់ជា
ខាងក្នុង អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានការម្នាក់ជាខាងក្នុង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៤៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៣០ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មាន
វរៈ ៣០ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

បច្ចុប្បន្នយុគក្នុងយុគវិវត្តន៍

[២៤៧] ន អនិទស្សនសប្បដិយំ ន តហិទ្ធារម្ម-
 ណំ ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ន-
 តហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន-
 សនិទស្សនសប្បដិយំ ន តហិទ្ធារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន អនិទស្សនសប្បដិយោ ន តហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន-
 តហិទ្ធារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិទស្សនសប្បដិយោ
 ន តហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ។

[២៤៨] ន អនិទស្សនសប្បដិយំ ន តហិទ្ធារម្ម-
 ណំ ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ន ត-
 ហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ។

[២៤៩] ន អនិទស្សនសប្បដិយំ ន តហិទ្ធារម្ម-
 ណំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិទស្សនសប្បដិយោ ន តហិទ្ធា-
 រម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ។

បច្ច័យឆ្លឹកឆ្លឹកប្បដ្ឋាន

(៤៤៧) ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការ
 ប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍
 ជាខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមាន
 ការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការ
 ប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់
 មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជា
 ខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៦ ។

(៤៤៨) ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការ
 ប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជា
 ខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៦ ។

(៤៤៩) ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះ-
 ពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជា
 ខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៦ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

[២៥២] ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន តហិទ្ធារម្មណាញ្ច ន អនិទស្សនអប្បដិយំ ន តហិទ្ធារម្មណាញ្ច
ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ន តហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយោ ឆ ។

[២៥៣] ន អនិទស្សនសប្បដិយំ ន តហិទ្ធារម្មណាញ្ច ន អនិទស្សនអប្បដិយំ ន តហិទ្ធារម្មណាញ្ច
ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ន តហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយោ ឆ ។

[២៥៤] ហេតុយោ ភីស អារម្មណោ នវ អភិ-
តតេ ភីស ។

សហជានុវារេមិ បច្ចយវារេមិ និស្សយវារេមិ
សំសជ្ឈវារេមិ សម្បយុត្តវារេមិ បញ្ញាវារេមិ

វិទ្ធារោ ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុនីយប្បដ្ឋាន

[៤៥២] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ ពាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអា-
រម្មណ៍ ជាខាងក្រៅផង មិនមែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះ-
ពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ ជាខាងក្រៅផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៦ ។

[៤៥៣] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ ពាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអា-
រម្មណ៍ ជាខាងក្រៅផង មិនមែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះ-
ពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ ជាខាងក្រៅផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៦ ។

[៤៥៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៣០ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បដ្ឋយ
មានវរៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៣០ ។

សេចក្តីពិស្តារ មានក្នុងសហជាតវរៈផង ក្នុង
បច្ចយវរៈផង ក្នុងនិស្សយវរៈផង ក្នុងសំសដ្ឋ-
វរៈផង ក្នុងសម្បយុត្តវរៈផង ក្នុងបញ្ញាវរៈផង ។

បច្ចុដ្ឋយទុកទុកប្បដ្ឋានំ

និហោតិទុកនិសិហោតិកទុកំ

[៤៥៥] និហោតុំ និសិហោតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
និហោតុ និសិហោតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហោតុ-
ប្បច្ចយា ។

[៤៥៦] ហោតុយា ភីណិ អារម្មណោ ឯកំ
អភិកតេ ភីណិ ។

[៤៥៧] និហោតុំ និសិហោតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
និហោតុ និសិហោតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ និហោតុ-
ប្បច្ចយា ។

[៤៥៨] និហោតុំ និសិហោតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
និហោតុ និសិហោតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ និអារម្ម-
ណាប្បច្ចយា ។

[៤៥៩] និហោតុយា ឯកំ និអារម្មណោ ភីណិ
និអធិបតិយា នវ ។

[៤៦០] និហោតុ និសិហោតុកោ ធម្មោ ន-
ហោតុស្ស និសិហោតុកស្ស ធម្មស្ស ហោតុប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

បឋមនិយមទុក្ខទុក្ខប្បដាស

និហោតិទុក្ខំ និសិហោតិកុទុក្ខំ

[៤៥៥] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
ហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៥៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៤៥៧] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជា
មួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនិហោតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៥៨] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជា
មួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនិហោតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៥៩] ក្នុងនិហោតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនិហោតុប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនិហោតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៤៦០] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងហេតុ ជាបដ្ឋយ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ
ជាមួយនឹងហេតុ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុដ្ឋយប្បដ្ឋានំ

[២២០] ន ហេតុ ន សហេតុកោ ធម្មោ ន ហេតុស្ស ន សហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ន ហេតុ ន សហេតុកោ ធម្មោ ន ន ហេតុស្ស ន សហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[២២២] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណោ ចត្តារិ អវិកតេ ចត្តារិ ។

[២២៣] ន ហេតុំ ន អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន អហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ន ហេតុំ ន អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន ន ហេតុ ន អហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ន ហេតុំ ន អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន អហេតុកោ ច ន ន ហេតុ ន អហេតុកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ តិណិ ។

[២២៤] ន ន ហេតុំ ន អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន ន ហេតុ ន អហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ

អភិធម្មបិដក បច្ចនិយប្បវដ្តាន

[៤៦១] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
ហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងហេតុ ដោយការម្នាណប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែន
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជា
ហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ដោយការម្នាណប្បច្ច័យ ។

[៤៦២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្នាណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៤ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

[៤៦៣] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិន
មែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
មិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជា
ហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិន
មែនជាមិនមានហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែន
ជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤៦៤] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
មិនមានហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

បច្ចុប្បន្នយុគបុរាណ

ន ឆបោតុំ ន អបោតុកំ ឆប្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន អ-
 ហេតុកោ ឆម្មា ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ឆបោតុំ
 ន អបោតុកំ ឆប្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន អបោតុកោ
 ច ន ឆបោតុ ន អបោតុកោ ច ឆម្មា ឧប្បជ្ជនិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណំ ។

(៤៦៥) ន ឆបោតុំ ន អបោតុកកញ្ច ន ឆបោតុំ
 ន អបោតុកកញ្ច ឆប្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន អបោតុកោ
 ឆម្មា ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ឆបោតុំ ន អបោតុ-
 កកញ្ច ន ឆបោតុំ ន អបោតុកកញ្ច ឆប្មំ បដិច្ច ន ឆ-
 ហេតុ ន អបោតុកោ ឆម្មា ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ន ឆបោតុំ ន អបោតុកកញ្ច ន ឆបោតុំ ន អបោតុកកញ្ច
 ឆប្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន អបោតុកោ ច ន ឆបោតុ
 ន អបោតុកោ ច ឆម្មា ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ភីណំ ។

(៤៦៦) ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អវិ-
 តតេ នវ សត្វត្ថេ នវ ។

បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី
 មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៣ ។

[៤៦៥] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុផង មិនមែនជាមិន
 មែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុផង មិន
 មែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី
 មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុផង មិនមែនជាមិនមែន
 ជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៣ ។

[៤៦៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវរៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៧ ក្នុងបច្ចនីយទាំងអស់ សុទ្ធតែ
 មានវរៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

និហោតិទុក្ខំ និហោតិសម្បយុត្តិទុក្ខំ

[៤៦៧] ន ហោតុំ ន ហោតុសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន ហោតុ ន ហោតុសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោ-
 តុប្បច្ចយា តីណិ ។ ន ហោតុំ ន ហោតុវិប្បយុត្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន ហោតុ ន ហោតុវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហោតុប្បច្ចយា តីណិ ។ ន នហោតុំ ន ហោតុវិប្បយុត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន នហោតុ ន ហោតុវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧ-
 ប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[៤៦៨] ហោតុយា នវ សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

និហោតិទុក្ខំ និហោតិសហោតិកុទុក្ខំ

[៤៦៩] ន ហោតុំ ន ហោតុញ្ជេវ ន អហោតុកកញ្ជ
 ធម្មំ បដិច្ច ន ហោតុ ន ហោតុចេវ ន អហោតុកកោច
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ។ យាវ បញ្ញាវា-
 រេបិ ឯកំ ។ ន នហោតុំ ន អហោតុកកញ្ជេវ ន នហោតុំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន នហោតុ ន អហោតុកកោចេវ ន នហោតុ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបំណិក បច្ចុន័យប្បដ្ឋាន

និហោតិទុក្ខំនិហោតិសម្មយុត្តិទុក្ខំ:

[៤៦៧] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែន
ប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។
ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៤៦៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានក្នុង
បច្ចុន័យទាំងអស់ ។

និហោតិទុក្ខំនិហោតិសហោតិកិទុក្ខំ:

[៤៦៩] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែន
ជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុ
ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
ក្នុងបញ្ញាវារៈ មានវារៈតែ ១ ជាកំណត់ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជា
ហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុទាំងមិនមែន
ជាមិនមែនហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន

និហោតិទុក និហោតិសម្បជ្ជយតិទុកៈ

[៤៧០] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុតាំងមិនមែន
ប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុ
តាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រាសចាកហេតុតាំងមិនមែនជាមិន
មែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែន
ប្រាសចាកហេតុតាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

និហោតិទុក និហោតិនិសហោតិទុកៈ

[៤៧១] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនប្រ-
ព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែន
ជាហេតុនិងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែន
ជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
ហេតុនិងមិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

និហោតិទុកបិទ្បជ្ជនិវទុកៈ

[៤៧២] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បដ្ឋយា ន ហេតុំ ន អប្បដ្ឋយំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន នហេតុំ ន អប្បដ្ឋយោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ន ហេតុំ ន អប្បដ្ឋយំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ
 ន អប្បដ្ឋយោ ច ន នហេតុំ ន អប្បដ្ឋយោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២៧៣) ន នហេតុំ ន អប្បដ្ឋយំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 នហេតុំ ន អប្បដ្ឋយោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ន នហេតុំ ន អប្បដ្ឋយំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុំ ន អ-
 ប្បដ្ឋយោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន នហេតុំ
 ន អប្បដ្ឋយំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុំ ន អប្បដ្ឋយោ ច
 ន នហេតុំ ន អប្បដ្ឋយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ។

អភិធម្មបិដក បច្ចនីយប្បវដ្តាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិន
 មានបច្ច័យ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមាន
 បច្ច័យ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យផង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
 មិនមានបច្ច័យផង អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
 មិនមានបច្ច័យ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៧៣] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមាន
 បច្ច័យ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
 មិនមានបច្ច័យ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជា
 ហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិន
 មែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យផង មិនមែន
 ជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យផង អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋានំ

[២៧២] ន ហេតុំ ន អប្បច្ចយេញ ន នហេតុំ ន-
អប្បច្ចយេញ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុំ ន អប្បច្ចយោ
ធម្មា ទុច្ចដ្ឋនិ ហេតុប្បច្ចយា ន ហេតុំ ន អប្បច្ច-
យេញ ន នហេតុំ ន អប្បច្ចយេញ ធម្មំ បដិច្ច ន ន-
ហេតុំ ន អប្បច្ចយោ ធម្មា ទុច្ចដ្ឋនិ ហេតុប្បច្ចយា
ន ហេតុំ ន អប្បច្ចយេញ ន នហេតុំ ន អប្បច្ចយេញ
ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុំ ន អប្បច្ចយោ ច ន នហេតុ
ន អប្បច្ចយោ ច ធម្មា ទុច្ចដ្ឋនិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[២៧៣] ហេតុយា នវ សព្វត្ថ នវ ។

[២៧៤] ន ហេតុំ ន អសដ្ឋនំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
ន ហេតុំ ន សនិទស្សនំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ហេតុំ
ន សច្ចដិយំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ហេតុំ ន អប្ប-
ដិយំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ហេតុំ ន ភ្នំបំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ន ហេតុំ ន ភ្នំបំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បច្ច័យទុកទុកប្បដ្ឋាន

[៤៧៤] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យផង
 មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិន
 មែនជាមិនមានបច្ច័យ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែន
 ជាមិនមានបច្ច័យផង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមាន
 បច្ច័យផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិន
 មានបច្ច័យក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមាន
 បច្ច័យផង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៧៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់
 សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ។

[៤៧៦] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអ-
 សន្តិភៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសន្តិ-
 ទស្សនៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
 សប្បជ័យៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអប្ប-
 ជ័យៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានរូប
 . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានរូប . . . ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុទ្ទយប្បដ្ឋានំ

ន ហេតុំ ន លោកីយំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ហេតុំ
 ន លោកុត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ហេតុំ ន-
 គេនចរិញ្ញយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ហេតុំ ន គេន-
 ចនរិញ្ញយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នហោតទុកនោអាសវិគោប្បកទុកំ

[៤៧៧] ន ហេតុំ នោអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 ន ហេតុំ ន នោអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ហេតុំ
 ន សាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ហេតុំ ន អនាសវំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ហេតុំ ន អាសវសម្មយុត្ត
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ហេតុំ ន អាសវវិប្បយុត្ត ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ។ ន ហេតុំ ន អាសវញ្ជោ ន អនាសវញ្ជ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ហេតុំ ន អនាសវញ្ជោ ន នោច-
 អាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ហេតុំ ន អាសវញ្ជោ-
 ន អាសវវិប្បយុត្តញ្ជ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ហេតុំ ន អា-
 សវវិប្បយុត្តញ្ជោ ន នោចអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

អភិធម្មបិដក បច្ចនីយប្បជ្ឈាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាលោកិយ . . . អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាលោកុត្តរៈ . . . ។ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនដែលត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ
. . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវដឹង
ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ . . . ។

និហោតុទុកនោអាសវិគោប្បកុទុកៈ

(៤៧៧) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
អាសវៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
មិនមែនអាសវៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ . . . អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ . . . ។
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិន
មែនជាមិនមានអាសវៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ . . . ។
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែន
ប្រាសចាកអាសវៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ . . . ។

បច្ចុប្បន្នយុទ្ធសាស្ត្រ

ន ហេតុ អាសាវប្បយុត្តំ ន សាសាវំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
ន ហេតុ អាសាវប្បយុត្តំ ន អនាសាវំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និហោតិទុក្ខំនិគោប្បកុទុក្ខំ

[២៧៨] ន ហេតុ តោ សញ្ញាជនំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . ន ហេតុ តោ ភន្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ហេតុ
តោ ឌីយំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ហេតុ តោ យោគំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ន ហេតុ តោ និវេណំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
ន ហេតុ តោ បរមាសំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និហោតិទុក្ខំមហានិទុក្ខំ

[២៧៩] ន ហេតុ ន សាវម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . ។ សង្ខតំ ។ ន ហេតុ ន ចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . ។ ន ហេតុ ន ចេតសិកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
ន ហេតុ ន ចិត្តសម្បយុត្តំ . . . ។ ន ហេតុ ន ចិត្ត-
សំសដ្ឋំ . . . ។ ន ហេតុ ន ចិត្តសម្បជានំ . . . ។
ន ហេតុ ន ចិត្តសហកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
ន ហេតុ ន ចិត្តានុបវិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បច្ចុន័យទុកទុកប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមែន
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
ហេតុ ប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ . . . ។

និហោតិទុក្ខំតិក្ខិណំកិក្ខិណំ :

[៤៧៨] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
សញ្ញាជនៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែន
ជាគន្លងៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាឈ្មោះ :
. . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាយោគៈ . . .
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជានិវរណៈ . . . អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាបរាមាសៈ . . . ។

និហោតិទុក្ខំមហានិទុក្ខំ :

[៤៧៩] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងអាម្មណ៍ . . . ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាចិត្ត . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាហេតុ មិនមែនជាចេតសិក . . . ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែន
ប្រកបដោយចិត្ត . . . ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែននាយក្តីដោយ
ចិត្ត . . . ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនតាំងភ្នំដំបូងចិត្ត . . . ។
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត . . . ។
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយចិត្ត . . . ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

ន ហេតុំ ន ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានំ . . . ។ ន ហេតុំ
 ន ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានំសហាភំ . . . ។ ន ហេតុំ ន-
 ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានំនុបរិវត្តិ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
 ន ហេតុំ ន អន្សត្តិកំ . . . ន ហេតុំ ន ពាហារំ
 . . . ។ ន ហេតុំ ន ឧទានា ធម្មំ . . . ។ ន ហេតុំ
 ន ឧទានិដ្ឋំ . . . ន ហេតុំ ន អនុទានិដ្ឋំ . . . ។

នហោត្តទុក្ខិគោបក្ខទុក្ខំ

[៤៨០] ន ហេតុំ នោ ឧទានានំ . . . ន ហេតុំ
 នោ កំលេសំ . . . ។

នហោត្តទុក្ខិបិដ្ឋិទុក្ខំ

[៤៨១] ន ហេតុំ ន និស្សនេន បហាតត្ថំ . . .
 ន ហេតុំ ន ន និស្សនេន បហាតត្ថំ . . . ។ ន ហេតុំ
 ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ . . . ន ហេតុំ ន ន ភាវនាយ-
 បហាតត្ថំ . . . ។ ន ហេតុំ ន និស្សនេន បហាតត្ថុ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ហេតុំ ន ន និស្សនេន
 បហាតត្ថុហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ហេតុំ
 ន ភាវនាយ បហាតត្ថុហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . .

អភិធម្មចំណែក បច្ចុស្តិយប្បដ្ឋាន

មិនមែនជាហេតុ មិនមែនលាយឡំនិងតាំងឡើងអំពីចិត្ត . . . ។ មិនមែន
 ជាហេតុ មិនមែនលាយឡំតាំងឡើងនិងកើតជាមួយនឹងចិត្ត . . . ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនលាយឡំតាំងឡើងនិង
 ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត . . . ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅខាង
 ក្នុង . . . មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅខាងក្រៅ . . . ។ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាឧបាទាន . . . ។ មិនមែនជាហេតុ មិន
 មែនជាឧបាទិន្ន . . . មិនមែនជាហេតុ មិនមែនអនុបាទិន្ន . . . ។

និហោត្តទុក្ខិកោប្បកិទុក្ខៈ

(៤៨០) មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាឧបាទាន . . . មិនមែន
 ជាហេតុ មិនមែនជាកិលេស . . . ។

និហោត្តទុក្ខបិដ្ឋិកោប្បកិទុក្ខៈ

(៤៨១) មិនមែនជាហេតុ មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ . . .
 មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ . . . ។
 មិនមែនជាហេតុ មិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា . . . មិនមែនជា
 ហេតុ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា . . . ។ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែន
 មានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះដោយការវិនា . . .

បច្ចុប្បន្នយុគបុរាណ

ន ហេតុ ន ភាវណាយ បហានុហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ។ ន ហេតុ ន សវិតកំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 ន ហេតុ ន អវិតកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ហេតុ
 ន សវិតំ . . . ន ហេតុ ន អវិតំ . . . ។ ន ហេតុ
 ន សប្បវិតកំ . . . ន ហេតុ ន អប្បវិតកំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ។ ន ហេតុ ន បីវិតសហគតំ . . . ន ហេតុ ន-
 ន បីវិតសហគតំ . . . ។ ន ហេតុ ន សុខសហគតំ
 . . . ន ហេតុ ន នសុខសហគតំ . . . ។ ន ហេតុ
 ន ទុបេត្តាសហគតំ . . . ន ហេតុ ន នទុបេត្តាស-
 ហគតំ . . . ។ ន ហេតុ ន កាមាវចរំ . . . ន ហេតុ
 ន នកាមាវចរំ . . . ។ ន ហេតុ ន រូចាវចរំ . . .
 ន ហេតុ ន នរូចាវចរំ . . . ។ ន ហេតុ ន អរូចាវចរំ
 . . . ន ហេតុ ន នអរូចាវចរំ . . . ។ ន ហេតុ ន-
 វរិយាបដិ . . . ន ហេតុ ន អវរិយាបដិ . . . ។

បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនមានហេតុដែល
ត្រូវលះដោយការវិនា . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ . . . ។ មិនមែនជាហេតុ មិន
មែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ . . . មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
មិនមានវិចារៈ . . . ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងបីតិ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមាន
បីតិ . . . ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយបីតិ . . . មិន
មែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយបីតិ . . . ។ មិនមែន
ជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយសុខ . . . មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
មិនមែនប្រកបដោយសុខ . . . ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកប
ដោយឧបេក្ខា . . . មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយ
ឧបេក្ខា . . . ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកាមាវចរៈ . . . មិន
មែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនកាមាវចរៈ . . . ។ មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនជារូបាវចរៈ . . . មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនរូបាវចរៈ
. . . ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអរូបាវចរៈ . . . មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនជាមិនមែនអរូបាវចរៈ . . . ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
បរិយាបន្នៈ . . . មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអបរិយាបន្នៈ . . . ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុសីយប្បដ្ឋានំ

ន ហេតុំ ន និយ្យានិកំ . . . ន ហេតុំ ន អនិយ្យា-
 និកំ . . . ។ ន ហេតុំ ន និយតំ . . . ន ហេតុំ
 ន អនិយតំ . . . ។ ន ហេតុំ ន សឧត្តរំ . . . ន ហេតុំ
 ន អនុត្តរំ . . . ។

(៤៨២) ន ហេតុំ ន សរណំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 ហេតុ ន សរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
 នវ ។ ន ហេតុំ ន អរណំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ
 ន អរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ហេតុំ
 ន អរណំ ធម្មំ បដិច្ច ន នហេតុ ន អរណោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ហេតុំ ន អរណំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន ហេតុ ន អរណោ ច ន នហេតុ ន អរណោ ច
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុនីយប្បដ្ឋាន

មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជានិយ្យានិកៈ . . . មិនមែនជាហេតុ មិន
 មែនជានិយ្យានិកៈ . . . ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជានិយតៈ . . .
 មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជានិយតៈ . . . ។ មិនមែនជាហេតុ មិន
 មែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងឧត្តរៈ . . . មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិន
 មានឧត្តរៈ . . . ។

[៤៨២] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសរណៈ (មាន
 កិលេស) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសរណៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ ធម៌ មិនមែនជា
 ហេតុ មិនមែនជាសរណៈ (មិនមានកិលេស) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនជាហេតុ មិនមែនជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសរណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសរណៈក្តី មិនមែនជាមិន
 មែនជាហេតុ មិនមែនជាសរណៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 មិនមែនជាមិនមានកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

បច្ចុប្បន្នយុគបុរាណ

[២៨៣] ន នហេតុ ន អរណំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 នហេតុ ន អរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ន នហេតុ ន អរណំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ ន អរ-
 ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ន នហេតុ
 ន អរណំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ ន អរណោ ច ន ន-
 ហេតុ ន អរណោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៨៤] នហេតុ ន អរណាញ ន នហេតុ ន-
 អរណាញ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ ន អរណោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា នហេតុ ន អរណាញ ន-
 នហេតុ ន អរណាញ ធម្មំ បដិច្ច ន នហេតុ ន-
 អរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា នហេតុ
 ន អរណាញ ន នហេតុ ន អរណាញ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 ហេតុ ន អរណោ ច ន នហេតុ ន អរណោ ច ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៨៥] ហេតុយា នវ សត្វត្ត នវ ។

បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន

[៤៨៣] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអរណៈ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអរណៈ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអរ-
 ណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអរណៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
 អរណៈក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអរណៈក្តី អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអរណៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៨៤] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអរណៈ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអរណៈផង មិនមែនជាមិនមែនជា
 ហេតុ មិនមែនជាអរណៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
 មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអរណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនជាហេតុ មិនមែនជាអរណៈផង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិន
 មែនជាអរណៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែន
 ជាហេតុ មិនមែនជាអរណៈក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែន
 ជាអរណៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអរណៈ
 ផង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអរណៈផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៨៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ចនីយទុកទុកសុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ឆនីយប្បវត្តនំ

និសហេតុកិទ្ធិកនិហេតុកិទ្ធិ

[៤៨៦] និសហេតុកំ និហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 និសហេតុកោ និហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា និសហេតុកំ និហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច និសហេ-
 តុកោ និហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បច្ចយា និ-
 សហេតុកំ និហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច និសហេតុកោ
 និហេតុ ច និសហេតុកោ និហេតុ ច ធម្មា ឧប្ប-
 ជ្ឈនិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៤៨៧] និសហេតុកំ និហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច និ-
 សហេតុកោ និហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បច្ចយា
 និសហេតុកំ និហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច និសហេតុកោ
 និហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បច្ចយា និសហេតុ-
 កំ និហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច និសហេតុកោ និហេតុ
 ច និសហេតុកោ និហេតុ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈនិ
 ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិណ្ឌ បច្ចុនីយប្បដ្ឋាន

និសហោត្តកទុក្ខនិសហោត្តក្កៈ

(៤៨៦) ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជា
 ហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិនមែន
 ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមាន
 ហេតុ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
 នឹងហេតុ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
 មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាមិន
 មានហេតុ មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ
 ជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៤៨៧) ធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាហេតុ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាហេតុ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
 មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែន
 ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ
 ជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែន
 ជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជា
 ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋានំ

[២៨៨] ន សហេតុកំ ន ហេតុញ្ច ន អហេតុ-
 កំ ន ហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន សហេតុកោ ន ហេតុ
 ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន សហេតុកំ ន-
 ហេតុញ្ច ន អហេតុកំ ន ហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អ-
 ហេតុកោ ន ហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ន សហេតុកំ ន ហេតុញ្ច ន អហេតុកំ ន ហេតុញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច ន សហេតុកោ ន ហេតុ ច ន អហេតុ-
 កោ ន ហេតុ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៨៩] ហេតុយា នវ សព្វត្ថ វិន្តារោ ។

[២៩០] ន អហេតុកំ ន នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន អហេតុកោ ន នហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ។

[២៩១] ហេតុយា ឯកំ អវិភតោ ឯកំ សព្វត្ថ
 ឯកំ ។

បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន

(៤៨៨) ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជា
 ហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិន
 មែនជាហេតុផល មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាហេតុផល ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែន
 ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិន
 មែនជាហេតុផល មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាហេតុផល ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
 មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាហេតុក្តី អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជាហេតុ
 ផល មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាហេតុផល ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៤៨៩) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មាន
 គ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

(៤៩០) ធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាមិនមែន
 ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជា
 មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៤៩១) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ១ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

នហោតុសម្បយុត្តិទកនហោតុទកំ

[២៧២] ន ហោតុសម្បយុត្តំ ន ហោតុ ធម្មំ បដិច្ច
... ន ហោតុវិប្បយុត្តំ ន ហោតុ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

នហោតុសហោតុកទកនហោតុទកំ

[២៧៣] ន ហោតុញ្ជោវ ន អហោតុកញ្ជា ន ហោតុ
ធម្មំ បដិច្ច ... ន អហោតុកញ្ជោវ ន នហោតុ ន ន-
ហោតុ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

នហោតុហោតុសម្បយុត្តិទកនហោតុទកំ

[២៧៤] ន ហោតុញ្ជោវ ន ហោតុវិប្បយុត្តញ្ជា ន ហោតុ
ធម្មំ បដិច្ច ... ន ហោតុវិប្បយុត្តញ្ជោវ ន នហោតុ
ន នហោតុ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

នហោតុនសហោតុកទកនហោតុទកំ

[២៧៥] ន ហោតុ ន សហោតុកំ ន ហោតុ ធម្មំ បដិច្ច
... ន ហោតុ ន អហោតុកំ ន ហោតុ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុន័យប្បដ្ឋាន

និហោតិសម្បយ្យភិទ្ធី និហោតិទុក្ខំ.

[៤៧២] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ មិនមែនជាហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ មិនមែនជាហេតុ ... ។

និហោតិសហោតិកុទុក្ខំនិហោតិទុក្ខំ:

[៤៧៣] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ... ។

និហោតិហោតិសម្បយ្យភិទ្ធីនិហោតិទុក្ខំ:

[៤៧៤] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ មិនមែនជាហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រាសចាកហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ... ។

និហោតិនិសហោតិកុទុក្ខំនិហោតិទុក្ខំ:

[៤៧៥] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុនឹងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុនឹងមិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាហេតុ ... ។

បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋានំ

បិទ្បនិរទុកនិហោតិទុកំ
𑀧𑀺 𑀧𑀸 𑀧𑀺 𑀧𑀸

(៤៧៦) ន អ ប្បដ្ឋយំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
 ន អ សង្ខតំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ស និ-
 ន ស្សនំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ស ប្បដិយំ
 ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អ ប្បដិយំ ន ហេតុំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន រូបំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ន អរូបំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន-
 លោកិយំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន លោកុត្តរំ
 ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន កេនចិនវិញ្ញាយ្យំ
 ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន កេនចិនវិញ្ញាយ្យំ ន-
 ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នោអាសវំគោបិកិទុកនិហោតិទុកំ
𑀧𑀺 𑀧𑀸 𑀧𑀺 𑀧𑀸

(៤៧៧) នោ អាសវំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន នោ-
 អាសវំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន សាសវំ ន ហេតុំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អនាសវំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន

ប្រទ្បន្តវទុក្ខិក្ខហោត្តិទុក្ខិក្ខ:

[៤៩៦] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ មិនមែន
 ជាហេតុ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអសន្តិក្ខតៈ មិនមែន
 ជាហេតុ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនៈ មិន
 មែនជាហេតុ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសប្បដិយៈ មិនមែន
 ជាហេតុ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអប្បដិយៈ មិនមែន
 ជាហេតុ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានរូប មិនមែនជាហេតុ
 . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានរូប មិនមែនជាហេតុ . . .
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាលោកិយ មិនមែនជាហេតុ . . . ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាលោកុត្តរៈ មិនមែនជាហេតុ . . . ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណានីមួយ មិនមែន
 ជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវដឹងដោយ
 វិញ្ញាណានីមួយ មិនមែនជាហេតុ . . . ។

តោអាសវិគោប្បិក្ខិក្ខហោត្តិទុក្ខិក្ខ:

[៤៩៧] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ មិន
 មែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជា
 អាសវៈ មិនមែនជាហេតុ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ . . . ។

អភិធម្មបដិកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

ន អាសវស្សយុត្តំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អា-
សវវិប្បយុត្តំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន អា-
សវញ្ជោន អនាសវញ្ច ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អ-
នាសវញ្ជោន លោចអាសវំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
ន អាសវញ្ជោន អាសវវិប្បយុត្តញ្ច ន ហេតុំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ន អាសវវិប្បយុត្តញ្ជោន លោចអាសវំ
ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ អាសវវិប្បយុត្តំ ន សាសវំ
ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . អាសវវិប្បយុត្តំ ន អនាសវំ
ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

ឆក្កោប្បកុទ្ទិកនិហោតុទ្ទិកំ

[២៧៨] នោ សញ្ញោជនំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . នោ កន្ធិ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នោ ឱយំ
ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នោ យោកំ ន ហេតុំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . នោ វិវណំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
នោ បរិមាសំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

អភិធម្មបិដក បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ . . .
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ . . . ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិន
 មែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ទាំង
 មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ . . . ។ អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ
 . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិនមែនជា
 មិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌
 ប្រាសចាកអាសវៈ និងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ មិនមែនជា
 ហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈ និងមិនមែនជាមិន
 មានអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ . . . ។

ឆក្កោប្បិក្ខទក្ខនិហោត្តិទក្ខៈ

[៤៧៨] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ មិនមែន
 ជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ មិនមែនជាហេតុ
 . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាធុយៈ មិនមែនជាហេតុ . . .
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាយោគៈ មិនមែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជានីវរណៈ មិនមែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាបកមាសៈ មិនមែនជាហេតុ . . . ។

បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋានំ

មហានិទ្ទេកនិហោតិទុកំ

(៤៧៧) ន សារម្មណំ ន ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 ... ។ សង្កតំ ។ ន ចិត្តំ ន ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 ... ។ ន ចេតសិកំ ន ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។
 ន ចិត្តសម្បយុតំ ន ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន
 ចិត្តសំសដ្ឋំ ន ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន ចិត្ត-
 សម្មដ្ឋានំ ន ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន ចិត្តស-
 ហារិកំ ន ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន ចិត្តានុបរិវត្តិ
 ន ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានំ
 ន ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋាន-
 សហារិកំ ន ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន ចិត្តសំ-
 សដ្ឋសម្មដ្ឋានានុបរិវត្តិ ន ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។
 ន អដ្ឋតិកំ ន ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន ពារិហិ
 ន ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន ទុច្ឆានំ ន ហោតុំ
 ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន ទុច្ឆានំ ន ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 ... ន អនុច្ឆានំ ន ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

បច្ចេកទេសទុក្ខប្បដ្ឋាន

មហានិទ្ទេសហោតុទុក្ខៈ

[៤៧៧] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងការ
 រមួណ៍ មិនមែនជាហេតុ ... ។ សេចក្តីបំប្រុង ។ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាចិត្ត មិនមែនជាហេតុ ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាចេតសិក មិនមែនជាហេតុ ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត មិនមែនជាហេតុ ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនលាយឡំដោយចិត្ត មិនមែនជាហេតុ ... ។ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនតាំងឡើងអំពីចិត្ត មិនមែនជាហេតុ ... ។ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត មិនមែនជាហេតុ ... ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត មិនមែនជាហេតុ ... ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនលាយឡំនិងតាំងឡើងអំពីចិត្ត មិនមែនជា
 ហេតុ ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនលាយឡំតាំងឡើងនឹងកើត
 ជាមួយនឹងចិត្ត មិនមែនជាហេតុ ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនលាយឡំតាំងឡើងនិងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត មិនមែនជាហេតុ ... ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង មិនមែនជាហេតុ ...
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅខាងក្រៅ មិនមែនជាហេតុ ... ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាឧបាទ មិនមែនជាហេតុ ... ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាឧបាទិដ្ឋ មិនមែនជាហេតុ ... អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអនុបាទិដ្ឋ មិនមែនជាហេតុ ... ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុស្សប្បដ្ឋានំ

ទិគោប្បកិទកិណហោត្តទកិ

[៥០០] នោ ឧចាទានំ នហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច
... ។ នោ កិលេសំ នហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ...
នោ កិលេសំ នហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

បិដ្ឋិទកិណហោត្តទកិ

[៥០១] ន ទស្សនេន បហាតត្ថំ នហោតុំ ធម្មំ
បដិច្ច ... ន ទស្សនេន បហាតត្ថំ នហោតុំ ធម្មំ
បដិច្ច ... ។ ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ នហោតុំ ធម្មំ
បដិច្ច ... ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ នហោតុំ ធម្មំ
បដិច្ច ... ។ ន ទស្សនេន បហាតត្ថហេតុកំ ន-
ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន ទស្សនេន បហាតត្ថ-
ហេតុកំ នហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន ភាវនា-
យ បហាតត្ថហេតុកំ នហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ...
ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកំ នហោតុំ ធម្មំ ប-
ដិច្ច ... ។ ន សវិតក្កំ នហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច
... ន អវិតក្កំ នហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុស្សប្បដ្ឋាន

ទិគោប្បកិទុក្ខនហោតិទុក្ខៈ

[៥០០] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាឧបាទាន មិនមែនជា
ហេតុ ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាភិលេស មិនមែនជា
ហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាភិលេស មិន
មែនជាហេតុ ... ។

បិដ្ឋិទុក្ខនហោតិទុក្ខៈ

[៥០១] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
មិនមែនជាហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនត្រូវលះដោយភាវនា មិនមែនជាហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយភាវនា មិនមែនជាហេតុ ... ។
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិន
មែនជាហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនមានហេតុ
ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ ... ។ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះដោយភាវនា មិនមែនជាហេតុ
... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះ
ដោយភាវនា មិនមែនជាហេតុ ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិភក្តៈ មិនមែនជាហេតុ ... អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិភក្តៈ មិនមែនជាហេតុ ... ។

បច្ចុនីយទុកទុកប្បដ្ឋានំ

ន សវ៌ចារំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អវ៌ចារំ ន-
 ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន សប្បវ៌តិកំ ន ហេតុំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អប្បវ៌តិកំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ។ ន ប៌តិសហគតំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 ន នប៌តិសហគតំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន សុខ-
 សហគតំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន នសុខសហគតំ
 ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ឧបេក្ខាសហគតំ
 ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន នឧបេក្ខាសហគតំ
 ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន កាមាវចរំ ន ហេតុំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ន នកាមាវចរំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ។ ន រូចាវចរំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ន-
 រូចាវចរំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន អរូចាវចរំ
 ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន នអរូចាវចរំ ន ហេតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ។ ន ចរិយាបដ្ឋំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ន អចរិយាបដ្ឋំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ មិនមែនជា
 ហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិចារៈ មិនមែន
 ជាហេតុ ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
 បីតិ មិនមែនជាហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានបីតិ
 មិនមែនជាហេតុ ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
 បីតិ មិនមែនជាហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែន
 ប្រកបដោយបីតិ មិនមែនជាហេតុ ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនប្រកបដោយសុខ មិនមែនជាហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនជាមិនមែនប្រកបដោយសុខ មិនមែនជាហេតុ ... ។ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា មិនមែនជាហេតុ ... អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា មិនមែនជាហេតុ ... ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកាមាវចរៈ មិនមែនជាហេតុ ... អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាកាមាវចរៈ មិនមែនជាហេតុ ... ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជារូបាវចរៈ មិនមែនជាហេតុ ... អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជារូបាវចរៈ មិនមែនជាហេតុ ... ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអរូបាវចរៈ មិនមែនជាហេតុ ...
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាអរូបាវចរៈ មិនមែនជាហេតុ
 ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាបរិយាបន្នៈ មិនមែនជាហេតុ ...
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអបរិយាបន្នៈ មិនមែនជាហេតុ ... ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

ន និយ្យានិកំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អនិ-
 យ្យានិកំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន និយតំ
 ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អនិយតំ ន ហេតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ។ ន សទុត្តរំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 ន អនុត្តរំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

(៥០២) ន សរណំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 សរណោ ន ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
 ន អរណំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន អរណោ ន ហេតុ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អរណំ ន ហេតុ
 ធម្មំ បដិច្ច ន សរណោ ន ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ន អរណំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 សរណោ ន ហេតុ ច ន អរណោ ន ហេតុ ច ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន សរណំ ន ហេតុញ្ច
 ន អរណំ ន ហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន សរណោ
 ន ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

អភិធម្មចំណែក បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាវិនិយោគៈ មិនមែនជាហេតុ . . .

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអនិយោគៈ មិនមែនជាហេតុ . . . ។

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាវិនិយោគៈ មិនមែនជាហេតុ . . . អា.

ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអនិយោគៈ មិនមែនជាហេតុ . . . ។

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសុខុត្តរៈ មិនមែនជាហេតុ . . .

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអនុត្តរៈ មិនមែនជាហេតុ . . . ។

[៥០២] ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ (មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ នឹងកិលេស) មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាអរណៈ (មិនមែនជាមិនមានកិលេស) មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាហេតុផង មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ។

បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋានំ

[៥០៣] ហេតុយា បញ្ច អវិភតេ បញ្ច សព្វត្ត
វិត្តារោ ។

[៥០៤] នសរណំ ននហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
សរណោ ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ច-
យា ។ នអរណំ ននហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នអរណោ
ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥០៥] ហេតុយា ទ្វេ អវិភតេ ទ្វេ សព្វត្ត
វិត្តារោ ។

និសរណទុកនិសហេតុកទុកំ

[៥០៦] នសរណំ នសហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
... នសរណំ នសហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និសរណទុកនិហេតុសម្បយុត្តទុកំ

[៥០៧] នសរណំ នហេតុសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
... នសរណំ នហេតុសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន

[៥០៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ៥ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

[៥០៤] ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។ ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិន
មែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិន
មែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៥០៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ២ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

និសរណទុកនិសហោតុកុកុកៈ

[៥០៦] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែន
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
សរណៈ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ... ។

និសរណទុកនិហោតុសម្បយុត្តិទុកៈ

[៥០៧] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែន
ប្រកបដោយហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិន
មែនប្រាសចាកហេតុ ... ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុទ្ទេយប្បដ្ឋានំ

និសរណទុក្ខនិហោតុសហោតុកុទុក្ខំ

[៥០៨] ន សរណំ ន ហេតុញ្ចេវ ន អហេតុកកញ្ច
ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សរណំ ន អហេតុកកញ្ចេវ ន ន-
ចហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសរណទុក្ខនិហោតុហោតុសម្បយុត្តទុក្ខំ

[៥០៧] ន សរណំ ន ហេតុញ្ចេវ ន ហេតុវិប្បយុ-
ត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សរណំ ន ហេតុវិប្ប-
យុត្តញ្ចេវ ន នចហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសរណទុក្ខនិហោតុនិសហោតុកុទុក្ខំ

[៥០០] ន សរណំ ន ហេតុំ ន សហេតុកំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ន សរណំ ន ហេតុំ ន អហេតុកំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ។

និសរណទុក្ខបិទ្បនរទុក្ខំ

[៥០១] ន សរណំ ន អប្បច្ចយំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . ។ ន សរណំ ន អសង្កតំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . ។ ន សរណំ ន សនិទស្សនំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . ។ ន សរណំ ន សប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច . . .

អភិធម្មបិដក បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

និសរណទុក្ខនិហោតុសហោតុកុទុក្ខៈ

[៥០៨] អាស្រ័យ ទ្ធាធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាហេតុ
ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ . . . អាស្រ័យ ទ្ធាធម៌ មិនមែនជាសរណៈ
មិនមែនជាមិនមានហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ . . . ។

និសរណទុក្ខនិហោតុហោតុសម្បយុត្តទុក្ខៈ

[៥០៩] អាស្រ័យ ទ្ធាធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាហេតុ
ទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ . . . អាស្រ័យ ទ្ធាធម៌ មិនមែនជាសរណៈ
មិនមែនប្រាសចាកហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ . . . ។

និសរណទុក្ខនិហោតុនិសហោតុកុទុក្ខៈ

[៥១០] អាស្រ័យ ទ្ធាធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជា
ហេតុនិងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ . . . អាស្រ័យ ទ្ធាធម៌
មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនជាមិនមានហេតុ . . . ។

សរណទុក្ខប្បទ្បន្តទុក្ខៈ

[៥១១] អាស្រ័យ ទ្ធាធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិន
មែនជាមិនមានបច្ច័យ . . . ។ អាស្រ័យ ទ្ធាធម៌ មិនមែន
ជាសរណៈ មិនមែនជាអសន្តិភ័យ . . . ។ អាស្រ័យ ទ្ធា
ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាសនិទស្សនៈ . . . ។
អាស្រ័យ ទ្ធាធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាសប្បដិយៈ . . .

បច្ចុប្បន្នទុក្ខប្បដ្ឋានំ

ន សរណំ ន អប្បជ័យំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សរណំ
 ន រូបំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សរណំ ន អរូបំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ។ ន សរណំ ន លោកិយំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ន សរណំ ន លោកុត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
 ន សរណំ ន កេនចិនិញ្ញោយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 ន សរណំ ន កេនចិនិញ្ញោយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសរណទុក្ខនោអាសវគោត្តកទុក្ខំ

[៥១២] ន សរណំ នោអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 ន សរណំ ន នោអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន សរ-
 ណំ ន សាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សរណំ ន អ-
 នាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន សរណំ ន អាសវ-
 សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សរណំ ន អាសវ-
 វិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន សរណំ ន អាសវ-
 ញោវំ ន អនាសវញ្ច ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សរណំ
 ន អនាសវញ្ចោវំ ន នោធមអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បច្ចុដ្ឋយទុកទុកប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអប្បជ័យៈ . . . ។

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនមានរូប . . . អា-

ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមានរូប . . . ។

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាលោកិយ . . .

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាលោកុត្តរៈ . . . ។

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនត្រូវជីន្តដោយវិញ្ញាណ

ណានីមួយ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែន

ជាមិនមែនត្រូវជីន្តដោយវិញ្ញាណណានីមួយ . . . ។

និស្សវណ្ណទុក្ខោសាសនិក្កោប្បកិទុក្ខិកៈ

[៥១២] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជា

អាសវៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិន

មែនជាអាសវៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិន

មែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា

សរណៈ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌

មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ . . . អាស្រ័យ

នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែន

ជាមិនមានអាសវៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ

មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ . . . ។

អភិធម្មចំណីពេ បច្ចុទ្ទយប្បដ្ឋានំ

ន សរណំ ន អាសវំ ញោវ ន អាសវំ វិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច . . . ន សរណំ ន អាសវំ វិប្បយុត្តញ្ចោវ ន នោ-
ច អាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន សរណំ អាសវំ វិប្ប-
យុត្តំ ន សាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សរណំ អាស-
វំ វិប្បយុត្តំ ន អនាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសរណទុក្ខកិច្ចកោប្បកទុក្ខំ

[៥១៣] ន សរណំ នោ សញ្ញោជនំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . ន សរណំ នោ កន្ធិ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សរ-
ណំ នោ ធីយំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សរណំ នោ យោ-
កំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សរណំ នោ ជីវណំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ន សរណំ នោ បរាមាសំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសរណទុក្ខកិមហាន្តរទុក្ខំ

[៥១៤] ន សរណំ ន សារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . ។ សន្និទ្ធិតំ ។ ន សរណំ ន ចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . ។ ន សរណំ ន ចេតសិកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
ន សរណំ ន ចិត្តសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុន័យប្បជ្ជាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាភាសវៈទាំងមិនមែន
 ប្រាសចាកភាសវៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែន
 ប្រាសចាកភាសវៈទាំងមិនមែនជាមិនមានភាសវៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រាសចាកភាសវៈនិងមិនមែនប្រព្រឹត្ត
 ទៅជាមួយនឹងភាសវៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ
 ប្រាសចាកភាសវៈនិងមិនមែនជាមិនមានភាសវៈ . . . ។

និស្សវណ្ណទុក្ខនិក្ខេបក្កទុក្ខៈ

[៥១៣] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជា
 សញ្ញាជនៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជា
 គន្លុះ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាធុរៈ
 . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាយោគៈ . . .
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជានិវរណៈ . . .
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាបរមាសៈ . . . ។

និស្សវណ្ណទុក្ខមហានិក្ខេបក្កទុក្ខៈ

[៥១៤] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែន
 ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ . . . ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាចិត្ត . . . ។ អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាចេតសិក . . . ។ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត . . . ។

បច្ចុប្បន្នធម៌ទុក្ខកម្មវិញ្ញាណ

ន សរណំ ន ចិត្តសំសដ្ឋនំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

ន សរណំ ន ចិត្តសម្មដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

ន សរណំ ន ចិត្តសហកំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន-
 សរណំ ន ចិត្តានុបរិក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន ស-
 រណំ ន ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

ន សរណំ ន ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានសហកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ... ។ ន សរណំ ន ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានានុបរិក្ខំ
 ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន សរណំ ន អដ្ឋកំ ធម្មំ
 បដិច្ច ... ន សរណំ ន ពាហិរំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

ន សរណំ ន ឧទានា ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន សរ-
 ណំ ន ឧទានំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន សរណំ ន អ-
 នុទានំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និសរណទុក្ខកម្មវិញ្ញាណ

[៥០៥] ន សរណំ នោ ឧទានានំ ធម្មំ បដិច្ច
 ... ន សរណំ នោ កិលេសំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនលាយឡំដោយចិត្ត
 ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនតាំងឡើង
 អំពីចិត្ត ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែន
 កើតជាមួយនឹងចិត្ត ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ
 មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
 សរណៈ មិនមែនលាយឡំនឹងតាំងឡើងអំពីចិត្ត ... ។ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនលាយឡំតាំងឡើងនឹងកើតជាមួយ
 នឹងចិត្ត ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែន
 លាយឡំតាំងឡើងនឹងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង ... អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅខាងក្រៅ ... ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាឧបាទាន ... ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាឧបាទិន្ន ...
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអនុបាទិន្ន ... ។

សីលវណ្ណទុកទុកកិច្ចកោប្បកិច្ចកុក្កៈ

[៥១៥] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជា
 ឧបាទាន ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជា
 កិលេស ... ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុស្សប្បដ្ឋានំ

និសរណំទុក្ខំបិដ្ឋិទុក្ខំ

(៥០៦) និសរណំ ននិស្សនេន បហាតត្វំ ធម្មំ
 បដិច្ច ... និសរណំ ននិស្សនេន បហាតត្វំ ធម្មំ
 បដិច្ច ... ។ និសរណំ នភាវនាយ បហាតត្វំ ធម្មំ
 បដិច្ច ... និសរណំ ននិស្សនេន បហាតត្វំ ធម្មំ
 បដិច្ច ... ។ និសរណំ ននិស្សនេន បហាតត្វំ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ... និសរណំ ននិស្ស-
 នេន បហាតត្វំហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ និស-
 រណំ នភាវនាយ បហាតត្វំហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ...
 និសរណំ ននិស្សនេន បហាតត្វំហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ... ។ និសរណំ នសវិតក្កំ ធម្មំ បដិច្ច ...
 និសរណំ នអវិតក្កំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ និសរណំ
 នសវិតារំ ធម្មំ បដិច្ច ... និសរណំ នអវិតារំ
 ធម្មំ បដិច្ច ... ។ និសរណំ នសប្បវិតកំ ធម្មំ
 បដិច្ច ... និសរណំ នអប្បវិតកំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

អភិធម្មចំណីក បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

និសរណទុក្ខបិដ្ឋិទុក្ខៈ

[៥១៦] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនត្រូវ
 លះដោយទស្សនៈ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិន
 មែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនជាសរណៈ មិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា ... អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា ... ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជា
 មិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះដោយការវិនា ...
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមែនមានហេតុដែល
 ត្រូវលះដោយការវិនា ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ
 មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
 សរណៈ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ជាសរណៈ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ ... អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមានវិចារៈ ... ។ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ ...
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមានបីតិ ... ។

បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋានំ

ន សរណំ ន បីតិសហកតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន-
សរណំ ន នបីតិសហកតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
ន សរណំ ន សុខសហកតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ស-
រណំ ន នសុខសហកតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន-
សរណំ ន ឧបេក្ខាសហកតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន-
សរណំ ន នឧបេក្ខាសហកតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
ន សរណំ ន កាខាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សរណំ
ន នកាខាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន សរណំ ន-
រូទាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សរណំ ន នរូទាវចរំ
ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន សរណំ ន អរូទាវចរំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ន សរណំ ន នអរូទាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . ។ ន សរណំ ន បរិយាបន្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
ន សរណំ ន អបរិយាបន្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន-
សរណំ ន និយ្យានិកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សរណំ
ន អនិយ្យានិកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន សរណំ ន-
និយតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សរណំ ន អនិយតំ
ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បច្ច័យទុកទុកប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយចីតិ . . .
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយ
 ចីតិ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកប
 ដោយសុខ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិន
 មែនប្រកបដោយសុខ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ
 មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ
 មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាកាមាវចរៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមែនជាកាមាវចរៈ . . . ។ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាវុប្បាវចរៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមែនជាវុប្បាវចរៈ . . . ។ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអវុប្បាវចរៈ . . . អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមែនជាអវុប្បាវចរៈ . . . ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាបរិយាបន្នៈ . . .
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអបរិយាបន្នៈ . . . ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជានិយ្យានិកៈ . . .
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអនិយ្យានិកៈ . . . ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជានិយតៈ . . . អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអនិយតៈ . . . ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បញ្ញាសំ

[៥០៧] ន សរណំ ន សទុត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
សរណោ ន សទុត្តរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៥០៨] ហេតុយា ឯកំ សព្វត្ត វិត្តារោ ។

[៥០៩] ន សរណំ ន អនុត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
សរណោ អនុត្តរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
ឯកំ ។ ន អរណំ ន អនុត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច ន អរ-
ណោ ន អនុត្តរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
ន អរណំ ន អនុត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច ន សរណោ ន អ-
នុត្តរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អរណំ
ន អនុត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច ន សរណោ ន អនុត្តរោ ច
ន អរណោ ន អនុត្តរោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ។ ន សរណំ ន អនុត្តរញ្ច ន អរណំ ន-
អនុត្តរញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន សរណោ ន អនុត្តរោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

អភិធម្មបិដក បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[៥១៧] ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាសទ្ធក្តរៈ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាសទ្ធក្តរៈ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥១៨] ភ្នំហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ សេចក្តីពិស្តារ មាន
គ្រប់ប្តីយទាំងអស់ ។

[៥១៩] ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអនុក្តរៈ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអនុក្តរៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាអរណៈ មិនមែន
ជាអនុក្តរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាអនុក្តរៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែន
ជាអនុក្តរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាអនុក្តរៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែន
ជាអនុក្តរៈក្តី មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាអនុក្តរៈក្តី អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាអនុក្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអនុក្តរៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអនុក្តរៈផង មិនមែនជាអរណៈ
មិនមែនជាអនុក្តរៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

បច្ចុប្បន្នប្បវត្តន៍

[៥២០] ហេតុយា បញ្ច សព្វត្ត វិត្តារោ ។

សហជាតវារម្មិ បច្ចុយវារម្មិ វិស្សយវារម្មិ

សំសដ្ឋវារម្មិ សម្បយុត្តវារម្មិ បញ្ញាវារម្មិ

វិត្តារោតតំ ។

បច្ចុប្បន្នប្បវត្តន៍ និដ្ឋិតំ ។

បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន

(៥២០) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ សេចក្តីពិស្តារ មាន
គ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្ស័យវារៈក្តី

សំសង្កវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី

បណ្ឌិត គប្បឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន ។

អភិធម្មបិដកេ

បដ្ឋានស្ស ឆដ្ឋិមោ ភាគោ

បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា	អង្កេត
បច្ចុនីយត្ថិកប្បដ្ឋានំ	១
បច្ចុនីយទុកប្បដ្ឋានំ	២០
បច្ចុនីយទុកត្ថិកប្បដ្ឋានំ	៤០
បច្ចុនីយត្ថិកទុកប្បដ្ឋានំ	១១៥
បច្ចុនីយត្ថិកត្ថិកប្បដ្ឋានំ	១៤៧
បច្ចុនីយទុកទុកប្បដ្ឋានំ	១៧១

អរិយធម៌បំណែក

បង្គោល ធម្មសភាគ

បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
បច្ចនីយត្ថិកប្បដ្ឋាន	១
បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន	២០
បច្ចនីយទុកត្ថិកប្បដ្ឋាន	៨០
បច្ចនីយត្ថិកទុកប្បដ្ឋាន	១១៥
បច្ចនីយត្ថិកត្ថិកប្បដ្ឋាន	១៤៧
បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន	១៧១

វិវាទវិវាទបតំ

វិវាទបាហោ	អវិវាទបាហោ	អង្កេ រដ្ឋលេខាយ	
នបិតសមដ្ឋានទកំ	នបិតសមដ្ឋានទកំ	៦១	១០
នកិលេសសម្បយត្តទកំ	នកិលេសសម្បយត្តទកំ	៦៧	៧
ហេតុប្បដ្ឋយា	ហេតុប្បដ្ឋយា	១៣៧	៥

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
នកិលេសសម្បយុត្តទុកៈ	នកិលេសសម្បយុត្តទុកៈ	៦៧	៧
មិនមែនជាកុសល	មិនមែនជាអកុសល	១៣០	៧
សនិទស្សនត្តិក-	នសនិទស្សនត្តិក-	១៤១	២
សនិទស្សនត្តិក-	នសនិទស្សនត្តិក-	„	១១
នូវធម៌	នូវធម៌	១៨៧	១៤
ហេតុប្បដ្ឋយ	ហេតុប្បដ្ឋយ ។	២២០	១៦

សៀវភៅនេះ ត្រូវបានបោះពុម្ពឡើងវិញ ដោយប្រាក់អំណោយនៃ
អ្នកខាងក្រោមនេះ :

Printing costs were kindly met by the following organizations

Nichirenshu Sochoji Temple Rev. Yoshimichi Ito
1316-9 Kutsunoya Shizuoka-shi, Shizuoka Japan

この本は次の方によって復刻されました。

日蓮宗 宗長寺 住職 伊藤佳通
静岡県静岡市沓谷1316-9

ព្រះត្រៃបិដក ភាគទី ១១០ " អភិធម្មបិដក "

ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ, ភ្នំពេញ

ការបោះពុម្ពជាថ្មីឡើងវិញ របស់សមាគមជំនួយដល់ការបោះពុម្ពព្រះត្រៃបិដកឡើងវិញ

បោះពុម្ព ថ្ងៃទី ១០ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤

សហប្រតិបត្តិការរៀបរៀង និងបោះពុម្ពនៅប្រទេសជប៉ុន

TRIPITAKA VOL.108

"ABHIDHAMMA PITAKA"

Published by the Buddhist Institute, phnom Penh

Reproduced with the kind cooperation of the

TRIPITAKA PUBLISHING COMMITTEE

First edition 1994

printed in Japan by Hirosaki Sogo Printing Ltd.

トリピタカ (南伝大藏経) 全110巻・アビダルマピタカ第108巻

発行：ブノンベン仏教研究所

復刻救援：カンボジア版トリピタカ (南伝大藏経) 復刻救援委員会

発行：1994年12月8日

印刷・製本／弘前相互印刷株式会社

製作にあたり弘前相互印刷株式会社の多大な協力を得ました。

